

Bariş, devrim ve komünistlerin sorumluluğu¹

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Başkanı

Gerhard Danelius

Yazı Kurulu'muzun sorularına cevap veriyor

Soru: Kapitalist dünyadaki komünist ve işçi partilerinin gösterdikleri destek, sosyalist topluluk ülkelerinin bariş taarruzu başarılarında önemli bir rol oynuyor. Bize bu desteğin anlam ve önemi hakkındaki düşüncelerinizi ve uluslararası gerginliğin azaltılmasında daha ileri adımlar atma mücadelesinde ne gibi yenilikler belirdiğini söyler misiniz? Bununla ilgili olarak, Batı Berlin komünistlerine ne gibi ödevler düşmektedir?

Cevap: İlerilik ve gericilik güçleri arasındaki tarihsel çarpışma, son yıllarda, Avrupada, bariş, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi için yeni olanaklar vaadeden bir durum yaratılmasına yol açtı. Kısa zamanda, uluslararası güvenliğin sağlanmasında ve sosyalist memleketlerle kapitalist memleketler arasında işbirliğinin geliştirilmesinde gözle görülür büyük başarılarla ulaşıldı. Öyle ki, artık, uluslararası ilişkilerde şimdiki aşamayı, gerginliğin giderek yumuşaması, «soğuk harp» döneminden çıkılarak, toplumsal düzenleri ayrı devletlerin bariş prensiplerinin gitgide daha geniş ölçüde kabulü ve pratikte gerçekleştirilmesi dönemine girilmesi gibi karakteristik çizgiler belirlemektedir.

Barişin korunması zamanımızın temel sorunudur. Sosyalizm ve bariş birbirinden ayrılmaz. SBKP XXIV. Kongresinin kabul ettiği Bariş Programı'na, daha Sovyet egemenliğinin ilk yıllarından, 1917'de çıkarılan Bariş Buyruktusu'ndan itibaren çizilen ve yürünegelen bir yoldan ulaşılmıştır. Bu program, bariş içinde yanyana yaşama fikirlerinin yerleşmesin-

(¹) «Devletlerin bariş içinde yanyana yaşamaları ve sınıf savaşı» konusunu incelemeye devam ediyoruz.

de kısa zamanda büyük bir rol oynayabilmiştir, çünkü Sovyetler Birliğinin ve tüm sosyalist ülkeler topluluğunun alabildiğine artmış olan politik, ekonomik gücüne ve savunma potansiyeline dayanmaktadır; çünkü sosyalist ülkelerin temel sorunlara değgin menfaatleri bütün dünya halklarının menfaatlerine uygun düşmektedir. Ve haklı olarak denilebilir ki, son zamanlarda ulaşılan başarıların önkoşullarını sosyalist topluluk ülkelerinin uyumlu dış politikası yaratmış ve bunda Sovyetler Birliği çözümlayici rolü oynamıştır.

Kapitalist memleketler komünistleri, barış taarruzunu içtenlikle desteklemişlerdir ve desteklemektedirler, çünkü sosyalist ülkelerin bu yoldaki girişimleri gerek bütün insanlığın menfaatlerine, gerekse işçi sınıfının ve bu sınıfın öncüsü komünist partilerinin menfaatlerine tamamen uygun düşmektedir.

Partimiz (Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi), barış taarruzunun desteklenmesinde aktif bir rol oynadı. Batı Berlin, bilindiğı üzere, dünya politikasının bir nevi nevrallik noktasıydı. Emperyalist güçler, bu şehre barışı bozucu rolünü, «soğuk harp»te «cephe-şehir» rolünü yaratırmak istiyorlardı. Burası sosyalizme karşı ideolojik kışkırtmalar ocağı olmuştu. Uluslararası tekelci burjuvazi, sosyalizmin ileri hareketini buradan durdurmak ve Alman Demokratik Cumhuriyeti'ndeki sosyalist kazanımları hiçe indirmek istiyordu. Fakat bu hesaplar suya düştü ve esasen başka türlü de olamazdı.

Kanımızca, yaratılan ferahlığı daha da ileri götürme mücadelesinde başlıca yeni durum, Avrupada ve bütün dünyada sağlam ve sürekli bir barış sağlama olanağıdır. Moskova'da, Dünya Barışseverler Kongresi, sürekli barışın ve uluslararası işbirliğinin bir hayal olmadığını, zira çok büyük politik ve toplumsal güçlerin harbe karşı olduklarını ve bu yolda eylembirliği yapmakta kararlı bulunduklarını bir kez daha gösterdi. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev, aynı kongrede yaptığı konuşmada bunu şöyle özetledi: «Halklar sağlam ve dönüşsüz bir barış istemektedirler.» (2)

Şunu da hemen belirtelim ki, biz, partimizin uğrunda savaştığı önemli hedeflerin gerçekleştirilmesine, Avrupada durum ve koşulların değışmesi sayesinde yaklaşabildik. Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, 25 yıldır yürüttülegelen «cephe-şehir» ve «soğuk harp» politikasını, gerçekte sosyalist çevremize karşı yöneltilmiş olan politikayı silkip attı, ve Batı Berlin'in Avrupa güvenliği dâvasında bir barış etkeni olma şansını kullanabilmesi için mücadele yoluna girdi. Partimiz, Batı Berlin'in ADC ve diğer sosyalist ülkelerle iyi komşuluk örneğı ve olanakları vermesini istemekte, ona bu yeni rolü yaratışık bulmaktadır.

(2) L. İ. Brejnev, «Âdil, demokratik barış için, halkların güvenliği ve uluslararası işbirliği için». Moskova, 1973, s. 42.

Vaktiyle, Batı Berlin konusunda Dörtlü Anlaşma'nın imzalanması ve ADC ile Batı Berlin Senato'su arasında varılan anlaşmaların onaylanması için nasıl mücadele ettiysek, bugün de, Avrupada yeni durumu pekiştirmek üzere, bu anlaşmalara uyulması için, hele Batı Berlin Anlaşmasını kötüye kullanma, özünden yoksun etme denemelerine karşı, «cephe-şehir» ideolojisi kalıntılarını yaşatma yeltenişlerine karşı kesinlikle mücadele etmemiz gerekmektedir.

Soru: Birçok emperyalist devletler hükümetlerinin dış ve iç politikalarını tahlil ederken, keskin bir kontrast, yani bu hükümetlerin bir yandan uluslararası alanda olumlu adımlar atılmasına yanaşırken, öte yandan içeride kendi emekçilerinin demokratik ve sosyal haklarına saldırıları artırdıkları göze çarpıyor. Bununla tekелci burjuvazinin sınıfsal egemenliğini güçlendirme hedefi güdüldüğü besbellidir. Bir yandan da, uluslararası havada yumuşamanın emekçilerin sınıf mücadelesine yardım etmediği görüşünde olanların yeniden seslerini yükselttikleri görülüyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz ve bununla ilgili olarak komünistlerin ne gibi bir taktik uygulamaları gerekiyor?

Cevap: Evet, kapitalist devletler hükümetlerinin, barış içinde yanyana yaşamaya razı olmaları ve çağdaş gelişmenin temel sorunlarında daha gerçekçi bir tutum takınmaları, iyiniyetlerinden ve daha önceki politikanın hatalı olduğunu kabul ettiklerinden ileri gelmiyor. Her şeyden önce, sosyalist topluluk devletlerinin her bakımdan artan gücünü ve halkların durmadan güçlenen anti-emperyalist mücadelesini hesaba katmak zorunda kalıyorlar.

Fakat barış içinde yanyana yaşama, kapitalist memleketlerde sosyal ve politik ilişkilerin değişmemesi gerektiği, ideolojik mücadelenin zayıflıya-çağı anlamına gelmez.

Barış i gerginliği artırma ve harp tehlikesi ocakları yaratma yoluyla, kendi iç çelişkilerini çözme denemelerine engel oluyor. Bu politika, emperyalizme karşı ulusal ve uluslararası çapta sınıf mücadelesinin gelişmesine yardım ediyor. Barış içinde yanyana yaşamının kendisi de bu mücadelenin bir biçimidir.

Anti-emperyalist yığınsal hareketler, barış içinde yanyana yaşama politikasını gerçekleştirme koşullarından biridir. Harp kundakçalarına, gerici-liğe ve askersel tekellere karşı yöneltilmiş olan bu politika, ezgi ve sömürünün bütün biçimlerine karşı devrimci mücadelenin genel menfaatlerine, halklar arasında dostluğu güçlendirme, toplumsal düzenleri ayrı memleketler arasında sosyal ilerleme adına ekonomik, bilimsel-teknik ve diğer alanlarda işbirliğini geliştirme menfaatlerine uygundur. Böylelikle, devletler arasında barış içinde yanyana yaşama, yalnız sosyalist ülkelerde

sosyalim ve komünizm kuruculuğu için değil, kapitalist memleketlerde barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi için de elverişli koşullar yaratmaktadır. İşçi sınıfının ve diğer emekçi tabakalarının sosyal-politik menfaatleri için mücadele, yeni bir harp tehlikesinin giderilmesi uğrunda mücadele karşılıklı olarak sımsıkı birbirine bağlı sorunlardır.

Bundan ötürü, dünyada gerginliğin azalmasının sınıf savaşına yardım etmediği gibi iddialar her türlü temelden yoksundur. Bunu somut örneklerle kanıtlıyalım.

Bizim partimiz, tam da barış içinde yanyana yaşama politikasının başarıyla gerçekleştirilmesi döneminde, özellikle Batı Berlin'le ilgili Dörtlü Anlaşma'nın ve ADC hükümeti ile Batı Berlin Senatosu arasındaki anlaşmaların imzalanmasından sonra mevzilerini güçlendirdi. 1973 Mayıs'ında partimizin yönetimi altında tertiplenen gösteri yürüyüşüne 80 bin kadar işçi, üretim konseyi üyeleri, sendika sıra üyeleri, sosyal-demokratlar, öğrenciler ve üniversiteliler, bilimsel-teknik aydınlar ve sanatçı aydınlar temsilcileri katıldılar. 1973 yılında partimize 1.018 yeni üye aldık. Bunların % 80'i 18-30 yaşları arasında olup, % 70'i işçidirler. Bilimsel sosyalizmin, Marksizm-Leninizmin çekim gücü artıyor. Öyle ki, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi yönetim merkezine bağlı Marksist Akşam Okulu'na devam edenlerin sayısı 1970'te 370 kişiden 1973'te 2.168 kişiye çıktı (bunların 1.111'i partisizdir). Gerçekleşmiş olan sosyalizmin etkisi günden güne artıyor; işçi sınıfının ve emekçilerin daha büyük kısmının bilincinin ve Sovyetler Birliği'ne, ADC'ye ve diğer sosyalist ülkelere karşı ilgi ve tutumunun nasıl değişmekte olduğunu gözlerimizle görüyoruz.

Batı Berlin demokratları ve sosyalistleri, barış içinde yanyana yaşama politikasının hayata geçirilmesini kendileri için bir savaş ödevi sayıyor, emperyalizmin ve militarizmin tehdidi altındaki halklarla dayanışma gereğini iyice kavıyorlar. Kahraman Viyetnam halkını desteklemek üzere yapılan yığinsal gösteriler, Şili Halk Birliği Bloku ile dayanışma yönünde gelişen hareket buna tanıklık ediyor. Yeri gelmişken söyleyelim ki, biz son zamanlarda Viyetnam için 70 bin Batı Alman markı, Şili yurtseverlerine yardım için de 200 bin mark toplamış bulunuyoruz.

Barış içinde yanyana yaşama koşullarında, mücadele, birçok bakımdan elbette daha karmaşık oluyor. Ve mücadele her şeyden önce ideolojik alanda sertleşiyor. Anti-komünizm, Batı Berlin'de kendi tecrübemizle de görüyoruz ki, çok daha ince bir ustalıkla yürütülüyor. Fakat sosyalist ideolojiyle burjuva ideolojisi arasındaki çarpışma bizi korkutmuyor ve biz bu çarpışmadan hiç de kaçmıyoruz; tersine, üstüne üstüne gidiyor, mücadeleye katılıyoruz.

Federal Almanya'da ve Batı Berlin'de, SSCB, ADC ve diğer sosyalist devletlerle antlaşmalar yapılmasını istemiyen büyük güçler vardır. Batı

Berlin Senatosu ve HDS'den, Hür Demokrat Parti ve Sosyal-Demokrat Partisi'nden seçkin politikacılar, sosyalist komşularımıza karşı yöneltilmiş olan köhnemiş «cephe-şehir» politikasını yeniden canlandırmak, ferahlatma, güvenlik ve Avrupada işbirliği politikasının yoluna bir set çekmek istiyorlar. Sosyalist ve kapitalist memleketler arasındaki görüşmeler sona erdikten ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın birinci safhası başarıyla kapandıktan sonra, her boydan ve soydan gericiler gerçek çehreleriyle yeniden ortaya çıkmaya ve kendileri için kurutluş çaresini, ilkel ve saldırgan anti-komünizmi canlandırmakta, sosyalist devletler topluluğuna iftiralara atmakta, Batı Berlin'le ilgili Dörtlü Anlaşma'yı ve diğer antlaşmaları yozlaştırmakta aramaya başladılar.

Şehrimizde ve diğer kapitalist memleketlerde bu kuvvetlerin arkasında bağlaşıkları, Pekin yöneticileri vardır. Bunlar,, gericilerle bir hizaya gelecek, Sovyetler Birliğine karşı çıkıyor, uluslararası tekelci sermayenin en saldırgan güçleriyle birleşerek, barış içinde yanyana yaşamayı öngören Leninci dış politikayı kötülemeye ve gözden düşürmeye çalışıyorlar. Güvenlik ve işbirliği sorunlarıyla ilgili Avrupa Konferansına saldırmada, NATO'yu göklere çıkarmada ve giderek kapitalist memleketlerle daha sıkı bir askeri işbirliği isteklerinde de gericilerle ağız birliği yapıyorlar. Bu tutum, barış, güvenlik ve Avrupada işbirliği düşmanlarını doğrudan doğruya desteklemekten başka bir şey değildir.

Pekin yöneticileri Marksizm-Leninizme ve proletarya enternasyonalizmine tamamen sırt çevirdiler. Pekin, Sovyetler Birliğini bir numaralı düşman sayıyor, ideolojik kısırtmalara başvuruyor ve komünistlerin yönetimindeki anti-emperyalist tekcepheyi parçalamaya yelteniyor. Fakat Pekin yöneticileri dünya emperyalizminin en gerici güçleriyle ne kadar elbirliği yapıyorlarsa, mütamadiyen barış ve sosyalizm yararına değişmekte olan güçler oranı da, o nispette kendileri aleyhine çalışıyor. Batı Berlinde, Maoizm, özellikle 1960 yıllarında, üniversitelerin ve aydınların belirli bir bölümü üzerinde etki yapabiliyordu. Şimdi Maocu grupların etkisi giderek azalmaktadır.

Partimiz, işçi sınıfı ile komünistler ve sosyal-demokratlar arasında eylembirliği sağlamanın ve bütün barışsever güçler arasında anti-emperyalist dayanışmanın, sınıf mücadelesinde daha sonraki başarıların garantisi olduğu fikrinden hareket ediyor. İşçi sınıfının gücü ve yenilmezliği, anti-emperyalist savaşta başarıların, köklü toplumsal dönüşümlerin ve sosyalizmin kapitalizm üzerindeki zaferinin garantisi bu birliktedir.

Burjuvazi «yukarıdan» sınıf mücadelesini günden güne sertleştirmek, işçi sınıfının ve diğer emekçi tabakalarının sınıf mücadelesine «son vermek» istiyor. Bundan ötürü de, bizim strateji ve taktiğimiz, «aşağıdan» sınıf çarpışmalarının güçlendirilmesine, işçi sınıfının ve diğer emekçi ta-

bakalarının kendi hayatı sorunlarının çözümü için mücadelede eylemlirliği yapmalarına dayanıyor.

Bugün her şeyden önce ulaşılmış olanı pekiştirmemiz ve genişletmemiz gerekiyor. İmzalanan antlaşmalar, ancak, sosyalizm ve barış güçlerinin anti-emperyalist mücadeleyi sürdürdükleri ve güçlendirdikleri takdirde, hayata geçirilebilir. Şu da var ki, bu iş, emekçilerin kendi menfaatlerini savunmak üzere mücadele yürütmelerini, politik etkilerini daha da artırmalarını gerektirir. Burada, tekellerce işçilerin ve hizmetlilerin maddi durumlarına yöneltlen yoğun saldırıya karşı direniş gösterilmesi, gündeliklerin artırılması için, mesine karşı mücadele edilmesi, işletme içinde, ekonomide ve toplumda demokratik haklar için, aynı zamanda sermayenin egemenliğine son verilmesi için, sosyalizm için savaşılmaları sözkonusudur.

Soru: Batı Avrupada ekonomik entegrasyon süreçleri hızlanıyor. Orta-da bir de NATO askeri-politik pakta vardır. Bu pakt, yalnız dünya sosyalist sistemine karşı değil, aynı zamanda işçi sınıfının devrimci hareketine karşı da çevrilmiştir. Okuyucularımız Yazı Kurulu'muza başvuruyor ve şu sorunların kendilerine açıklanmasını istiyorlar: Bu koşullarda, Batı Avrupa memleketleri Marksist-Leninist partileri ne gibi somut tedbirler almaktadırlar? Yakın gelecekte, Batı Avrupa memleketlerinden birinde, işçi sınıfının, iktidarı ele geçirme olanağı var mıdır, yoksa kapitalistlerin birleşmeleri süreci sosyalist devrimin bütün Batı Avrupa memleketlerinde aynı zamanda üstün gelmesi perspektifine ve ancak bu olanağa açık sayılabilecek kadar derinleşmiş midir? ... Partiniz bu sorulara nasıl cevap vermektedir?

Cevap: Sermayenin yoğunlaşması ve merkezleşmesi, son yıllarda büyük uluslararası konserler meydana getirilmesine, Avrupa Ekonomik Topluluğu gibi örgütler kurulmasına yol açtı. Bununla birlikte, çağdaş kapitalizmin, daha çok dünyadaki yeni durum ve koşullara kendini uydurma denemelerinin belirlediği bazı karakteristik özellikleri vardır. Emperyalistlerin sınıfsal çıkarları, gerçekleşmiş olan sosyalizme karşı, kapitalist memleketler işçi sınıfına karşı çabaların birleştirilmesinde toplanıyor. Saldırgan NATO Blokuna dahil kapitalist devletler, devrimci hareketleri geriletme ve demokratik güçlerin başarılarına engel olmak üzere karşılıklı yükümler altına girdikleri açık bir anlaşma imzalamışlardır.

Biz, bu durumda, kendi açımızdan, kapitalist memleketler Marksist-Leninist partilerinin eylemlerini uyumlaştırmaları gerektiği sonucuna varıyoruz. Uluslararası konserlere ve AET ve NATO gibi kapitalist örgütlere karşı ayrı ayrı ve birbirinden kopuk mücadele başarıyla sonuçlanamaz.

Bununla beraber, bütün komünist ve işçi partilerinin ortak prensiplere, ortak hedeflere ve ortak fikirlere sahip oldukları da gözden uzak tutul-

mamalıdır. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılında Moskovada yapılan Uluslararası Danışma Toplantısı dokümanında şöyle denilmektedir: »Marksizm-Leninizme bağlılık, proletarya enternasyonalizmine sadakat, kendi halkının, sosyalizm genel dâvasının menfaatlerine adanmışlık, komünist ve işçi partileri arasında eylembirliğinin etkinliği ve doğru yönelimi için gerekli koşul ve onların tarihsel hedeflerine ulaşmada başarının garantisidir.» (3)

1969 yılı Danışma Toplantısı, emperyalizme karşı, barış, özgürlük ve ilerilik savaşçıları olan komünistlere büyük ödevler verdi. Aradan geçen yıllar, tarihin gidişini ve uluslararası ilişkilerin gelişmesini sosyalizmin günden güne daha çok belirlediğini, sosyalist ülkeler topluluğunun ve halkların anti-emperyalist savaşının emperyalizmi yeni durum ve koşullara uymak zorunda bıraktığını gösterdi. Netekim, Amerikan emperyalizmi, Viyetnam'dan askeri birliklerini çekmek zorunda kaldı. Kahraman Viyetnam halkı, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin her türlü yardımı ve bütün dünya ölçüsündeki geniş dayanışma hareketi sayesinde saldırganı yenilgiye uğratmaya muvaffak oldu.

Emperyalist «soğuk harp» politikası suya düşürülmüş bulunuyor. Bugün, öncelikle Avrupada, toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları yolunda daha ileri adımlar atılması, bir güvenlik ve işbirliği sistemi meydana getirilmesi için elverişli koşullar yaratılıyor. Barışın korunması uğrunda, nükleer silâhların yayılmasına karşı mücadelede büyük başarılar sağlandı. Kapitalist memleketlerin emekçileri de, belirli güçlüklerle ve hattâ geçici yenilgilere rağmen, tekelci sermayenin egemenliğine karşı, hakları i

durumda, ulaşılmış olanın sonuçlarını inceleme ve buna göre yeni ödevler ortaya koyma zamanı gelmemiş midir? Bilindiği üzere, 1969 yılı Danışma Toplantısı, kardeş partilerin, gerekli gördükçe, her zaman uluslararası forumlar örgütlemelerinin yararlı olacağını belirtmiştir.

Bütün emperyalist devletler dünya emperyalist sisteminin halkalarıdır. Ama bu olay, emperyalist devletlerden her birinin kendi hedefleri peşinde olmasını engellemez. Emperyalist devletler arasındaki çelişkileri ne entegrasyon süreçleri, ne de ortak sınıf çıkarları giderebilir. Emperyalizmin yeni koşullara kendini uydurması, hiç bir zaman, kapitalizmin bir sistem olarak istikrar bulması demek değildir.

V. İ. Lenin, «Avrupa birleşik devletleri sloganına dair» adlı eserinde, kapitalist memleketlerin emperyalizm devrindeki ekonomik ve politik gelişmesinin düzensizliği kanununu ortaya koydu. Lenin, çeşitli memleketlerde sosyalizmin üstün gelmesine elverecek önkoşulların aynı zamanda

(3) «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969. Prag, «Barış ve Sosyalizm» Yayınevi, 1969, s. 42

olgunlaşmadığı sonucunu çıkardı. İşte bu yargıya dayanarak, 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı şunları belirtti: «Çeşitli emperyalist devletler arasında ve tüm kapitalist dünyasında ekonomik gelişme düzensizliği artmaktadır. Hayat, emperyalist devletler arasında, kapitalist tekeller arasında etki alanı mücadelesi hakkındaki Marksist-Leninist formülün ve tanımlamanın doğruluğunu göstermiştir. Sanayi ve ticaret rekabeti şiddetlenmekte, finans ve döviz savaşı genişlemektedir. Batı Avrupa ve bu arada Ortak Pazar içinde rekabet güçlenmektedir. Avrupa kapitalist memleketleri ile Birleşik Amerika arasında rekabet de geniş ölçüler almaktadır. Pazar ve azami kazanç sağlama mücadelesine japon emperyalizmi de katılmaktadır.»⁽⁴⁾

Son yılların olayları bu değerlemeyi tamamiyle doğrulamış bulunuyor. Örneğin, AET memleketleri ile ABD arasında giderek artan çelişkileri ele alalım. Bu çelişkiler şimdi finans ve döviz bunalımında, yakın geçmişte AET içinde Fransa ile İngiltere ve Batı Almanya arasında alıp yürüyen çatışmalarda kendini göstermektedir. Bunlar, aynı zamanda, enerji bunalımı dolayısıyla Belçika ve Hollânda arasında, Fransa ile diğer AET memleketleri arasındaki görüş ayrılıklarında da belirmektedir. Bütün bunlar çok ciddi çelişkilerdir. Komünist ve işçi partileri bunları incelemeli ve durumdan yararlanmaya çalışmalıdırlar.

Bizler kâhin değiliz, gelecekte Batı Avrupada bir devletin mi, yoksa birkaç devletin birden mi sosyalizme ulaşabileceğini kestiremeyiz. Bu, ensonunda, gelişme süreçleri üzerinde ne gibi iç ve dış etkenlerin etki yapacağına, devrimci işçi hareketinin ve anti-emperyalist mücadelenin ne gibi ölçüler alacağına da bağlıdır. Sosyalizmin üstün geldiği memleketlerin yanı sıra, kapitalist memleketlerde mücadele yürütmekte olan işçi sınıfı da büyük ve dinamik bir güçtür. Dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde gitgide büyüyen gücü ve kudreti, durmadan artan dayanışması, dünya gelişmesinin gidişi üzerinde çözümleyici bir etki gösterecek ve sosyalizmin daha ileri doğru hareketi için elverişli koşullar yaratacaktır.

(4) «Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969.» S. 17.

Asyada kolektif güvenlik zamanının buyruğudur

Sonomin Luvsan

MDHP MK Politbüro üyesi ve MHC Büyük Halk

Hural'ı birinci başkan yardımcısı

Asya ülkeleri komünist ve işçi partileri, önemi çok büyük bir sorunla,

yaşadıkları kıtayı barış bölgesi haline getirme sorunuyla karşı karşıyadırlar. Marksist-Leninistler bunun kolay iş olmadığını da bilmektedirler.

Yalnız son 25 yıl içinde bu kıtada 47 bölgesel harp ve silâhlı çatışma kaydedildi. Hindistan Başbakanı İndira Gandhi şöyle dedi: «Yirmi yedi yıldan beri, Asya kıtasının her hangi bir kesiminde silâhlı çatışmasız geçen bir tek hafta gösterilemez. Bu silâhlı çatışmaların (hepsi değilse bile) çoğu, önce emperyalizmin kurduğu sömürge egemenliklerinden vazgeçmek istememesi, sonra da yeni yeni müdahale biçimlerine başvurması yüzünden ortaya çıkıyordu.» (!)

Asya öteden beri zengin doğal kaynaklarıyla, emperyalistler ve sömürgeciler için kanlı saldırılar ve ardı arkası gelmez bir sömür öbeğidir. Emperyalist devletler, kıtadaki mevzilerini ne pahasına olursa olsun elde tutmak amacıyla, SEATO, SENTO, ANZUS, AZPAK gibi askerî-politik paktlar ve gruplaşmalar örgütledirler, iki ve çok yanlı askerî antlaşma ve anlaşmalar imzaladılar, Asya devletleri topraklarında ve bunlara bağlı bölgelerde yüzlerce askerî üs meydana getirdiler. Batılı strateji uzmanları tarafından Asyada yaratılan askerî bağlaşmalar sistemi, toplumları dünya sosyalizmine ve ulusal kurtuluş hareketinin çeşitli birliklerine karşı yöneltmişti. Bu sistem aynı zamanda yeni-sömürgecilerin elinde militarizmin silâhı olma görevini yerine getiriyordu.

Bu durum, birincisi, sosyal-ekonomik dönüşümleri gerçekleştirmekte olan memleketlere karşı emperyalizmin daimi entrikalar çevirmesine yol açıyor ve bu da karşılıklı olarak kan dökümüne yol açan ve genel barış için tehlikeli olan sürekli askerî çatışmalar doğuruyordu. İkincisi, bazı Asya devletleri, kendi iradelerine ve ulusal menfaatlerine aykırı olarak, emperyalistlerin diğer Asya devletlerine karşı giriştikleri silâhlı serüvenlere sürükleniyorlardı. Üçüncüsü, emperyalistler, toprak anlaşmazlıklarını dürtüklüyor, ulusal ve dinsel karakterli problemleri körüklüyor ve bu da kıta devletleri arasında sık sık cepheleşmelere yol açıyordu ve bugün de açmaktadır.

(!) «New Age», April 30, 1972.

Emperyalist politikanın yörüngesine girmiş olan memleketler halkları, tek yanlı yönelimin ne gibi tehlikeli sonuçlar doğurduğunu kendi tecrübeleriyle biliyorlar. Bu devletlerin uzak görüşlü ve gerçekçi düşünen politikacıları, bu çizgiden yürümenin çıkar yol olmadığını ve büyük tehlikeler gizlediğini anlamaya başlıyorlar. Ve Asya memleketleri arasında iyi komşuluk ilişkileri kurulması ve etraflı bir işbirliği yapılması için birbiri ardınca pratik tedbirler alınıyor.

Önerilen prensipler

Sosyalist topluluk ülkelerinin, barışı ve halkların güvenliğini korumaya ve sağlamlaştırmaya, toplumsal düzenleri ayrı devletler arasındaki ilişkilerde barış içinde yanyana yaşama prensiplerini sapmaksızın gerçekleştirmeye ve ulusal kurtuluş hareketini her bakımdan desteklemeye yönelik aktif ve yararlı politikası Asyada durumun iyileşmesine yardım etmektedir.

SBKP XXIV. Kongresince kabul edilen ve sosyalist ülkelerce desteklenen Barış Programı'nın olumlu etkisi, özellikle, Asyada sürekli barış sağlanması mücadelesinin genişletilmesinde ve kıtanın barışsever güçlerinin bir bayrak altında toplanmalarında kendini göstermektedir. Asyada bir kolektif güvenlik sistemi yaratılması konusundaki Sovyet önerisi, bu kıtada barışı güçlendirme politikasının en özlü ifadesi olmuştur.

1969 yılında yapılan komünist ve işçi partileri Uluslararası Danışma Toplantısı'ndaki konuşmasında, SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev şunları söyledi: «Biz, çağdaş uluslararası durumun çetin aktüel problemleri içinde, daha uzun süreli ödevleri, yani yeni bir dünya harbinin patlaması tehlikesinin, silâhlı çatışmalara yol açılması tehlikesinin yoğunlaştığı yeryüzü kesimlerinde kolektif güvenlik sistemi yaratılması ödevlerini gözden kaçırmıyoruz. Böyle bir sistem, bugünkü askeri-politik gruplaşmaların yerini alabilecek en iyi tedbirdir ... Biz, olayların gidişinin, Asyada bir kolektif güvenlik sistemi yaratılması ödevini de ön plâna çıkardığı kanısındayız.»⁽²⁾

Bugün, bu Sovyet önerisi, Asyada kolektif güvenlik yaratılması yoluyla barışı güçlendirmenin biricik somut ve yapıcı programıdır.

Emperyalistler cephesinde, bazan «Moskova'nın ısrarı kendi çıkarlarını savunma çabasını ... ortaya koyuyor»⁽³⁾ gibi fikirler de ileri sürenler

⁽²⁾ «Komünist ve İşçi

1969». Prag. «Barış ve Sosyalizm» Yayınevi, 1969, s. 213–214.

⁽³⁾ E. Valkenier, The USSR and the Third World. «Survey», Summer 1973, vol. 19, N 3, p. 47.

oluyor. Anti-komünistler, Asya halklarını, Sovyetler Birliğinin kendisi için bazı üstünlükler sağlama peşinde olduğuna inandırmaya çalışıyorlar.

Bu gibi kasıtlı yargıları en iyi yalanlayan kanıtlar, Sovyetler Birliğinin önerdiği ve Asya güvenlik sistemine temel olmasını teklif ettiği prensiplerdir. Bu prensipleri de, devletlerarası ilişkilerde kuvvete başvurmadan vazgeçilmesi; bütün anlaşmazlıkların (iş harbe vordırmadan) barışçı görüşmelerle çözülmesi; saldırı yoluyla toprak işgallerine imkân verilmesi; egemenliklere, toprak bütünlüğüne ve sınır dokunulmazlığına saygı gösterilmesi; iç temeli üzerinde ekonomik, kültürel vb. işbirliğinin geliştirilmesi; her halkın kendi doğal kaynaklarına kendi başına sahip olma hakkının tanınması; hakların sosyal-ekonomik dönüşümleri gerçekleştirmede de bağımsız hareket edebilmeleri olarak sıralıyabiliriz. *Asyada güvenlik sistemi, istisnasız bütün Asya devletlerine açık ve hiç bir Asya devletine karşı yöneltilmemiş olmalıdır.*

Şunu da hatırlatalım ki, bu yargılar, kıtanın büyük ve küçük nice ülkelerinin tanınmış devlet ve politika adamları tarafından ileri sürülen barış ve güvenlik fikirlerine büyük ölçüde uygundur. Asyada bütün devletler arasında işbirliği görüşü daha 1955'te Bandung Konferansı'nda onaylanmıştı. C. Nehru bütün Asya ülkelerinin «elbirliğiyle ilerleme»lerinden söz ediyordu. ⁽⁴⁾

Bundan başka, kolektif güvenlik fikri, BMT'nin amaçlarına ve persiplerine tamamiyle uygundur. Bu fikir Asya devletleri arasında iki yanlı birçok antlaşma ve anlaşmaları da kapsamaktadır. Sovyetler Birliği, söz-konusu öneriyi ileri sürerken, Asya gerçeklerini gözönüne alarak, diğer girişimleri de müzakereye hazır olduğunu açıklamaktadır.

Bazan şu soru ortaya atılıyor: Bu fikri neden başkası değil de Sovyetler Birliği önermektedir?

Hemen hatırlatalım ki, SSCB topraklarının üçte ikisi Asyadadır. Sovyet devleti, varlığının ilk günlerinden itibaren, Asya problemlerinin bütün bu kıtalı halklar arasında (sosyal-ekonomik gelişme derecelerine bakılmaksızın), işbirliği ve hak eşitliği prensipleri temeli üzerinde çözülmesine olağanüstü önem vermektedir.

1920 Şubatında, V. İ. Lenin, Sovyetlerin Asya politikasının hedefleri hakkında bir Amerikan muhabirinin sorularına şöyle cevap vermişti: «Aynen Avrupa politikamızın hedefleri gibi: Halklarla, yeni hayata, sömürünün, büyük toprak sahiplerinin, kapitalistlerin ve tüccarların bulunmayacağı bir hayata gözlerini açmakta olan bütün ulusların işçileri ve köylüleriyle barış içinde beraberlik.» ⁽⁵⁾

⁽⁴⁾ Alıntı: «New Age», October 21, 1973.

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 145.

Bugün Sovyet önerisinin uyandırdığı ilginin ve çekim gücünün durmadan arttığını güvenle söyleyebiliriz. Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin XIV. Kongresinde, MDHP MK Birinci Sekreteri ve MHC Başkanı Y. Sedenbal şunları belirtti: «Sovyetler Birliği'nin ileri sürdüğü Asyada kolektif güvenlik sistemi yaratılması fikri, . . . kıtada barışın sağlam garantisini böyle bir sistemin yaratılmasında görmekte olan Asya halkları tarafından hararetle desteklenmektedir.» ⁽⁶⁾

Önerilen sistemin prensipleri, SSCB ile Asya devletleri arasındaki ilişkilerde başarıyla uygulanıyor. Bu prensipler, son zamanlarda çeşitli memleketler arasında uygulanan birçok belgeye de temel olmuş bulunuyor. SSCB ile Irak, SSCB ile Hindistan, SSCB ile Mısır Arap Cumhuriyeti, Hindistan ile Bangladeş arasındaki antlaşmalar ve aynı zamanda kıtanın diğer devletleriyle imzalanan ortak bildiriler Asyada kolektif güvenlik sistemi yaratılması çabalarına önemli bir katkıdır.

Moğolistan Halk Cumhuriyeti, bir barışsever Asya sosyalist devleti sıfatıyla, kıtamızda sürekli barışın sağlanmasına ilişkin bütün çaba ve girişimleri içtenlikle destekliyor. MHC, Asyada kolektif güvenlik fikrinin hayata geçirilmesine azami ölçüde yardımda bulunmak için elinden geleni yapıyor. Bu bakımdan, Y. Sedenbal yoldaşın 1973 yılında Hindistan ve İran'a yaptığı resmi dostluk ziyaretlerinin verimli sonuçlarının büyük bir önemi vardır. Bu temasların sonucu olarak, iki yanlı ilişkilerde ve uluslararası ilişkilerde memleketimizin kılavuz edinecekleri temel prensipleri açıklayan belgeler kabul edilmiştir. Netekim, 1973 Kasımında Tahran'da imzalanan Moğol-İran Ortak Bildiri'sinde, iki memleket, «Asyada, bütün bu kıta memleketlerini kapsıyacak tarzda bir kolektif güvenlik sistemi yar hazır olduklarını» ⁽⁷⁾ açıklamışlardır.

Asya kolektif güvenlik fikrinin vakitli ve önemli olduğunu, Hindistan, Japonya, Tayland ve başka ülkeler devlet ve toplum adamları da belirttiler. Önerinin kılavuz edindiği prensipler, 1973 Mayısında 26 memleket temsilcilerinin katılımıyla Daka'da yapılan ve Asyada güvenlik ve işbirliği sorunlarını görüşen uluslararası konferansta onaylandı.

1973 Ekim ayında Moskovada yapılan Dünya Barışsever Güçler Kongresi'nde de, birçok Asya ülkesi temsilcileri, kıtada bir kolektif güvenlik sistemi yaratılması fikrinin çok olumlu ve yararlı olduğunu belirttiler. Bu fikrin ortaya atılması, insanların düşünme tarzını etkiliyor, «soğuk harp» döneminin ürünleri olan yadsıma, güvençsizlik ve kuşkuyla giderilmesine yardım ediyor. Kongrede, Asya barış ve güvenlik problemlerini uğraş edinecek ve çeşitli politik partiler, sendikalar, kadın, gençlik örgütleri,

⁽⁶⁾ Y. Sedenbal, MDHP MK'nin MDHP XVI. Kongresine sunduğu hesaperme raporu. Ulan-Bator. 1971, s. 22.

⁽⁷⁾ «Uner», 1 Aralık 1973.

dinsel örgütler vb. temsilcilerinden oluşacak bir uluslararası komite kurulması önerisi de olumlu yankılar uyandırmış bulunuyor.

Program gerçek hayata uygundur

Asya kıtasında tarihsel gelişmenin Marksist-Leninist tahlili, ancak bütün bu bölge halklarının gösterecekleri *kollektif* çabaların, harpleri, emperyalist müdahaleleri ve yeni- sömürgeciliğin kıyıcı plânlarını önleyebileceği sonucunu ortaya koyuyor. Az gelişmiş ülkeler halkları için, yoksulluktan, açlıktan, hastalıklardan ve cahillikten azat bir hayat sağlanması hedeflerini gerçekleştirme çabalarına barış koşulları içinde daha çabuk girişilebilir.

Asyada ekonomik problemlerin çözülmesinin, her şeyden önce, az gelişmiş ülkelerin yararına olacağını, tüm «üçüncü dünya»nın karşı karşıya bulunduğu nice güçlüklerin giderilmesine yardım edeceğini ispatlamak herhalde gereksizdir. Bloklar dışı devletlerin Cezayir Konferansı, «üçüncü dünya»da bugün hemen hemen 1 milyar insanın yeterince beslenemediğini veya açlık çektiğini, 900 milyon kişinin günlük gelirinin 0,3 Amerikan dolarından daha az ve 800 milyondan fazla insanın da okur-yazar olmadığını belirtmiştir. ⁽⁸⁾

Emperyalizmin saldırganlık, bölgesel anlaşmazlıkları körükleme ve bir memleketi ötekine karşı kışkırtma politikası, Asya kıtası halklarını çok büyük kayıplara uğrattırıyor, onlara ekonomik kaynaklarını tükettiriyor ve gerikalmışlığın giderilmesine engel oluyor. Emperyalizm tarafından suni olarak yaratılan harp histerisi, tehdit ve güvençsizlik havası içinde birçok devlet askeri giderler için çok büyük harcamalara katlanmak zorunda kalıyor. Bu harcamalar, gelişme halindeki genç devletlerin henüz sağlamlaşmamış ekonomileri için aşırı derecede ağır bir yük oluyor. Bu devletler, zaten sınırlı olan kaynaklarını, çoğu kere, gerçek ulusal menfaatlerinden uzak amaçlar için kullanıyorlar.

Asyada bir kollektif güvenlik sisteminin yaratılması, bu kıta haklarının gösterdikleri çabaların nice ülkelerin yaşamsal problemlerinin çözümüne yöneltilmesine olanak verecektir.

Bugün bağımsızlık, özgürlük ve sosyal-ekonomik gelişme yolunda daha ileri gidebilmeleri için, bütün Asya ülkelerine sağlam ve sürekli barış gereklidir. Asyanın tüm harp sonrası tarihi, emperyalistlerin ve gericilerin, ulusal kurtuluş hareketini boğma çabalarında öncelikle düşmanca cepheleşmelerden sık sık yararlandıklarını göstermektedir.

⁽⁸⁾ Economic Declaration. The Fourth Conference of Non-Aligned Countries. Algiers, September 1973.

Gerginliğin azaltılması koşullarında, uluslararası çetin anlaşmazlıkların, halkların âdil isteklerine uygun olarak, barış yararına çözümü için gerçek olanaklar ortaya çıkmaktadır.

Gerginliğin azaltılması, halkların ulusal kurtuluş savaşının ve kapitalist memleketler proletaryasının yürüttüğü sınıf mücadelesinin yaygınlaşması bakımından en elverişli koşulları yaratıyor.

Bugün, ulusal kurtuluş hareketi, bütün sömürü biçimlerine karşı ve köklü sosyal dönüşümler uğrunda istekleri gitgide artan bir ısrarla ileri sürüyor. Asyanın genç bağımsız devletleri, politik ve ekonomik bağımsızlıklarını sağlamlaştırıyor, emperyalist devletlerin şantaj ve baskılarına karşı mücadele ediyorlar. Barış ve sosyal ilerilik güçleri artık girişimi ellerine alıyor ve Asyanın politik ikliminin belirlenmesinde giderek daha büyük bir rol oynuyorlar.

Viyetnamda harbe son verilmiş olması, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin ardıcıl ve etraflı yardım ve desteğiyle, bütün ilerici insanlığın dayanışmasıyla daha da güçlenerek kahrmanca savaşan Viyetnam halkının büyük zaferidir. Bu kanlı çatışmanın sona erdirilmesiyle, varlığı bütün dünyada uluslararası durumun gerginleşmesine yol açan en tehlikeli harp ocaklarından biri ortadan kaldırılmıştır. Viyetnam sorunuyla ilgili Paris Anlaşması'nın imzalanması, şüphe yok ki, politikada sağduyu ve gerçekçiliğin üstün gelmesidir. Viyetnam ve Laos anlaşmaları, Çin-Hindî'nde istikrar ve barış sağlanması olanağını yaratmaktadır.

Kore yarımadasında yeni bir durum meydana geliyor. Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti hükümetinin, Kore'yi barışçı ve demokratik yoldan birleştirme amacına yönelik bir girişimde bulunduğu herkesçe bilinmektedir. Bu amaçla Kore probleminin çözümü yolunda adımlar atılmaktadır ve Kuzey ile Güney arasında diyalogun başlamış olması önemli bir gelişmedir.

Hindistan yarımadasında durum normalleşiyor. Hindistan, Bangladeş ve Pakistan hükümetleri, bütün anlaşmazlık sorunlarını çözmeye çalışıyorlar. 1972 yılında Hindistan ve Pakistan, Simla'da, iki tarafı ilgilendiren bütün problemleri barış yoluyla çözüme yükümünü benimsedikleri bir anlaşma imzaladılar. 1973 yılında da, Delhi'de, Hindistan, Pakistan ve Bangladeş arasında, sivillerin ve askerî personelin karşılıklı olarak yurtlarına kavuşturulmalarını öngören bir anlaşma imzalandı. Bütün bunlar, Hindistan yarımadası ülkeleri arasındaki ilişkilerin kesinlikle düzeltilmesi, Güney Asyada barış ve istikrar sağlanması için elverişli bir ortam yaratmaktadır.

Afganistan'da cumhuriyet ilân edilir edilmez, hükümet, demokrasiye, ulusal gelişmeye ve barışa hizmet yolundan yürüyeceğini açıkladı. Tayland'da gerici askerî rejimin devrilmesinden sonra işbaşına gelen yeni

hükümet, bütün memleketlerle ve bu arada sosyalist ülkelerle güvenç ve dostluk temeline dayanan ilişkiler kurma ümidini belirtti.

Asya güvenliği problemine bölüm bölüm çözüm arama çabaları da dikkate değer. Örneğin, bloklar dışı devletlerin Lusaka ve Cezayir Konferansları, Hint Okyanusu'nun barış bölgesi haline getirilmesi çağrılarında bulunmuşlardır. 1971 yılında, ASEAN topluluğu ülkeleri (Endonezya, Malayziya, Singapur, Tayland ve Filipinler) dışişleri bakanları, Güney-Doğu Asyanın tarafsızlaştırılmasını öngören özel bir bildiri yayımladılar. Bu öneriyle ilgili olarak, Endonezya Dışişleri Bakanı A. Malik, bunun, Asyada bir kolektif güvenlik sistemi yaratılmasını öngören Sovyet önerisine büyük ölçüde yakın ve uygun olduğunu

Nihayet, şunu da önemle belirtmeliyiz ki, Avrupada, reel sosyalizmin barış taarruzu sonucu olarak meydana gelen yeni politik iklim, SSCB ile ABD arasındaki ilişkilerde görülen yapıcı dönüm, hiç şüphesiz, Asyadaki durum ve koşulları da olumlu yönde etkilemekte, Asya ülkeleri halklarını ve hükümetlerini kıtadaki gerginliği azaltma çabalarına yöneltmektedir.

Bütün bu olumlu gelişmeler, üzerinde Asya kolektif güvenlik sisteminin kurulabileceği temeli meydana getirmektedir. Fakat bunların dönüşsüz bir nitelik kazanması da gereklidir.

Güvenlik sisteminin yaratılmasına kimler engel oluyor?

Kıtada karmaşık problemlerin çözülmesinin olumlu sonuçları elbette sevindiricidir. Büyük ve küçük birçok Asya devletinin politikalarındaki gerçekteki eğilim, zamanımızın dikkate değer bir çizgisidir. Bu eğilim, Asya halklarının ulusal kurtuluş hareketini Asyalıların eliyle boğdurmak isteyen emperyalist doktrinlerinin iflâs ettiğini göstermektedir.

Ne var ki, emperyalizm hiç de savunma durumunda beklemeyi düşünmüyor. Güney Viyetnamdan Amerikan ve Avustralya silahlı birliklerinin, «Süveyş doğusu» bölg ve Avustralya kıtalarının Singapur'dan çekilmesi kararı, ulusal kurtuluş hareketi güçlerinin baskısı altında ve aynı zamanda işgalci memleketlerin kendi iç sosyal-ekonomik ve politik etkenlerinin baskısıyla alınmış olan zorunlu tedbirlerdir. Emperyalizmin dünyadaki yeni gerçekliğe kendini uydurma denemelerini dile getiren bu adımlar, Asya halklarının uyanıklığını elbette körletmemelidir. Emperyalizmin Asya halklarının iç işlerine karışma kabiliyetini ebedi olarak yitirmesi için daha pek çok yapılacak iş vardır.

Bu yolda, her şeyden önce, el altında tutulmaya devam edilen harp, saldırı ve gerginlik ocaklarının ortadan kaldırılması gerekiyor. Çin-Hindi

problemi, ancak bütün bu bölge halkları ve bu arada Kamboçya halkı, kendi kaderlerini kendi ulusal menfaatleri uyarınca ve dışarıdan karışılmadan belirleme olanağını tamamen elde ettikleri takdirde, kesinlikle çözülebilir. Bütün ülkelerin, Viyetnamla ilgili Paris Anlaşması'nı ardışıl olarak gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Saygon hükümetinin ve Birleşik Amerikanın, bu belgenin içerdiği önemli maddelere aykırı hareket etmelerine göz yumulamaz.

Yakın-Doğu anlaşmazlığının, BMT Güvenlik Konseyi'nin 22 Kasım 1967 günlü kararı gereğince, işgal altındaki Arap topraklarından İsrail askerî birliklerinin çekilmesi, bu bölge ülkeleri ile halklarının ve bu arada Filistin Arap halkının hak ve menfaatlerine saygı gösterilmesi şartıyla, barışçı yoldan süratli ve âdil bir çözüme kavuşturulmasının olağanüstü büyük önemi vardır. Güvenlik Konseyi'nin 1973 Ekim ayında aldığı kararların da en kısa zamanda yerine getirilmesi sağlanmalıdır.

Asya ülkeleri halkları, emperyalistlerin ve İran Körfezi bölgesi ile Arap yarımadasında emperyalizmin kanadı altında bulunanların kırıyıcı plânlarını şiddetle suçluyorlar. Bu bölgedeki silâhlanma yarışı ve gerilimi artırma çabaları tehlikeli patlamalar gizlemektedir.

Artık birçokları anlıyorlar ki, kolektif güvenlik fikri, ortadaki saldırgan askerî blokların alternatifidir. Kolektif güvenlik fikri, elbette daimi gerilim, saldırı ve güvensizlik kaynağı olan bu blokların dağıtılmasını, Asya devletleri topraklarındaki emperyalist askerî üslerin kaldırılmasını, yabancı topraklardan bütün yabancı askerî birliklerin çekilmesini öngörüyor. Doğuşlarını «soğuk harp»e borçlu olan, yeni-sömürgecilik ve müdahale aracı olarak iplikleri pazara çıkan SEATO, SENTO, AZPAK blokları ve benzerleri çoktan beri bir bunalım içindedirler. Pakista Malayziya'nın AZPAK'tan çıkmaları, Avustralya ve Yeni-Zelânda'nın SEATO'ya açıktan açığa katılmaktan vazgeçmeleri hep bu bunalımın belirtileridir. Diğer etkenler, özellikle bu bloklara giren Asyalı devletlerin sosyalist ülkelerle karşılıklı yarara dayanan politik, ekonomik ve kültürel ilişkiler kurmaları ve bunları geliştirmeleri de dikkate değer.

Asyada kolektif güvenlik sistemi kurulması, bir defalık ve bir çırpıda olup bitecek bir işlem değildir. Bu sürekli ve karmaşık bir süreçtir. Bu yolda her şeyden önce emperyalist çevrelerin bir halkı diğerine karşı kışkırtma ve onların iç işlerine karışma politikasından doğan birçok güçlüğün yenilmesi gerekmektedir.

Bilindiği gibi, bu alternatifte karşı koyan başka güçler de vardır. Bunların başında Pekin yöneticileri gelir. Onlar, gerginliğin azaltılmasına yönelik her tedbire karşı çıkıyorlar. Büyük devlet özentili şovnist hedefler peşine düşen Pekin yöneticileri, Asyada kolektif güvenlik sistemi kurulması fikrine karşı ateş püskürüyorlar. Bunlar, Asyada ve Okyanus'ta kolektif

güvenlik ⁽⁹⁾ sorunlarına ilişkin Çin bildirilerini çoktan unutmışlar ve şimdi emperyalist devletlerin Asya devletleri topraklarındaki askeri üslerinin korunması fikrinin savunucusu kesilmişlerdir. Maksatları güya «kuvvet dengesi» sağlamak üzere Asyada Amerikanın askersel varlığını sürdürmektir. Maoistlerin bu politikasının, onların serüvenci eylemlerinin, gerek Asya halklarının menfaatleriyle, gerekse bizzat Çin halkının ulusal menfaatleriyle her hangi bir ilişkisi yoktur.

Sovyet önerisine itiraz edenler, kolektif güvenlik sisteminin Çin'e karşı yöneltilmiş olduğunu söylüyorlar. Bu yalandır. L. I. Brejnev, SSCB'nin 50. kuruluş yıldönümüyle ilgili raporunda şöyle demektedir: «... Sovyetler Birliği Asyada bir kolektif güvenlik sistemi kurulmasını önerdi. Bazı başkentlerden, bizim bu önerimizin güya Çin'i «durduracağı» veya «kuşatma» içine alacağı yolunda iddialar işitiliyor. Bu gibi iddiaların aslıastarı yoktur. Biz böyle bir sistemde ÇHC'nin tam hakla katılan bir öge olacağı düşüncesindeyiz.» ⁽¹⁰⁾

Öte yandan, Asyada nice çetrefil ve çözülmemiş sorunların varolduğu günümüzde, kolektif güvenlik sisteminden söz etmenin henüz vakti gelmediğini söyleyenler de vardır. Bu gibi görüşler eleştiriye de değmez. Olayların gösterdiği üzere, kolektif güvenlik fikrini hayata geçirme mücadelesinin kendisi ve güvenlik sistemine temel olması gereken prensiplerin yerleşmesi yolunda Asya devletlerinin çabaları kıtanın olgunlaşmış problemlerinin en çabuk ve en etkin bir çözüme kavuşturulmasına yardım etmektedir.

Hayat, Asyada kolektif güvenlik sistemi yaratılması fikrinin bütün aktüelliğini doğrulamaktadır. Kıtada politik gelişmenin genel eğilimi, Asyanın büyük ve küçük bütün memleketlerinin kolektif temel üzerinde barış, güvenlik ve işbirliğinin sağlanmasına yönelik ortak çabaları için gayet elverişlidir.

⁽⁹⁾ Hatırlarda olduğu üzere, 18 Ocak 1957 tarihli Sovyet-Çin Ortak Bildiri'sinde şöyle deniliyordu: «Her iki memleket, bütün kapalı askeri gruplaşmaların yerine, bir kolektif barış ve güvenlik sistemi getirilmesi gerektiği düşüncesindedirler.» 1955-60 yıllarında, ÇHC hükümeti, Asya ve Büyük Okyanus bölgesi ülkeleri ve bu arada ABD arasında bir barış paktı ve aynı zamanda bu bölgede bir karşılıklı saldırımsızlık paktı imzalanması için defalarca öneriler ileri sürmüştür.

⁽¹⁰⁾ L. I. Brejnev, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin elliinci yıldönümü. Moskova, 1972, s. 41.

Alman sosyalist birlik partisinin tarım politikası

Gelişmiş sosyalizm konusunda yazılar yayımlamaya devam ediyoruz. (1)

Gerhard Grüneberg

ASBP Politbüro üyesi ve MK Sekreteri

Alman Sosyalist Birlik Partisi VIII. Kongresi, sosyalist topluluk ülkelerinin genel stratejisine, SBKP XXIV. Kongresinin kararlarına uygun olarak ve ADC'nin sosyal-ekonomik gelişme başarılarını ve perspektiflerini gözönüne alarak, memleketimizde bundan sonraki gelişmiş sosyalizm kuruluşu sorunlarını belirlemiş bulunuyor.

İşçi sınıfının ve bu sınıfın partisinin yönetimi altında, ADC'nin bir sosyalist devlet olarak gelişmesi, Marksist-Leninist tarım teorisinin, Lenin Kooperatif Plânı'nın uygulanıp hayata geçirilmesini gerektiriyor. Zamanımızın sosyalist köy ekonomisi kooperatifleri, bu plânın doğruluğunun en iyi ispatıdır. Elli yıldan fazla bir zaman önce formüle edilen bu plân, köy ekonomisinde taşınmış ve değişmez bir şey bırakmıyor, bu alanda daha da ilerleme yollarının belirlenmesine yardım ediyor. Sosyalist ülkelerde gelişmiş sosyalizmin kurulması ve yetkinleştirilmesi koşullarında bu yollar birçok bakımdan benzeşiyor.

ASBP'nin tarım politikası, VIII. parti kongresinin belirlemiş bulunduğu programın bir bölümüdür. Ekonomi alanındaki çabalarımızın başlıca hedefi, halkın maddi ve kültürel yaşama düzeyini bundan sonra da yükseltmektir. Biz, buna, sosyalist üretimi daha hızlı geliştirmek ve etkinliğini artırmak suretiyle, bilimsel-teknik ilerleme ve emek verimliliğini artırma yoluyla ulaşmak istiyoruz.

Sovyetler Birliğinin ve ADC de dahil olmak üzere diğer birçok memleketin sosyalizm kuruculuğu tecrübesi, sosyalist köy ekonomisi gelişmesinin, bütün halk ekonomisinde plânlı, orantılı gelişmenin bileşen bir bölümü olduğunu gösteriyor.

Sosyalizmin temellerinin kurulması döneminde, partinin izlediği politika, her şeyden önce, köylüleri kooperatif üretimine doğru geçişle ilgilenme, onlara bunu benimsetme hedefini güdüyordu. Memlekette 880 bin küçük ve orta özel çiftçi ocağından oluşan eskimiş sosyal-ekonomik yapının değiştirilmesi, köyde üretim güçlerinin ve toplumsal ilerlemenin gelişmesi için yeni ufuklar açılması gerekiyordu. 1960 ilkbaharına doğru ger-

(1) «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ»), sayı 1, 7, 10. 1973.

ekleştirilen kooperatifleşme sonucunda, köy ekonomisi 19,3 bin üretim kooperatifinden oluşan bir temel üzerine oturtuldu. Böylelikle, memleketimizde gelişmiş sosyalist toplum aşamasına uygun sorunların m için elverişli koşullar yaratılmış oldu.

şimdi memleketimizde 7.649 köy ekonomisi kooperatifi (kuruluş birimlerini irileştirme sonucu olarak bunların sayısı azaldı), 334 meyvacılık kooperatifi, 449 halk iftliği (yurtluğu) ve 1.000 kadar da yapı, onarım ve sulama kooperatif ve devlet işletmesi var. Kooperatif yelerinin 770 bin kadarı ve halk çiftlikleri işçilerinin 92 bini bütün köy ekonomisi topraklarının $\frac{0}{100}$ 94n işlemektedirler. Bunların alışması sayesinde, köy ekonomisinde genel gelir (ormancılık da içinde) 1950'de 12,1 milyar mark kadarken, 1972'de 30,8 milyar marka çıkarılabildi. 1972 yılında gayrisafi toplumsal gelir toplamında köy ekonomisinin payı $\frac{0}{100}$ 10,5'i ve safi toplumsal gelirdeyse $\frac{0}{100}$ 12,7'yi buluyordu. Köy ekonomisi memleket hammadde üretiminin $\frac{0}{100}$ 67,5'ini veriyor. Bu hammadde 50'den fazla sanayi kolu tarafından işleniyor. Artık halk için gerekli tüketim maddeleri fonunun $\frac{0}{100}$ 80'inden fazlasını (bütün mal fonunun $\frac{0}{100}$ 45'inden çoğunu) memleket köy ekonomisi sağlıyor. Yapılan hesaplar, 1970 yılında köy ekonomisinde çalışan her işçi 23 kişinin yiyeceğini sağlarken, 1973'te bu rakamın 28'e çıktığını gösteriyor.

Köy ekonomisi üretiminin plânlı olarak geliştirilmesi, yalnız ekonomik bir gereklilik değil, aynı zamanda devlet egemenliğimizin sosyal temelini, işçi sınıfı ile kooperatifçi köylüler sınıfının bağlaşıklığını sağlamlaştırma ve daha ileri doğru geliştirmenin zorunlu koşuludur. Sosyalizmin temelilerinin kurulmasından sonra, köylüler, işçi sınıfının esas müttefiki olarak, ekonomik, politik ve ideolojik temel menfaatlerinin birliği yoluyla bu sınıfla bağlanmakta, devlet, ekonomi ve toplumsal hayat yönetimine aktif biçimde katılmaktadırlar.

Gelişmiş sosyalist toplumun yaratılmasında işçi sınıfı ile köylülerin menfaat ortaklığı, insanın ihtiyaçlarını çıkış noktası yapan politikada kendini göstermektedir. Partimiz, bu ihtiyaçların giderilmesini her ne kadar daha önce de başlıca hedef edinmiş olsa da, şimdi bu sorunla daha dolaysız biçimde ilgilenme, buna daha büyük kaynaklar ayırma olanağına sahip bulunuyoruz. Bugün, retim düzeyi, emek verimliliği ve diğer göstergeler bakımındağ, gelişmiş sosyalist toplumun istemlerine cevap verebilecek entanzif bir köy ekonomisi yaratma devi daha yoğun bir dikkatle ele alınıyor. ASBP VIII. Kongresi şu yolu belirlemiş bulunuyor: «... köy ekonomisinde de, olanca çabamızı, sosyalist temeller üzerinde üretim artırılması sorununun çözümüne ynelteceğiz. Daha çok miktarda yüksek kaliteli üretim araçlarıyla donatarak kendi sosyalist köy ekonomimizin gelişmesine yardım etmek, halk ekonomisi açısından, memleketimizde

üretebileceğimiz yiyecek maddelerini dışarıdan getirtmekten elbette daha elverişlidir.» ⁽²⁾

Bu karardan hareket ederek, beş yıllık plân, 1975 yılına doğru, en iyi kaliteden köy ekonomisi ürünleri üretiminin 1970 yılına kıyasla % 112,5 oranında artırılmasını ve emek verimliliğinin de, köy ekonomisinde çalışan bir işçinin verdiği emeğin 32 kişi için temel yiyecek maddeleri sağlanabileceği bir düzeye çıkarılmasını öngörüyor.

İşçi sınıfı bu aşamada da köylülere büyük ölçüde politik ve maddi yardımda bulunuyor. Öyle ki, bugün yalnız kooperatifçi köylüleri ve köy ekonomisi işçilerini yiyecek maddeleri üreticileri sayamayız. Onların üretim çalışmalarına gerçekte köy ekonomisiyle bağlı bütün işkollarının emekçileri de katılıyorlar. Esasen, köy ekonomisini sosyalist temeller üzerinde daha da yeğînleştirmenin toplumsal anlamı ve hedefi de budur. Bunu, sosyalist ekonomik entegrasyon temeline dayanan bütün tüketim malları üretimi kompleksinin daha çabuk geliştirilmesi de kolaylaştırıyor.

Partinin köy ekonomisi politikası, komünist toplum kuruluşunun gelişmesine ilişkin objektif yasaların istemlerine, Marksizm-Leninizm klâsiklerinin bilimsel öngörülerine dayanıyor. Halkın beslenmesi sorununun temelini sağlamak, K. Marks ve F. Engels'in belirttikleri üzere, «... her tarihin (şimdi olduğu gibi, binlerce yıl önce de) günü gününe, saati saatine, hattâ insanların sadece yaşayabilmeleri için, yerine getirilmesi gereken tarihsel dâvası ve temel koşulu»dur. ⁽³⁾

Toplumun yüksek kaliteli tüketim maddelerine ihtiyacı artıyor. Köy ekonomisinin çağdaş üretim araçlarıyla donatımında da artış görülüyor. Örneğin, 1972 yılında, köy ekonomisinin ve işleme sanayiinin genel giderleri içinde makine yapımı ve kimya sanayii ürünlerinin payı sırasıyla %27 ve %14 oranındaydı. Sanayiinin sağladığı üretim araçları, köy ekonomisi emeğinde devrim yapıyor ve bu emeğin, sanayi emeğinin bir türü haline gelmesine yardım ediyor.

K. Marks, «Kapital»de, «tarım emeğinde işçinin kişisel ihtiyacını aşan verimlilik, her toplumun temelidir» ⁽⁴⁾ der. Gelişmiş sosyalist koşullarında, bu aşama, bizim artık köy ekonomisi üretiminde nitel bir yeni aşamaya ulaşıldığından söz etmemize hak verecek ölçülerde beliriyor. Köy ekonomisi üretimi günden güne artan ölçüde bir endüstriyel işkolu haline geliyor, köyün çalışma ve yaşam koşulları şehrin koşullarına adım adım yaklaşıyor ve işçi sınıfı ile köylüler arasında sınıfsal ayırım yavaş yavaş ortadan kalkıyor. Bu devamlı süreç, üretimin kendi plânlı gelişmesinin tümünden ayrılmaz.

⁽²⁾ E. Honecker, Bericht des Zentralkomitees an den VIII. Parteitag der SED, Berlin, 1971, s. 52.

⁽³⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 3, s. 26.

⁽⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 25, s. 348.

ASBP VIII. Kongresinin kararlariyle, köy ekonomisini yeğınleştirme stratejik hedeflerinin yanı sıra, bunun ekonomik etkenleri de (kimyasal maddelerin geniş ölçüde kullanılması, makineleşme, sulama ve seleksiyon) belirlenmiş bulunuyor. Bu tedbirler de, işçi sınıfı partisinin, V. İ. Lenin'in «iri makine sanayii ve bunun tarıma aktarılması sosyalizmin biricik ekonomik temelidir»⁽⁵⁾ cümlesiyle formüle ettiğı fikir temeli üzerinde üretim güçlerini plânlı olarak geliştirme yönündeki kaygılarını iyice yansıtmaktadır.

Alman Demokratik Cumhuriyetinde bilimsel-teknik ilerleme, sosyalist üretim ilişkilerinin yerleşip pekişmesiyle sınıksız bağılıdır. Parti bu toplumsal süreci yönetmekte ve bilimsel temele dayanarak örgütlemektedir. ASBP, aynı zamanda, üretim güçlerinin büyümesinin ve sosyalizmin gelişmesinin, toplumsal işbölümü yasallıklarına uygun olarak üretimin bütün çehresinin de değiştirilmesini gerektirdiğı sonucunu çıkarmış bulunuyor. ASBP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri E. Honeker, ADC köylülerinin XI. Kongresi önünde yaptığı konuşmada şunları belirtti: «Köy ekonomisini geliştirmenin temelinde sosyalizmin objektif ekonomik kanunlarının yattığı daima gözönünde bulundurulmalıdır. Bilim ve tekniğin ilerlemesi, üretim güçlerinin önemli derecede gelişmesi, yasal olarak, köy ekonomisi üretiminde daha fazla yoğunlaşma ve ihtisaslaşma gerektiriyor. Sosyalizm bu istemlere tamamiyle cevap verebilir ve vermelidir ... Bugün, sözkonusu olan, köy ekonomisinde endüstriyel metotlara geçip geçmediğimiz sorunu değil, artık bu metotlara nasıl geçtiğimiz sorundur.»⁽⁶⁾

Örneğin hububat üretimini ele alalım. 1950 yıllarında ADC'de yıllık ortalama hububat ürünü hektar başına 24 kental⁽⁷⁾ kadarken, 1970 yıllarında 27 kentale, 1972 yılındaysa hektar başına 36,6 kentale çıktı. Bir kental hububat için ortalama emek harcaması 1950 yıllarında 6–7 emek-saatinden, 1960'larda sıradan kooperatiflerde 2–3 emek-saatine ve endüstriyel teknolojinin uygulandığı koşullarda da 0,5–0,6 emek-saatine indirildi. Patates ve şeker pancarı üretiminde, çayır ların ve meraların işlenmesinde vb. endüstriyel metot uygulamaları genişliyor. Hayvancılıkta, modern teknik, tam makineleştirilmiş veya otomatikleştirilmiş donatım temeli üzerinde giderek ilerliyen üretim yoğunlaşması ve ihtisaslaşması sürecini yansıtır. Şimdi endüstriyel prensip temeli üzerine oturtulmuş sütçülük işletmelerinde, her işçi, yılda 126 bin mark tutarında ürün elde ediyor. Bunun sığır eti üretimi alanındaki karşılığı 180 bin mark, domuz eti üretiminde 219 bin, tavuk eti üretiminde 119 bin marktır.

Parti bu tecrübeye ilkesel bir önem veriyor. Giderek zenginleşen bu

(5) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 135.

(6) XI. Bauernkongress der DDR. Berlin, 1972, s. 99–101.

(7) Kental: 100 kilogram ağırlığında tartı birimi.

tecrübe sistematik olarak tahlilden geçiriliyor ve sermaye yatırımlarından yoğun ve amaca yönelik biçimde yararlanma politikası buna göre belirleniyor. Üretimde endüstriyel metotlara geçilmesiyle ilgili toplumsal, ekonomik, üretimsel, bilimsel-teknik ve diğer problemlerin çözümüne ilişkin ilkesel ödevler bu tecrübe temeli üzerinde belirlenip ele alınıyor.

Sosyalist temeller üzerinde yoğunlaşma ve üretimde plânlı biçimde endüstriyel metotlara geçiş, uzun vadeli sosyal sonuçlara yol açıyor. Süreci bütünüyle ele alarak, endüstriyel temellere oturtulmuş köy ekonomisi üretiminin başlıca belirtilerini şöylece sıralıyabiliriz:

- El emeğinin yerini gitgide makineli çalışma alıyor. Hem de bu makineli çalışma, olanağına göre, köy ekonomisi ürünleri üretiminin ilk safhalarından, işlenerek mamul haline getirildiği son safhasına kadar kullandığı bir makineler sistemi anlamındadır. Böylelikle, teknik temel, makine komple sistemlerinden oluşmaktadır;
- Üretimde plânlı biçimde yoğunlaşma ve ihtisaslaşma gerçekleştiriliyor; kooperatifleşme yoluyla, yeni makine sistemlerinden azami ölçüde yararlanmaya olanak veren büyük ihtisaslaşmış işletme birimleri meydana getiriliyor;
- Köy ekonomisi üretimi istikrarlı yüksek kaliteyle birlikte gitgide daha büyük ölçülere varıyor. Ürünlerin nicelik ve niteliği endüstriyel istemlere cevap veriyor;
- Kooperatifleşme sürecinde, ürünlerin korunması, konservelenmesi, işlenmesi de dahil olmak üzere, ayrı ayrı üretim safhaları birbirine örülüyor;
- Gerek doğa, gerekse toplum biliminin, ekonominin, pedagojinin, psikolojinin, sosyolojinin en yeni başarıları daimi surette uygulanıyor;
- Doğrudan doğruya köy ekonomisi üretimi süreci içinde geçmekte olan iş ve yardımcı hizmet türleri, gitgide daha çok, başlıbaşına ihtisas kolları halini alıyor (örneğin agro-kimya merkezleri gibi);
- Köy halkı arasında daimi bir «öğrenim rezervi» sağlanıyor (çocukların yetiştirilmesinden tutun da, öğretmenlerin yüksek okullarda sistimli olarak kalifikasyon kurslarından geçirilmesine kadar);
- Köyün çalışma ve yaşama koşulları iyileştiriliyor. Endüstriyel metotlara geçiş, köyün yaşama koşullarını şehir koşullarına daha fazla yaklaştıranın en önemli koşulu ve basamağı oluyor.

Köy ekonomisi üretiminde endüstriyel metotlara geçiş yollarının bilimselliklerle belirlenmesi, ADC'de Lenin Kooperatif Plânı'nı bundan böyle de hayata geçirmenin temel politik sorunlarından biridir. Marksizm-Leninizm klâsiklerinin öğretisine ve birikmiş tecrübeye dayanan ASBP, kooperatifin

köylüler için en erişilebilir ve benimsenir yol, tüm sosyalist toplum için de üretim yoğunlaşma ve ihtisaslaşması bakımından en rasyonel yol olduğu kanısındadır. Bu da yasalıdır, çünkü emek sürecinde ihtisaslaşma ve «kooperatif karakteri artık bizzat emek aracının yaradılış bakımından dikte ettiği bir zorunluk olmaktadır.»⁽⁸⁾

Sosyalist köy ekonomisi işletmeleri arasında, aynı zamanda bu işletmeler ile işleme ve ticaret kuruluşları arasında kooperatifleşme, daimi surette basit biçimlerden gelişkin biçimlere doğru, örneğin bitkicilik kooperatif birliklerine veya kooperatif birliklerinde dikey işbirliğine doğru ilerlemesine yol açıyor. Emegi daha fazla toplumsallaştırmanın bu yolu, elbirliğiyle biriktirme ve yatırım yapma olanağı veriyor. Bu suretle, emekçiler, değişen üretim koşullarına kendilerini hazırlıyabiliyorlar. Tek sözle, bilimsel-teknik ilerlemedeki başarıların sosyalist toplum yararına, kolektif yararına ve her emekçi yararına geniş ölçüde uygulanması olanağı yaratılmış oluyor.

Kooperatifleşme sürecinde, plânlı olarak, ihtisaslaşmış üretim birimleri meydana geliyor. Emegin daha fazla toplumsallaştırılması, üretim güçlerinin ilerlemesine geniş bir ufuk açıyor, üretimin örgütlenmesinde ana eğilim olarak, aynı zamanda sosyalist üretim ilişkilerini durmadan yetkinleştirmenin önemli aracı olarak beliriyor. Sosyalizmin gelişmesinin kendine özgü bir yüksek dinamizmi olduğu için, bu gelişmeden doğan işletme biçimleri (kooperatifler ve halk çiftlikleri), üretimin yapılış ve örgütünün plânlı olarak yetkinleştirilmesi yoluyla, işletmelerarası ekonomik ilişkilerin sistemli olarak genişletilmesi yoluyla üretim güçlerinin ilerlemesine yardım ediyor. Bu da, kendi başına, sosyalist toplumsal ilişkilerin yetkinleştirilmesi ve kolektifin her üyesinin kişisel gelişmesine yardımcı bulunulması olanağını veriyor.

Partimizin, üretim güçlerini sistemli olarak geliştirme, üretimi durmadan artırma ve toplumsal ilişkileri plânlı çalışmalarla yetkinleştirme yolundaki mücadelesi birleşik bir diyalektik süreçtir. ASBP bu komple yavaşlama, köy ekonomisinde istikrarlı bir gelişme sağlamanın garantisi gözüyle bakmaktadır. Bu istikrarlı gelişme, aynı zamanda EYK üyesi devletlerle ekonomik entegrasyona, özellikle de halk ekonomimizin SSCB'nin ekonomisiyle sınıksız örölmesine bağlıdır.

Bugün ADC köy ekonomisinde kullanılan traktörlerin $\frac{0}{0}$ 23'ü Sovyet malıdır. Kışlık buğday ekimine ayrılan arazinin $\frac{0}{0}$ 60 kadarına, Sovyetler Birliğinden alınan yüksek kaliteli buğday cinsleri ekilmektedir. Şeker pancarı ürününün toplanmasında uygulanan çağdaş teknoloji, çok yanlı işbirliğimizin başarısını yansıtmaktadır. İşleme sanayiinin çeşitli kolları

(8) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 397.

için üretim araçları üretiminde, entegrasyon sürecinin önemli bir ilerleme kaydettiği görülmektedir.

Bundan başka, ASBP, üretimde yeğınleştirmeyle ilgili olarak Sovyetler Birliği ve diğer EYK üyesi ölkeler topluluğu çerçevesinde oybirliğiyle belirlenmiş olan temel sorunların rasyonel ve etkin biçimde çözümü üzerinde de büyük bir dikkatle duruyor. Geniş ölçüde kimyevi madde kullanma, makineleşme, sulama ve seleksiyonda, elbirliğiyle araştırma ve işleme çalışmalarında işbölümü temeli üzerinde yeğınleştirme araçları üretimine kadar, en çeşitli sosyalist ekonomik entegrasyon biçimleri uygulanıyor. Kadro yetiştirme ve kadroların kalifikasyonunu artırma alanında Sovyetler Birliği tarafından sağlanan imkânlar amaca uygun olarak değeriendiriliyor. Partimiz, bu tedbirin, SSCB'nin zengin tecrübesini öğrenme ve aktif olarak uygulama olanağı verdiğini, aynı zamanda işbirliğinin daha büyük bir etkinlikle geliştirilmesine yardım ettiğini düşünüyor.

ADC komünistleri, bilimde gitgide daha büyük ölçüde kooperatifleşmeye özel bir önem veriyorlar. İki ve çok yanlı birçok anlaşmalar temeli üzerinde, biyolojide, soy geliştiren hayvancılıkta, bitki seleksiyonunda, bitkileri korumada, beslenme fizyolojisinde, aynı zamanda bitkicilikte ve hayvancılıkta endüstriyel teknolojileri işleme ve deneme alanında, ortak çalışmalar giderek genişliyor. Bilimsel ulaşım lar ve toplumsal üretimin örgütlenmesinde tecrübe değıştokuşu da genişliyor. Çeşitli bilimsel problemler üzerindeki çalışmalarda koordinasyon sağlamakla görevli karma merkezlerin eylemi gayet yararlı oluyor. Bütün bunlarla, çeşitli araştırmaların dayandığı potansiyelin birleştirilmesi, uygulamaya yararlı sonuçların bir an önce elde edilmesi ve bu suretle bilimin bir üretim gücü olarak ortak çabalarla daha iyi kullanılması amacı güdüılıyor.

Parti, sosyalist işletme ekonomisinin ve örgütünün yetkinleştirilmesine de büyük bir dikkatle eğiliyor. Bu konudaki ana ödev, endüstriyel metotlara geçiş, kooperatifleşmede ve işbölümünde ilerleme koşullarında, yönetim, plânlama ve örgütleme alanında, emekçilere geniş bilgiler kazandırmaktır. Kooperatif üyeleri köylülerin ve işçilerin, aynı zamanda işleme sanayii emekçilerinin çalışmasını maddeten ve mânen teşvik edebilmek için en makul biçimlerin bulunması gereklidir. Aynı ayrı işletmelerin etkinliğinde hâlâ varolan ayrımları bir an önce gidermek amacıyla, birikim ve tüketim arasındaki bağıntının doğru olarak belirlenmesi için büyük çabalar harcanarak bilimsel temeller aranmaktadır.

Köyde sosyalist hayat tarzının gelişmesi üretimdeki ilerlemeye bağılıdır. Yeni insanın çizgileri öncelikle emek sürecinde, kolektifte oluşuyor. Kooperatif üyesi köylü ve işçilerde bu ortam üzerinde yeni, sosyalist ihtiyaçlar doğuyor. Fakat bu, çalışma ve yaşama koşullarındaki değışmelere üretimin gelişmesinin pasif bir sonucu gözüyle bakılmasını haklı göstere-

mez. Parti, sosyal-ekonomik süreçler üzerindeki bilinçli etkiyi sosyalist kişiliğin etraflı gelişmesi yolunda tam olarak kullanmaya çalışıyor.

ADC'de köy ekonomisi gelişmesinin kayda değer sosyal sonuçlarından biri, köy ile şehir arasındaki kapitalizmin kalıtı büyük öğrenim düzeyi ayrımının pratik olarak giderilmiş bulunmasıdır. Bugün bütün köy ekonomisi işçilerinin $\frac{1}{10}$ 72,5'i özel öğrenim yapmışlardır; bunların $\frac{1}{10}$ 60,7'si vasıflı işçi, $\frac{1}{10}$ 6,3'ü usta, $\frac{1}{10}$ 4,3'ü orta özel öğrenimli kadro ve $\frac{1}{10}$ 1,2'si de yüksek özel öğrenimlidirler. 1960 yılında köy ekonomisinde çalışan mesleksel öğrenimli kadınların oranı ancak $\frac{1}{10}$ 1,1 kadarken, şimdi bu oran $\frac{1}{10}$ 66,3'e çıkmıştır. Kooperatif üyesi 506 kadın yüksek öğrenimli, 4,5 bin kadarı teknik okul bitirmiştir ve 4 bin kadarı da usta diplomalıdır.

Bugün kooperatiflerde çalışan köylülerin ve köy ekonomisi işçilerinin çocuklarına da şehirli emekçilerin çocukları gibi öğrenim olanakları sağlanmaktadır; öğrenim çağındaki bütün çocukların $\frac{1}{10}$ 90,8'i on sınıflı orta politeknik okuluna devam etmektedirler. Devletin ve kooperatiflerin ortak güç ve çabalarıyla, köylerde okullar, çocuk bahçeleri, kreşler ve çeşitli kültür ocakları kurulmaktadır.

Hastalanma ve emeklilik yaşına varma hallerinde, kooperatör köylüler, devlet sosyal sigortalarından işçilere yapılan yardımın aynısını görüyorlar. Üretim etkinliğinin durmadan artırılması temeli üzerinde, yıldan yıla daha büyük sayıda kooperatif, kendi üyeleri için düzenli ücretli izin uygulamasına geçme kararı alıyorlar.

Buraya kadar söylediklerimizden anlaşılıyor ki, köy ekonomisinin sosyalist temeller üzerinde daha ileri doğru yeğînleştirilmesi ve üretimde endüstriyel metotlara geçilmesi toplumsal bir gerekliliği yansıtan köklü bir devrimci süreçtir. İşçi sınıfının giderek artan rolü, bu sürecin politik yönetiminin Marksist-Leninist parti tarafından gerçekleştirilmesinde yoğun ifadesini buluyor. Günden güne daha çok sayıda stratejik karakterli ödevler, objektif istemlere ve toplumsal olanaklara uygun ödevler ileri sürülüyor. Bunların başlıcaları ASBP VIII. Kongresi tarafından belirlenmiş olan ödevlerdir. İşçi sınıfı ile kooperatif üyesi köylüler arasında, üretim plânlaması ve yönetimi alanında işbirliği ve bunların ortak üretim eylemi gitgide güçleniyor. İşçilerin köylüler üzerindeki onursal şefliğinin yerini sosyalist işbirliği alıyor. Sınıfsal bağlaşmanın içeriğini, işçi sınıfı ile kooperatör köylüler sınıfının ortak menfaatleri belirliyor.

Kooperatifçi köylüler sınıfının içinde önemli değişimler oluyor ve bunlar yine işçi sınıfıyla daha fazla yakınlaşma çizgisi üzerinde gerçekleşiyor. Örneğin, kooperatife bir miktar toprakla girmiş olan kooperatif üyelerinin oranı (ve bununla birlikte üyenin kattığı toprak miktarına göre dağılımın rolü) azalıyor. Buna karşılık da, emekçilerin şehirden köye geçiş hareketi boyunca kooperatiflere üye olan işçilerin, traktörcülerin ve

tarım mühendislerinin sayısı önemli derecede artıyor. 1960 yılında köy ekonomisi üretim kooperatiflerinde çalışan işçilerin oranı % 29 kadarken, 1970'te % 44'e yaklaşmış bulunuyor.

Biz kooperatif sanayi komplekslerinde artık yeni tip bir köylüyle karşılaşyoruz. Bu köylü endüstriyel metotlar uygulanarak çalışıyor; yüksek bir politik ve mesleki öğrenime sahip bulunuyor; geçmişte tanımadığı üretim süreçlerini yönetmeyi, örgütlemeyi ve denetlemeyi öğreniyor. Üretimde endüstriyel metotlara geçişle ve emeğin giderek daha büyük ölçüde kooperatifleşmesiyle köylülerin örgütlülüğü de artıyor. Böylece, ASBP'nin köy halkı üzerinde etki yapabilmesi için daha elverişli koşullar yaratılıyor.

Köy ekonomisinin gelişmesi sürecinde subjektif etken büyük bir önem kazanıyor. Bundan ötürü, partimiz, aktif ideolojik mücadeleye, emekçilerin bilincini yükseltmenin, sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizmi prensiplerinin daha sağlam yerleşmesinin, burjuva ideolojisinin her türlü etkisine karşı emekçileri silâhlandırmanın temellerinden biri gözüyle bakıyor. İşçi sınıfı, kooperatifçi köylüler ve aydınlar, Marksist-Leninist bilimi öğrenip benimsiyerek, toplumsal hayatın ve sosyal ilerlemenin yasallıklarını daha derinden kavramaya başlıyorlar.

İşte Alman Demokratik Cumhuriyetinin köy ekonomisinde, işçi sınıfının, kooperatifçi köylülerin ve bütün emekçilerin selâmeti adına gelişmiş sosyalist toplumu kurmanın bileşen bir bölümü olarak Lenin Kooperatif Plânı böylece hayata geçiriliyor.

Devrimci prensiplere sadakat

Otto Sanes

Guatemala Emek Partisi MK'nin Ideolojik alışmalar Komisyonu üyesi

Yirminci yüzyılın tarihsel olaylarının, yani birçok memleketin ekonomik ve sosyal yapısını kesinlikle değiştiren, insanlığın önemli bir bölümünü yoksulluk, cahillik ve sosyal adaletsizlikten kurtaran ve dünya uygarlığının daha ileri doğru gelişmesini belirliyen olayların, işçi sınıfının ve bu sınıfın Marksist-Leninist devrimci partilerinin dönüştürücü eylemi ve aktif mücadelesiyle doğrudan doğruya bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Hayat, bizlere, emekçi yığınlarının sömürüye ve ezgiye karşı yürüttükleri mücadelenin, yalnız «sınıfsal iç güdü»ye, yalnızca katlanılmaz yaşam koşullarından kurtulma emeline, bu kendiliğinden gelme isteğe dayandığı takdirde, tamamen veya kısmen yenilgiye hükümlü olduğunu göstermektedir. Tarihte sübjektif etkenin rolü, işçi sınıfının devrimci öncüsü sıfatıyla partinin rolü artmaktadır ve artmaya devam edecektir. Bundan ötürü, çağdaş Marksist-Leninist partinin ana çizgilerinin daha esaslı biçimde incelenmesi önemli bir sorundur. (1)

Lâtin Amerika ülkeleri komünist partilerinin teorik ve pratik tecrübesi (2), Lenin'in, partinin karakterinin, bunun ana çizgilerinin, devrimci mücadelenin reel ihtiyaçlarıyla sınıksız ilişkili olarak oluştuğu hakkındaki fikrini inandırıcı biçimde doğrulamaktadır. Lâtin Amerika devrimci hareketi (başka başka memleketlerde gayet çeşitli biçimler göstermesine rağmen), bir bakıma tek bir bütün meydana getirmekte ve önemli bazı ortak belirtilere sahip bulunmaktadır. Şüphesiz ki, bu, bütün memleketlerde devrimin aynı zamanda, aynı biçimde üstün gelmesi gerektiği ve âdetâ devrimin bir genel modeli olduğu anlamına gelmez. Fakat devrimci süreçte benzerlik, kıtamızın birçok komünist ve işçi partisi için karakteristik bazı çizgileri de belirlemektedir. Örneğin, Lâtin Amerika partileri, genellikle eski bir örgütlü politik savaş geleneğine sahiptirler; kurtuluş hareketinde önemli bir rol oynayan aktif tabakalar arasında, özellikle aydınlar ve üniversiteliler üzerinde hissedilir bir etkileri vardır. Fakat asıl önemli çizgiler, herhalde, bölgesel özelliklerden değil, toplumsal gelişmenin başlıca yasallıklarından, devrimci savaşın temel kanunlarından ileri gelmektedir.

Birçok yazıda ve bu arada fikir değiştokuşunu açan yazıda da defa-

(1) Bak: «Barış ve Sosyalizm Problemleri», sayı 2, 1974.

(2) Bu tecrübe özellikle partimizin dokümanlarında tahlil edilmiştir. Bak. Partido Guatemalteco del Trabajo. El camino de la revolucion guatemalteca, Ediciones de Cultura Popular. Mexico, D. F. 1972.

larca belirtildiği üzere, çağdaş Marksist-Leninist partinin en önemli çizgilerinden biri, ardıcıl devrimciliktir. Bizce, bu çizginin özlüğü, her şeyden önce, partinin, günlük ödevleri enson ana hedefle birleştirme, bugünkü koşullarımızda da yanki emperyalizmine karşı direnişi, anti-emperyalist savaşı sosyalizm mücadelesiyle birleştirme kabiliyetinde toplanmaktadır.

Partimiz, kendi tecrübesine ve uluslararası tecrübeye dayanarak, devrimin üstün gelmesinin (bunun için objektif koşullar olgunlaştığı takdirde) başlıca koşullarının şunlar olduğu kanısına varmaktadır:

– Partinin doğru politik yönelimi, birinci dereceli hayati menfaatleri devrimin ana hedefleriyle bağdaştıran programının gerçekliği;

– Öcünün disiplinli oluşu, savaşkanlığı ve cesareti, hem kendi ulusal, hem de uluslararası mücadele tecrübesini eleştirel bir yaklaşımla benimseme kabiliyeti, Marksizm-Leninizmi kendi memleketinin gerçek koşullarına göre yaratıcı bir biçimde uygulama hüneri;

– Partinin halkla sıkı ve daimi ilişkisi (zira yığınların aktif desteği olmadan, onların eylemlere hazırlığı, partinin hareket hattının doğruluğuna güvençleri ve bu hattı hayata geçirme azimleri olmadan, üstün gelmek olanaksızdır).

Halkımızın son yıllarda burjuva-çiftlikçi oligarşisine ve Kuzey Amerikan emperyalizmine karşı yürüttüğü mücadele, yani bütün çarpışmalarında partimizin birinci derecede bir rol oynadığı savaş, bizleri, işçi sınıfının partisi hakkındaki Marksist-Leninist öğretiden (en küçük ölçüde bile) gerilemenin, devrimci, demokratik ve ilerici güçleri ciddi başarısızlık ve yenilgilere hükümlü duruma düşürdüğü kanısına vardırırdı. Sübjektif etkenin zayıflaması, devrimci sürecin gelişmesinde ortaya çıkan elverişli objektif koşullardan yararlanılmasına bile olanak vermez. Guatemala Emek Partisi, 1969 yılında yapılan IV. Kongresinde, devrimci hareketin önünde açılan olanaklara rağmen, memleketimizde bu hareketin gelişme bakımından nispi bir yavaşlama dönemi yaşamakta olduğunu saptamıştır. Aynı kongrede, partinin, devrimci hareketin kaçınmadıkları hatalar da, eleştiri ve özeleştiri açısından tahlil edilmiştir.

Bilindiği üzere, güçler oranının elverişsiz olduğu koşullarda (bizde görüldüğü gibi), sağa ve sola sapmalar daha büyük bir açıklıkla suyü-züne çıkıyor. Sağ eğilimler, öncelikle, silâhlı savaştan korkmada, mevcut toplumsal ilişkiler çerçevesi içinde «yapısal» reformlar isteklerinde beliriyor. Solcu eğilimler ise, tersine, silâhlı eylemlerin mutlak sayılmasında, köylülerin rolünün abartılmasında kendini gösteriyor (bazıları kızıl derililerin biricik devrimci güç olduğu kanısındadırlar).⁽³⁾

⁽³⁾ Bak: Carles Guzman – Böckler, Jean-Loup Herkert. Guatemala: una interpretacion historico-social, Tercera edicion, corregida, Siglo veintiuno Editores, S. A. Mexico, D. F. 1972; Guatemala'nın nüfusu 5 milyon kadardır ve bunun yarısı kızıl derilidir.

Bu eğilimlerin sınıfsal kökenleri apaçık bellidir. Birincisinde, bu kökenler burjuvazinin etkisine, ikincisinde en süratli değişimlere susamış olan küçük burjuvazinin etkisine, dayanılmaz yaşama koşulları karşısında köylülerin uğradıkları hayal kırıklığına kadar uzanmaktadır.

Biz de, memleketimizde, aşırı radikalizmden kadercî hayal kırıklığına kadar kayma ve bocalamalara yol açan tipik küçük burjuva etkileriyle karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz. Her iki halde de, yığınlara, sistemli devrimci çalışmalara güvençsizlik, politik hareket hattımızı kavrama yetersizlikleri ve politik olgunluk yetersizliği kendini gösteriyor. Bu eğilimler kendiliğinden kaybolup gitmiyor. Bunların, gerek parti içinde, gerekse tekcephe kurulmasıyla ilgili eylemlerde, azimli, çabalarla giderilmesi, en önemli ödevlerimizden biridir. Partimiz için, Guatemala gerçekliğinin gitgide daha derine inilerek öğrenilmesi gereklidir. Parti, yine böylece, Marksizm-Leninizmi de daha esaslı biçimde benimsemeli, onun metodunu yaratıcı bir biçimde uygulamayı becerebilmelidir.

Bizce, Guatemala'da potansiyel olarak bir devrim durumu vardır, fakat bunun için gerekli subjektif koşullar hâlâ iyice olgunlaşmamıştır. Bu gecikme, halk güçlerinin örgütlülük bakımından düşük düzeyde olmasından, memleketin muhtaç olduğu değişiklikler gereğinin yeterince kavranmamış olmasından, halkın önemli tabakalarının devrimden yana kazanılabilmesi için hangi yoldan yürünmesi gerektiğinin iyice kavranmamış, yığınların mücadeleye katılmasının sağlanamamış olmasından ileri gelmektedir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bunda, parti içindeki yetersizliklerin de etkisi vardır. Bu sorunların incelenmesi, partiye, temellendirilmiş bir genel strateji ve politik hareket hattı hazırlama, devrimci sürecin aşamalarını ve gidişini belirleme, hareketimizde (somut duruma göre yaratıcı bir uygulamayla) şimdiki krizin giderilmesini sağlayacak bir genel taktik işleme olanağını vermiştir.

Guatemala Emek Partisinin devrimci özlüğü, onun halkımızı kesin zafere ulaştırma sarsılmaz azminde, proletarya öğretisine, yani Marksizm-Leninizme sadakatinde toplanmaktadır.

Partilerden haberler

Yığinsal politik kampanyada komünistler

Vilyam Kaştan

Kanada Komünist Partisi Genel Sekreteri

Kanada komünistleri politik kampanyalara katılımlarını artırıyor ve çoğu hallerde bu kampanyaların örgütçüsü oluyorlar.

Biz şimdi enflasyonun zararlı sonuçlarına karşı mücadeleye büyük bir önem veriyoruz. Komünist Partisi tarafından girilen kampanyanın ana ödevi, işçi sınıfının yaşama düzeyindeki düşüşü gidermek, pahalılığın ve işsizliğin artmasını önlemek, parlâmentoyu ve hükümeti somut tedbirler almaya zorlamaktır. Biz, iş ücretlerinin artırılmasında ısrar ederken, aynı zamanda emeklileri de enflasyon yıkımından korumaya çalışıyoruz. Bu cümleden olarak, emekli aylıklarının ve aile zamları miktarlarının her üç ayda bir gözden geçirilmesini, bunların fiyat artışlarına göre ayarlanmasını önermiş bulunuyoruz. Ve hükümet bu yolda bazı adımlar atmaya yanaşır görünüyor. Komünistler, halkın hayati menfaatlerini savunma eylemlerini politik çalışmalarla bağdaştırıyor, yığınlara ekonomik güçlüklerin nedenlerini ve bunların kapitalist sistemin kendisinden doğduğunu açıklıyorlar.

Bir de enerji bunalımı ile ilgili kampanyamız var. Bilindiği üzere, Kanada'da muazzam ölçüde petrol, gaz, maden kömürü, uran ve su enerjisi rezervleri vardır. Komünistler, bu değerli yeraltı servetlerinin Birleşik Amerikaya satılacağı ve karşılığında hazır mamuller alınacağı yerde, yerli işleme sanayiinin ve bu sanayiın ürünleriyle ticaretin, özellikle sosyalist ülkelerle ticaretin geliştirilmesini öneriyorlar. Biz, enerji bunalımı ve yakıt fiyatları üzerinde kontrolle ilgili kampanyayı, Kanadanın politika doğrultusunun tamamen değiştirilmesi isteğiyle birleştirmiş bulunuyoruz. Komünistler, Kanadanın doğal kaynaklarına halkın sahip olmasında ısrar ediyorlar.

Kanada emekçilerinin Şili halkıyla dayanışma hareketinin örgütçüsü de partimizdir.

Şu veya bu yığın kampanyasına başlanırken, komünistlerin nasıl hareket ettikleri ilginçtir. Biz, etkili bir eylem biçimi olarak, önce parlâmentoya, illerdeki hükümet dairelerine ve belediye katlarına heyetler gönderiyoruz. Bu heyetlerin neler istediklerini ve ne gibi cevaplar aldıklarını halka geniş ölçüde anlatıyoruz. Bütün memlekette emekçilerle açık toplantılar düzenliyor, duvarlara afişler yapıstırıyor ve parti literatürünü yay-

mak için elden gelen çabayı esirgemiyoruz. «Canadian Tribune» gazetesine yaptığımız bir ilâveyle, enflâsyonun nedenlerini tahlilden geçirmiş ve komünist partisinin enflâsyonla mücadele için gerekli gördüğü tedbirleri gözler önüne sermiş bulunuyoruz. Yüz bin tiraajla yayımladığımız bu ilâvenin, emekçilerin düşünce tarzları üzerinde belirli bir etki yaptığı kanısındayız. Bu yayınlarımızın parlâmentonun da dikkatini çektiği kuşku götürmez. Bu bizim için önemlidir. Kaldı ki, son zamanlarda, burjuva yığınsal enformasyon araçlarının, partimizi elden geldiğince karalama ve ileri sürdüğümüz görüşleri sükûtle geçiştirme çabasına düştükleri görülmektedir.

Komünistler, her kampanyada, her yurttışa yaklaşmaya, yığınsal emekçi örgütleriyle, kadın, gençlik birlikleri ve diğer birliklerle ilişkilerini güçlendirmeye, onlara komünist partisinin görüş ve tutumunu açıklamaya ve eylembirliği gerekliliği fikrini kabul ettirmeye çalışıyorlar. Bu cümleden olarak, geçenlerde, fiyat artışlarına bizimle birlikte karşı çıkmaları ve emekçilerin yaşama koşullarının iyileştirilmesini istemeleri çağrısıyla, Yeni Demokratik Parti'ye, sendika birliklerine ve Çiftçiler (fermerler) Birliği'ne başvurmuş bulunuyoruz. Ve harp sonrası dönemi içinde ilk defa olarak, çağrımızın desteklendiğini görüyoruz. Bu anlamlı bir gelişmedir. Çağrımızın gördüğü destek, Kanada'da geniş bir anti-emperyalist cephe yaratılması için gerekli önkoşulların ortaya çıkmakta olduğuna tanıklık etmektedir.

Biz böyle bir cephe yaratmak üzere mücadele ederken, bunun sağlamlığını ve ömrünü ancak güçlü bir komünist partisinin garanti edebileceğini hatırdan çıkarmıyoruz. Bunun için, yığınlar arasındaki çalışmayı genişletirken, bir yandan partinin kendisini ve Komünist Gençlik Birliği'ni güçlendirme hareketine girişiyoruz. Bu bakımdan, 1974'ün bizim için parti kuruluşu yılı olacağını söyleyebiliriz. Bu yıl memlekette, belki de, genel seçimler yapılacak. Partimiz 50—60 kadar aday göstermek kararındadır. Bunun önemli bir harcama ve bir hayli örgütsel çaba gerektireceği söz götürmez. Biz bu işe de parti kuruluşunun bir bölümü gözüyle bakıyoruz. Zira komünistlerin program ve politikamızı açıklamak üzere girişecekleri seçimönu çalışmaları, oylama sonuçları ne olursa olsun, kendi başına, gericiliğin Kanada'da politik hayatı sağa saptırma yeltenişlerine karşı mücadelenin güçlendirilmesinde, halk arasında Komünist Partisinin etkisinin artırılmasında güçlü bir etmen olacaktır.

Bu yılın bir ayını gazetelerimizin ve «World Marxist Review» dergimizin propagandasına hasredeceğiz. Bu bir aylık kampanyanın ana ödevi, sa-nayi işletmelerinde parti basınının düzenli olarak yayılması işinin sağlama temeller üzerine oturtulmasıdır. Bu tedbir, partinin örgütlü işçi sınıfıyla ilişkisinin güçlenmesine, bu sınıf üzerinde komünistlerin etkisinin artırılmasına ve çözümleyici bir nitelik almasına yardım edecektir. Şunu da

önemle belirtelim ki, sendika birliklerinde Komünist Partisine ve komünistlere karşı tutum daha da iyileşmeye yüz tutmuştur. Birçok komünist, sendika birliklerinde, işçi kurullarında vb. artık yönetim görevlerine seçilmişlerdir. Biz bu gelişmenin, partinin yığınlar arasındaki genel politik çalışmasının sonucu olduğu, aynı zamanda uluslararası durumdaki elverişli değişimlerden ve dünya komünist hareketinin başarılarından ileri geldiği kanısındayız.

Partimizin politik kampanyaları, işçi hareketine ve yığinsal emekçi örgütlerine sosyalist bilinç iletmenin önemli araçlarından biridir.

Gericiliğin, Komünist Partisini emekçilerden, genç kuşaktan ayırıp soyutlama denemelerinin başarısızlığa uğradığını gösteren işaret çoktur. Biz artık partinin yığınlarla ilişkisinin gitgide güçlendiği, memleketin bütün illerinde parti saflarının yeni güçlerle dolgunlaştığı bir döneme giriyoruz. Memlekette partimizin etkisinin artmasına elverişli yeni olanaklar açan değişimler oluşmaktadır.

FRANSA

Anti-sovyetizmle mücadele hepimizin dâvasıdır

Fransız Komünist Partisi «Anti-sovyetizmle mücadele hepimizin dâvasıdır» başlıklı bir doküman kabul etti. Merkez Komitesi, bu dokümanla, sosyalizme yönelik ideolojik kışkırtmalara karşı daha kesin ve sürekli bir direniş gösterilmesi çağrısında bulundu.

Dokümanda şöyle deniliyor: Hükümet ve yardımcıları, azgın bir anti-sovyetik kampanya yürütüyorlar. Bu yolda sahtecilikten, gerçekleri tersyüz etmekten çekinmiyorlar, çelişkiden çelişkiye düşüyorlar. Örneğin (eğer dediklerine inanılırsa) Sovyetler Birliği birbiri ardısıra başarısızlıklara uğramakta, fakat yine de tehlikeli bir «süper-devlet» olarak kalmaktadır. Son zamanlarda, anti-sovyetik kampanyada, daha çok, Soljenitsin'in «Arhipelag Gulag» («Arhipelag Takımadaları») adlı yeni kitabına yaslanıyorlar. Gericiler güçler bu kitabı bütün araçlarla memleket ölçüsünde reklâm ediyorlar.

FKP Merkez Komitesi, bu anti-sovyetik kampanyanın amacının, gerçekleştirilen sosyalizmi gözden düşürmek, böylelikle de Fransada sosyalizmin gerçekleşmesi olanağını ve bundan doğacak yararı şüpheye düşürmek, kol ve kafa emeği işçilerinin kendi kaderlerini değiştirebilecek değişimlere olan inançlarını sarsmak olduğunu belirtiyor. Bütün bunlar, emekçileri, şimdiki iktidara yaslanma gereğine inandırmak için yapıyor. Kampanyanın hedefi, aynı zamanda, halkın dikkatini bunalımın ve tekelilerin politikasının Fransada çoğunluk için felâkete eşit sonuçlarından ötelere kaydırmak, işçi sınıfını kendi partisinden ayırmak, köylüleri, aydın-

ları, demokratları ve hristiyanları korkutarak devrimci emekçilerle bağlaştırmadan uzaklaştırmaktır.

FKP Merkez Komitesi, bu fikirler mücadelesinde birçok değerlerin tartışma konusu olduğuna işaret ediyor. Tartışma doğrudan doğruya gelecekle ilgilidir. Fransada demokratik mücadelenin selâmeti adına, bizzat Fransıyanın menfaati adına, herkesin, sosyalist ülkelerdeki gerçek durumu çok daha iyi bilmesi gereklidir. Sosyalizm gerçeği, onun tecrübe ve araştırmaları, gitgide daha yüksek refaha ve demokrasiye doğru hareketi, yeryüzünde ileriliğin yüce gücü, geleceğe inancın kaynağıdır.

Dokümanın sonunda şöyle deniliyor: Fransız Komünist Partisi, bütün emekçilere, demokratlara ve yurtseverlere güvenle seslenmekte ve anti-sovyetizme tepki göstermelerini istemektedir. Anti-sovyetizmin kesin olarak reddedilmesi, sol güçler arasında sürekli ve sağlam bir bağlaşma isteyenlerin, sosyal ilerlemeye, özgürlüğe, Fransıyanın onuruna, barışa ve sosyalizme değer verenlerin menfaatlerine uygundur.

Kuzey Avrupa ülkeleri komünistlerinin toplantısı

Danimarka, Norveç, Finlândiya ve İsveç komünist partileri yöneticileri, Stokholm'de bir toplantı yaparak, enerji alanında bu memleketlerin işbirliği konusunda komünistlerin tutumunun ne olması gerektiğini görüştüler. Toplantıya katılanlar, özetle, uluslararası petrol tekellerine bağımlılıktan kurtulmanın gerekliliğini ve önemini belirttiler.

Bu hususta kabul edilen program, yani Kuzey Avrupa ülkeleri komünist partilerinin ortak eylem programı, enerji alanında özel sermayeye bağlı olmıyan bilimsel araştırma merkezleri örgütlenmesi çağrısında bulunmaktadır. Yayımlanan bildiride, petrol ve diğer enerji hammaddeleri sürümü, ihracı ve ithaliyle uğraşacak devlet organları meydana getirmenin ve tekellere ait petrol işleme fabrikalarını millileştirmenin, Kuzey Avrupa ülkeleri için temel sorun olduğu belirtilmektedir.

Ordu kime hizmet ediyor

Az gelişmiş memleketlerde askeri çevrelerin politik rolü

Uluslararası Araştırma Grubu

Bu konuyu ele alan Araştırma Grubu'muz şu kadro ile çalıştı: D-r. prof. M. K o s s o k (ADC – Lâypsig «K. Marks» Üniversitesinden); L. P a d i l l a (Bolivya Komünist Partisi MK üyesi ve partinin dergimizdeki temsilcisi); L. R i b e y r o (Brezilya Komünist Partisi MK üyesi); R. S e v o r t y a n (SSCB, tarih bilimleri adayı); S. S u d i m a n (Endonezya Komünist Partisinin dergimizdeki temsilcisi); A. H a ç a d u r (Irak Komünist Partisi MK üyesi).

Az gelişmiş memleketlerin birçoğunda ordu mensuplarının eylemleri, politik hayatta önemli bir etken, ileri, ya da gerici aksiyonlarda çözümleyici güç olarak beliriyor. Bu koşullarda, sol ve demokratik çevrelerin, ordu ilerici yurtsever bölümüyle bağlaşımı ve gerici askeri çevrelerin bertaraf edilmesi problemi başka bir önem kazanıyor. Bu konunun ele alınmasını, ordunun toplumsal hayata müdahalesi problemi üzerindeki bir sürü anti-marksist yorumlara karşı koyma ve probleme gerçek bilimsel yaklaşımı belirleme gerekliliği de zorunlu kılıyor. Gelişmekte olan memleketler komünist partileri şimdi bu konuya gitgide daha büyük bir dikkatle eğiliyorlar. Kardeş partilerin dokümanlarında, bu inceleme sorunu üzerinde teorik düşünceler, devrimci strateji ve taktik tahlilleri yer alıyor ve bunlar değişik durumlarda ordu mensuplarının takınacakları tutumun ne olabileceğinin öngörülmesine olanak veriyor.

Araştırma Grubu, bütün dikkatini, «Gelişme halindeki devletlerde ordu mensuplarının politik rolü» konusunun Asya, Afrika ve Lâtin Amerika memleketleri için ortak yanları üzerinde topladı. Bu yaklaşım, her üç kıtada ulusal kurtuluş hareketinin kader birliğinden doğan nice toplumsal olgular arasındaki türdeşliğin ortaya çıkarılmasına olanak veriyor. Bu hareket çetin sınavlardan geçerek, zikzaklar yaparak ve zaman zaman da geriliyerek, çağımızda, kaçınılmaz olarak, doğrudan doğruya sömürü düzeninin temellerine yönelik bir sosyal hareket haline geliyor. Uluslararası emperyalizme ve bununla bağlı iç gericiliğe, yani egemenliğinin yıkılması ordu yurtsever çevrelerinin de menfaatine olan kuvvetlere karşı mücadele her üç kıtanın halklarını birleştiriyor.

Araştırma Grubu, bunun gibi, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikada ordu mensuplarının politik aksiyonlarının ve hükümet darbelerinden sonra ortaya çıkan rejimlerin karakterinin tahlilinde, bir kıtayı diğerinden ve bir

(*) Bu incelemede başlıca Asya, Kuzey Afrika ve Lâtin Amerika memleketlerindeki politik gelişme tecrübesi ele alınıyor.

memleketi ötekinden ayırdeden başkılığın gözönünde bulundurulması gereğine de işaret etti. Genellikle, Lâtin Amerika, sosyal-ekonomik gelişme düzeyi bakımından Asya ve Afrikayı epeyce geçiyor. Bu kıtanın devletleri, Afrika ve Asyadaki devletlere kıyasla daha «eski»dirler. Bunların büyük çoğunluğunda artık uluslar meydana gelmişken, Asya ve Afrika bu bakımdan hâlâ oluşma süreçlerini yaşıyor. İşte Afrika, Asya ve Lâtin Amerika toplumlarında ordunun politik rolü tahlil edilirken, bütün bu özelliklerin dikkatle gözönüne alınması gerekiyor.

Silâhlı kuvvetler ve toplum

K. Marks, silâhlı kuvvetler ve toplum içinde, bunların evrimi boyunca geçen süreçler arasındaki ilişkiyi şöyle belirliyor: «Sivil toplumun tüm tarihi, ordunun tarihinde hayret verici bir açıklıkla özetlenir.» ⁽¹⁾ Marksizm-Leninizm klâsikleri, uzlaşmaz zıtlıklarla çatışık toplum kuruluşlarında silâhlı kuvvetleri esas itibariyle zorbalık ve sınıfsal egemenlik aracı olarak ele alırken, aynı zamanda devrimsel dönemlerde ordunun veya bir bölümünün ilercisi toplumsal görüş ve duygulara bigâne kalmadıktan başka, bazan bu görüş ve duyguların iletkeni de olabildiklerini belirtiyorlar. Çeşitli tarihsel devirlerdeki devrimler tecrübesi de bunu gösteriyor.

Marksistler, demokratik eğilimli subaylara ve erlere daima devrimci güçlerin muhtemel yedeği gözüyle bakmışlardır. 1905–07 ilk Rus Devrimi sırasında, çarlık ordusunun ayrı ayrı birlik ve kıtalarının halktan yana geçmelerini V. İ. Lenin'in nasıl hararetle selâmladığı hatırladadır. ⁽²⁾

Araştırma Grubu üyeleri, gelişme halindeki memleketlerin orduları içinde burjuva-pomeşçik oligarşisiyle bağlı olmanın ve dünya görüşüyle ondan ayrılan yeni sosyal elemanlar yetişmekte olduğunu belirttiler. Bu elemanlar çağdaş koşullarda kurtuluş savaşında ve anti-emperyalist savaşta ciddi bir kuvvet meydana getirebilirler. Fakat bir başka noktayı, bu savaşın sosyal içeriğinin derinleşmesiyle birlikte, orduda gerici çevrelerin de kışkırtıyı artırmaya başladıkları gerçeğini de gözönünde bulundurmamak lâzımdır. Bu çevrelerin elinde, ordu, sömürücü sınıfların iradesini yerine getirme aracı, karşı-devrim aracı haline getirilmektedir. Komünist partilerinin politik tecrübesi, kurtuluş hareketinin, anti-emperyalist hareketin geleceğinin, birçok bakımdan, ordudaki gericilerin plânlarını komünistlerin ne kadar zamanında açığa vuracaklarına, bu gericiliğin zorbalık yeltenişlerine karşı nasıl direniş göstereceklerine, orduda dürüst ve yurtsever kalan bütün elemanları ne ölçüde ilercici güçlerden yana kazanabileceklerine bağlı olduğunu göstermektedir.

⁽¹⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 29, s. 154.

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 10, s. 336–337, c. 12, s. 112.

L. Padilla, toplumsal süreçler ile silâhlı güçler içinde oluşan süreçlerin etkileşmesi örneği olarak Lâtin Amerika ordularının evrimi üzerinde durdu ve şöyle devam etti: Kıtada XIX. yüzyılın son otuz yılında başlamış olan kapitalist gelişmeye, yeni sınıfların büyümeleri eşlik ediyordu. Güçlenen yerli burjuvazi, devlet kurumlarında ve ordunun içinde değişiklikler yapıyordu.

Birinci Dünya Harbi öncesinde, çeşitli gayrimuntazam kaudillolar (başbuğlar) birliklerinin yerini profesyonel ordu aldı. Bu ordunun subay kadrosu, evvelce olduğu gibi, latifundist aileleri temsilcilerinden oluşuyor. Fakat bazı ordularda, örneğin Brezilya ordusunda, burjuva çevresinden, şehir ve köy burjuvazisinden gelen birçok kimse vardır. Birçok memlekette uygulanan genel askerlik yükümü, silâhlı kuvvetler sosyal temelinin genişleme eğilimini objektif olarak güçlendiriyor.

Toplumda anti-oligarşik ve anti-emperyalist eğilimlerin güçlenmesiyle, işçilerin ve diğer demokratik hareketlerin sınıfsal aksiyonlarının artmasıyla ordu içindeki ilerici güçler de canlanıyorlar. İki dünya savaşı arasındaki dönemde, kıtamız, yalnızca arkasında latifundist oligarşinin ve büyük burjuvazinin bulunduğu emperyalizm yanlısı hükümet darbeleri görmekle kalmadı. Bu dönemde ordu aksiyonunun yeni sınıfsal (yurtsever, anti-emperyalist) türü de belirdi: Nikaragua'da halkçı general Sandino'nun silâhlı mücadelesi, Brezilyada Tenentistler hareketi ve diğer bazı ülkelerde yurtsever subayların eylemleri gibi. Ordu birliklerindeki ruh hali, emekçi yığınlarının yürüttükleri mücadelenin yükselmesine şu veya bu tarzda yansıyor.

İkinci Dünya Harbinden sonraki dönemde kıtada gelişen sosyal süreçlerin ordu gibi bir kurumu etkilememesi olanaksızdı. Örneğin, Bolivya ve Guatemala'da, Ekvador ve Salvador'da, ordu mensuplarının radikal istekleri, kendi ülkelerinin iç pazarında emperyalizmin mevzilerinin zayıflamasında çıkarı olan sanayi burjuvazisinin politik emellerine uygun düşüyordu. Şu var ki, burjuvazi devrimin derinleşmesinde tehlike gördükçe, bu sanayi burjuvazisinin dünkü bağlaşıkları olan subaylardan vazgeçiverdiği de bir gerçektir.

Sosyal uzlaşmaz çelişkilerin, yürürlükteki düzende kesin dönüşümler isteyen halkın yürüttüğü devrimci mücadelenin sertleşmesi, 1960 yılları sonlarından itibaren Lâtin Amerika ordularında ilerici eğilimlerin bir hayli güçlenmesine yol açtı. Tabii, bu bütün ülkelerde böyle olmadı. Ama, emperyalizmin mevzilerinin zayıflamakta ve egemen sınıfların imtiyazlarının belirli ölçüde zedelenmekte olduğu Peru, Panama ve Ekvador tecrübesi gözönüne alınacak olursa, subaylar zümresinin bilincinde hissedilir bir değişim olduğundan söz edilebilir.

M. Kossok şunları söyledi: Birçok Lâtin Amerika ülkesinde askeri çev-

relerin politik görüş ve tutumlarındaki ilerici değişimler, üstyapı alanını ve onun olağanüstü önemli bir kurumu olan orduyu da sarmış bulunan yapısal bunalımın daha fazla derinleşmesiyle ilişkilidir. Öte yandan, bu yapısal bunalım koşullarında, büyük burjuvaziyle ve lâtifundistlerle sımsıkı bağlı olan askerî zümrelerin politik saldırıları da alabildiğine artmaktadır. 1971'de Bolıvy'a'da yer alan olaylar, 1973'te Cumhurbaşkanı Bordaberi'nin ordu sağ kanadına dayanarak anti-komünist bir diktatörlük kurduğu Uruguay tecrübesi ve nihayet Şili tecrübesi bunu göstermektedir. Bilindiği gibi, bu memlekette 1973 Eylülünde yapılan askerî-faşist darbe, sosyal devrim sürecini durdurma çabasındaki gericiliğin ümitsiz bir denemesinden başka bir şey değildir.

Karşı-devrimci darbelerde, sağcı ordu mensupları, sömürücü sınıfların âleti olarak ve aynı zamanda onların başlıbaşına eylem gösteren elemanı olarak belirleniyorlar. Bununla beraber, bu sağcı ordu mensupları, âleti oldukları sömürücü sınıfların politik örgütleriyle ve sosyal kurumlarıyla hiç bir üzüntü duymadan, çabucak ayrılabilirler. Netekim, Şili'de böyle oldu. Faşist cunta, halk hükümetini devirdikten sonra, gericilerin çoğunlukta olduğu parlâmentoyu da dağıttı. Sol partilerin kapatılmasından sonra sağ partiler de kapatıldı. ⁽³⁾ Şili Komünist Partisi'nin halka çağrısında şöyle deniliyor: «Askerî darbe, eski ve muti adalet cihazını ve genel kontrolörün kişiliğindeki kuklayı bırakarak, bütün devlet kurumlarını yıktı. Şili böylece anayasanın ve kanunların çiğnendiği ve ateşi başına vurmuş bir avuç gerici generalin asıp kestiği bir polis devleti haline getirildi.» Fakat parlâmento «gaile»sinden kurtulan, burjuvazinin ve latifundistlerin partilerini kapatan askerî cunta, darbeyi izleyen ilk aylarda, bu sınıf güçlerinin iradesini *doğrudan doğruya* gerçekleştirmeye, millileştirilmiş bulunan fabrika ve işletmeleri eski sahiplerine, Allende hükümeti tarafından köylülere verilmiş olan toprakları da latifundistlere peşkeş çekmeye başladı.

R. Sevortyan, askerî çevrelerin şu veya bu sınıflarla ilişkilerinden söz ederek şunları belirtti: Politik plânda, bu çevreler, örneğin partiler gibi örgütlerin varlığına bağlı olmaksızın, nispeten daha bağımsız bir tutum takınabilirler. Bu durum, «kuvvetli hükümet» düşkünü olan bazı demagoglara, ordunun «partiler üstü» bir tutum takındığı ve «ulusun üstün menfaatleri»nin savunucusu olarak çalıştığı iddiasını ileri sürme olanağı vermektedir.

Oysa bu böyle değildir. Afrika-Asya memleketlerindeki karşı-devrimci ordu çıkışları, varlıklı sınıfların politik örgütlerini ezip geçseler bile, askerî çevrelerin, bağnazca bir bağlılık ve dürüstlükle yine bu sınıfların

⁽³⁾ Birkaç ay sonra tamamen soyutlanmış duruma düştüğünü gören cunta, sağcı partilerin sınırlı «legalizasyonu» na izin veren bir buyrultu çıkardı.

egemenliğin ekonomik ve sosyal temellerini korumaya hizmet ettiklerini gösteriyor. Pakistanda ve Sudan'da 1958'deki darbelerden sonra ordunun oynadığı rol budur, bugünkü Endonezya'da ordunun rolü de budur.

Yurtsever askerî çevrelerin gösterdikleri politik eylemlerin nispi bağımsızlığının bambaşka bir sosyal kaynağı vardır. Bugün Doğu'daki ulusal kurtuluş devrimlerinde, bu çevreler, şu veya bu zümre ve sınıfla doğrudan doğruya bağlı olmaksızın, çoğu defa nice imtiyazsız sosyal zümre ve sınıfların (küçük burjuvazi, bir kısım ulusal sanayiciler ve orta tabakalar) emellerinin sözcüsü olarak belirirler. Örneğin 1952 devriminde Mısır subaylarının eylemi böyle bir karakter taşıyordu.

S. Sudiman şunları söyledi: Devrimci savaşın yükseliş döneminde, ordu, geniş halk yığınlarının güçlü etkisi altında kalır. Sömürgecilğe karşı savaşlarda meydana gelmiş olan Cezayir, Birmanya, Endonezya gibi Afrika-Asya ordularında bu durum görülebilir. Memlekette devrimci savaşın yükseliş döneminde meydana gelen durum ve koşullar, subaylar çevresinin burjuva-pomeşçik ve feodal kökenli elemanlarını bile etkili yordu. Bu yükseliş yıllarında ordunun halk yığınlarıyla ilişkisi, sonraki dönemde görüldüğünden daha sıkıydı. Orduda, köylülerden ulusal burjuvaziye kadar, çeşitli sınıfların temsilcileri vardı. Örneğin, Endonezya'da, 1947'de muvazzaf orduya katılan halk çeteleri, daha devrimin başlangıcında, ordu mensuplarının daha belirgin ve keskin görüş mevzilerine geçmelerinde önemli bir rol oynadılar. Ve bugün de, birçok Afrika-Asya memleketi ordularının subay kadrosu üzerinde, karışık sosyal bileşimli çevrenin, daha çok küçük burjuva çevresinin hatın sayılır bir etkisi vardır.

R. Sevortyan tekrar söz aldı: Bugün Doğu ülkelerinin tarımsal karakteri, buralarda ulusal burjuvazinin ve proletaryanın zayıf oluşu, proleter olmıyan tabakaların (köy ve şehir küçük burjuvazisi, memurlar, aydınlar, geçici sosyal tipler ve gruplar) sosyal yapısında ağırlığını hissettirdi. Ordu mensuplarının önemli bir kısmı bu çevreden yetişmektedir. Son yıllar içinde ulusal ordularda karışık sosyal bileşimli elemanların artması ve aynı zamanda burjuva-pomeşçik kökenli kimseler sayısının azalması, askerî çevrelerde devrimci psikolojinin yükselmesine yol açıyor. Yakın-Doğu ülkelerinde yurtsever ordu aksiyonlarına katılanlar, genellikle, imtiyazsız tabakalardan, bazan da varlıksız ailelerden yetişen kimselerdir. Ve bunlar öncelikle subaylardır. Zira çağdaş Doğu'da orduların er-erbaş kadrosu okuma-yazma bilmez, ya da yarı okur-yazardırlar. Bu askerlerin radikalizmi, bazan en tutucu burjuva düzenlerinin yıkılması isteklerinden daha ötelere geçer ve doğrudan doğruya sosyal devrim fikriyle birleşir.

L. Ribeyro şöyle konuştu: Lâtin Amerika ordularında subay kadrosunun sosyal bileşimi giderek genişliyor. Ayrıntılı bir incelemenin sonuçlarından birkaç rakam vereyim: 1941-43 yıllarında Brezilya'da Harp Akademisi

öğrencileri arasında latifundits ve büyük burjuva ailelerinden çıkanların oranı % 19,8 kadardı. 1960 yıllarının ilk yarısında bu oran hemen hemen % 6'ya indi. Bir yandan orta sınıf ve ortanın altındaki sınıflar temsilcilerinin arttığı görüldü. Kıtanın diğer memleketlerinde de olduğu gibi, bunlar, derhal çözüm gerektiren sosyal problemler konusunda keskin bir tepki gösteriyor, demokratik görüşlere epeyce yakın oluyorlar.

A. Haçadur şunları belirtti: Fakat küçük burjuvazinin tabakalaşma genel eğilimini de unutmamalıyız. Orta halli ailelerden çıkma subaylar, kendi ortamlarıyla ilişkisi kesebilir, devrim yıllarının ideallerine sırt çevirebilir, kârlı işler çevirme kaygısına düşebilir, burjuva çizgisine girebilirler. Örneğin, Birmanya'da, orta tabakalardan çıkanlar 1950 yılları sonunda tekel cinsinden bir örgütün, yani ordu ile yakın bağı olan Birmanya Ekonomik Gelişme Korporasyonu'nun başına geçtiler.

S. Sudiman, Endonezya ordusunda da buna benzer süreçlerin oluştuğunu söyleyerek şöyle devam etti: Devrimden sonra, köylü ve küçük burjuva kökenli ordu mensupları kaderlerini tutucu güçlere bağladılar; yalnız sosyal bakımdan değil, «iyi» ailelerin kızlarını nikâhlamak suretiyle kan bakımından da bu güçlerle akrabalaştılar. Eski küçük burjuvalar, varlıklı sınıflarla bağlı askersel ve sivil bürokrasinin bir hayli etkili olan tabakasını doldurdular; bazı subaylar bizim «Endonezya kapitalist bürokrasisi» adını verdiğimiz gerçek yeni zenginler haline geldiler.

M. Kossok: Lâtin Amerikada ordu subay kadrosunun burjuvalaşması süreci yıllardır devam ediyor. Bu süreç ordularda latifundist elemanların azalmasıyla beraber oluyor. Bu durum, kıtanın birçok ülkesinde kapitalizmin nispi olgunluğuyla açıklanabilir. Örneğin, Brezilya, artık ordu mensupları arasında latifundist elemanlarla bir kısım küçük burjuva elemanlarının da burjuvalaşma kapsamına girdikleri bir dönemi yaşamaktadır.

Lâtin Amerikanın birçok memleketinde ordunun ekonomide devlet sektörüne sokulduğunu da gözönünde tutmak gerekir. Ordunun tepesindekiler devlet sektörü vasıtasıyla (aynı zamanda daha başka yollarla) oligarşiyle sıkı bir bağ kurmuş durumdadırlar.

L. Padilla: Silahlı kuvvetlerin sosyal bileşiminin değişimi çelişkili bir süreçtir. Bu süreç, ordu mensuplarını dünya görüşünün evrimi gibi daha karmaşık bir süreçle beraber yürütmektedir.

Lâtin Amerika ordularında, proleter olmıyan tabakaların (küçük burjuvazinin bir kesimi, üniversiteliler, demokratik din adamları çevreleri) ideolojisi olan devrimci milliyetçiliğin etkisini artırmakta olduğu şüphesizdir. Ama belirli koşullarda subayların yurtseverliğinin olağan reformizmle uyushabileceği de unutulmamalıdır. Hemen söyleyelim ki, burjuvazi bu eğilimi canla-başla teşvik etmekte ve yapısal bunalımdan çıkış çaresini

reformlarda görmektedir. Askeri çevreler devrimle ilgili küçük burjuva görüşlerini de kabul edebilirler. Bundan başka, askerlerin bir kesimi arasında Marksist-Leninist dünya görüşünün etkisini artırma, bunların işçi hareketine yaklaşmalarını sağlama olanağı da vardır.

Subay çevrelerinde bugün burjuva milliyetçiliği de bir hayli etkilidir. Bu, Bolivya'da reformist ideolojide kendini gösterir. Bayrağı altında yerli askerî çevrelerin eylem gösterdikleri bu ideoloji, burjuvazinin sınıfsal egemenliğini haklı göstermek için, politik bakımdan geri kalmış tabakaları aldatmak ve rejimin «tüm ulus»un menfaatlerine özen gösterdiği hayallerini yaşatabilmek için reformist teorilerden yararlanıyor. Gerici milliyetçilik, Bolivya ve Brezilya diktatörlüklerinin birbirine yaklaşmalarının fikir temeli olmuş bulunuyor; bunları aynı anti-komünizm, ulusal olağanüstülük savunusu, anti-sovyetizm ve halk aleyhtarı politika yakınlaştırıyor, akrabalılaştırıyor.

S. Sudiman: Gerici-milliyetçi ve anti-komünist görüşler birçok Asya memleketi ordularının subay çevrelerinde görülüyor. Yönetici çevreler bu görüşleri kasten aşıyor, yayıyorlar. Endonezya'da silâhlı kuvvetler arasında gerici ideolojiyi aşılama işi, ordu mensuplarının «toplumsal» rolünü her araçla ön plâna çıkarıp belirtme çabalarıyla birlikte yürütülüyor. Sağcı ordu politikacıları, yıllardan beri, ordunun (profesyonel askersel ve sosyal-politik güç olarak) sözümona «çifte işlev»ini propaganda ediyorlar. Kökleri totaliter devlet fikrinin yerli varyantı olan ve vaktiyle feodal-burjuva ideologları tarafından özenle yayılan bu görüş, Endonezya toplumunda militarist kast'ın egemenliğini kanunlaştırmayı hedef tutuyor. Şunu da söyleyelim ki, sözkonusu görüş pek o kadar yeni de değildir. Vaktiyle, Bonapart rejiminin yönetim metotlarını açığa vuran K. Marks'ın, *halk düşmanı* iktidarı yüceltmek isteyenler tarafından ordunun nasıl putlaştırıldığından söz ettiği bilinmektedir. ⁽⁴⁾

Fakat milliyetçi ve yurtsever fikirler de bir yandan ordunun yurtsever çevrelerine girmeye devam ediyor. Bu fikirlerin iletkeni, İkinci Dünya Harbinden sonraki yıllarda Afrika-Asya ülkeleri ordularına girmeye başlayan küçük burjuvazi ve orta tabakalardır. Bu yoldaki yenilik, örneğin Birmanya, Suriye, Irak, Somali ve Kongo'da ilerici ordu mensuplarının görüşlerine yansıdığı üzere, subayların devrimci-demokratik ve sosyalist ideolojiye yönelmeleridir.

Halkla ve halka karşı

Araştırma Grubu'muzun belirttiği gibi, askerî diktatörlükleri, bunların geçirdikleri evrimi tahlil ederken, silâhlı kuvvetlerin zorkullanım aksiyonları sonucu olarak iktidarda tutunabilen rejimlerin özlük bakımından ben-

⁽⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 8, s. 213.

zerliklerini ve ilkesel ayrımlarını belirlemeye olanak veren sınıfsal ölçütlerin kılavuz edinilmesi gerekiyor. Ordu kiminle beraberdir? Bu sorunun cevabı, askeri diktatörlüğün sosyal karakterini anlamanın anahtarını verir. Bununla birlikte, onun şu veya bu sınıfsal türünün ayırıcı vasıfları belirlenirken, ordu mensuplarının politik egemenlik biçim ve metotları gözönünde tutulmak gerekir. Bu biçim ve metotlar gayet çeşitli olabilir, çünkü ulusal gelişmenin nice özellikleri bunlar üzerinde etki yapar.

Araştırma Grubu çalışmasına katılanlar, üç kıtanın gelişme halindeki memleketlerinde, yurtsever ordu çevrelerinin, ancak halka dayanarak, sol ve diğer yurtsever güçlerle bağlaşılarak ilerici dönüşümler yapabileceklerini belirttiler. Subayların ayrı ayrı ve birbirinden kopuk eylemleri, bütün iyiniyetlerine rağmen, başarıyla sonuçlanamaz. Bir yandan, orduların ilerici kesimiyle de sol ve demokratik çevrelerin birliğinin sağlanması, gerici askeri diktatörlüklere karşı başarıyla savaşın zorunlu koşuludur.

L. Ribeyro şunları söyledi: Askeri rejimin (ister gerici, ister ilerici olsun) oluşması nedenlerinin tahlili, ordunun kendi içinde güçlerin yer alımının, darbenin öncesindeki somut durum ve koşulların incelenmesini gerektirir. Örneğin, Lâtin Amerikanın her ülkesinde silâhlı kuvvetlerin bir bütün olarak eyleme geçtiklerinin çok nadir görüldüğünü bilmenin önemi vardır. Bunlar bir özel kast olarak birlikte eylem göstetseler bile, eylemleri her zaman büyük burjuvazinin ve latifundistlerin çıkarlarına hizmet eder. Şili'deki faşist darbe bunun son örneğidir. Bilindiği gibi, doğrudan doğruya kara, hava ve deniz kuvvetleri ve karabinyerler tuğayı (jandarma tuğayı) komutanlıkları tarafından yönetilen bu faşist darbeyle memlekette halk düşmanı bir terörist diktatörlük dayatılmıştır.

Ordunun ulusal yurtsever kesimi, gerici komutanları tecrit ederek darbe yapabildiği ve Peru tipinden ilerici bir anti-emperyalist rejim kurabildiği zaman, askeri çevrelerin ilkesel bakımdan başka bir egemenlik türü belirlir.

Peru tecrübesi üzerinde kısaca durmak istiyorum. Peru silâhlı kuvvetleri, daha çok, şehir ve köy orta sınıflarından yetişme kimselerden oluşmaktadır. 1968 yılı darbesine kadar, ordu, köylülerin katıldığı partizan hareketine karşı savaşta kullanılıyordu. Fakat ordu mensuplarının yurtsever kesimi arasında, yavaş yavaş, Belaunde Terri gerici rejiminin tutunamayacağı anlayışı yer etmeye başladı. Kaldı ki, geleneksel yönetici sınıflar (burjuvazi ve latifundistler), toprak reformu gibi, emperyalizmin ele geçirmiş olduğu ulusal servetlerin halka geri verilmesi gibi ertelenmez problemlerin çözümü için her hangi bir alternatif ileri sürmüyordu. Sosyalizm uğrunda mücadele eden güçlerin bu sınıfların egemenliğini doğrudan doğruya tehdit etmedikleri koşullarda, devrimci süreç kendine özgü çizgiler kazandı: Yurtsever eğilimli ordu mensupları ilerici anti-

emperyalist çevrelerin bayrağını yükseltiverdiler.⁽⁵⁾ Ve kesin dönüşümlere girişirken de bu çevrelere dayandılar. Peru Komünist Partisinin VI. Ulusal Kongresinde belirtildiği üzere, memlekette anti-emperyalist, anti-oligarşik ve anti-kapitalist süreç başarıyla gelişmektedir.

M. Kossok şöyle dedi: Askerî rejimlerin iki büyük gruba (ilerici ve gerici) ayrılması, daha ayrıntılı bir sınıflamaya da kapalı değildir. Lâtin Amerika için tamamen *şartlı olarak* dört tip askerî rejimden söz edebiliriz: Geleneksel diktatörlük, askerî oligarşik diktatörlük, ulusal-ilerici askerî rejim ve solcu ordu mensuplarının başta bulundukları rejim . . .

Paraguay ve Nikaragua'daki rejimler geleneksel diktatörlüklerin örneğidir. Bunlar en tutucu kuvvetlerin, yani oligarşinin, askersel kliğin ve yüksek bürokrasinin egemenliğini simgeler. Bu rejimlerde yönetim doğrudan doğruya zorkullanım cihazına dayanılarak gerçekleştirilir. Örneğin, Paraguay'da, ordu yönetim organlarının yapısı administratif-yönetmelik eyleme uyarlanmıştır. Bu memleketlerde egemenlik örgütü kaudilizm'in⁽⁶⁾ damgasını taşır.

Haiti'deki diktatörlük de birinci tipten rejimler arasındadır. Gerçi, egemenliğin örgütlenmesi açısından bu rejimin ayrı bir özelliği vardır: Bu rejimde, baskı işlevleri ordu ile «parslar» ve «tinton makutiler» denilen ceza müfrezeleri arasında «bölüşlmüştür». Yönetici çevreler kendi egemenliklerini güçlendirebilmek için teröre ve bir yandan da dine, daha fazla köyleri kaplayan voduizm'in⁽⁷⁾ kör inançlarına başvurumaktadırlar.

Emperyalizm yanlısı askerî-oligarşik diktatörlükler, gelişkin sınıfsal mücadele koşullarında ve emek ile sermaye arasındaki temel uzlaşmaz zıtlığın etkisi altında oluşurlar. Şimdiki Brezilya rejimi, 1966–73 yıllarının Arjantin rejimi bu türdendir. Bu diktatörlükler, Amerikan emperyalistleriyle sımsıkı bağlı büyük burjuvazi ve latifundist elemanlar blokunun egemenliğini simgelemektedir. Brezilyanın kıtada diğer memleketlere ve hattâ Afrikaya ekonomik yayılımı, bu tipten bazı rejimlerin gelişmesinde yerel emperyalist eğilimlerin varlığını dile getirmektedir.

Bonapartizm öğeleri, yani yönetici sınıfların tamamen belirli sınıfsal tercihleri olduğu halde, sınıflar arasında yine de bunların politik eylemlerine bir dereceye kadar «bağımsızlık» tanıyan bir «kurnazlık manev-

(5) H. del Prado, «Devrim devam ediyor», «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, 1973, sayı 1.

(6) Lâtin Amerika için karakteristik bir kişisel dikta sistemi. Bunun merkezinde, askersel-bürokratik cihaza, «buyruk-altı topluluğu»na, aynı zamanda kaudilyo'yu öven dallı-budaklı ideolojik cihaza dayanan otoriter lider yer alır.

(7) Voduizm: Afrika kökenli ilkel politeist (çoktanrıcı) din. Egemen çevreler, gerici diktatörlüğün «tanrısal» kökenini ve sarsılmazlığını kanıtlamak için bundan yararlanırlar.

rası», Brezilya diktatörlüğünün (ve genellikle askerî iktidarın) ayırıcı vasfıdır.

Peru'da, aynı zamanda Panama ve Ekvador'da orduların gelişmesi ilerici eğilimlidir. Bu ülkelerde ulusal-ilerici askerî rejimler, egemenliği elde tutmaktadır.

1960'ların başlarında Dominik Cumhuriyeti'nde sol askerî rejimin ortaya çıkışı, Venezüella ve Guatemala'da yurtsever tutumlu subayların aksiyonları hep aynı eğilimin gelişmesiyle ilişkilidir.

L. Padilla: Bölgemiz ülkelerindeki Sezar'cı rejimler, bu arada Peru'da Odría'nın, Kolumbiya'da Rojas Pinilla'nın ve Venezüella'da Perez Jimenez'in kurdukları rejimler geleneksel diktatörlükler türündendir. Amerikancı militarist eğilimin birer ucubesi olan bu rejimler, yarı-feodal ve oligarşik zümrelerin egemenliğini simgeliyorlardı. Gerçi, bunlardan bazılarının artık salt latifundist diktaları olmadıkları da doğrudur. Örneğin, Perez Jimenez'in yeni bir tabakaya, yani ABD emperyalizmiyle bağlı bürokratik burjuvaziye dayandığı bilinmektedir.

Kişisel dikta politik sistemleri, genel çizgileriyle, ordunun tam desteğine, yığınlara karşı en kıyıcı baskılara dayanan bir personalizm ve otoritarizm olarak belirliyordu. Yönetici çevreler, durumlarını sağlamlaştırma çabaları içinde, kendi gözdelelerine sıcak koltuklar ve imtiyazlar, ekonomi cihazında, büyük özel kumpanyaların yönetiminde önemli görevler peşkeş çekiyorlardı.

Bu rejimlerin bir başka karakteristik çizgisi de, «yukarıdan» örgütlenen ve klişeleşmiş karmakarışık milliyetçi, anti-oligarşik ve anti-komünist dövizleri kılavuz edinen populist tipten hareketlerde kendilerine destek sağlamalarıydı. Bu desteğe dayanan diktatörler politik partilerin desteğine önem vermiyorlardı.

Ve nihayet, «Sezar'cı» diktatörlerin tutumunun bir ortak çizgisi de, alabildiğine yüzüstü bir sosyal demagojiydi. Bunlar, ulusal egemenliği savunmak gibi palavralarla halkın sempatisini kazanmaya çalışıyorlardı. Ama 1950'lerin sonunda hepsi de yuvarlanıp gitti, her birini kendi silâhlı kuvvetleri bile terkettiler.

R. Sevortyan: Bu gibi rejimlerin egemenlik örgütü ve yönetim metotları, Asya ve Afrika memleketlerinde sağcı ordu katlarının egemenliği koşullarındaki yönetim uygulamalarını pek çok andırıyor. Gerçekte, vaktiyle K. Marks'ın da, F. Engels'in de, V. İ. Lenin'in de işaret ettikleri Bonapartist davranışlarla karşı karşıyayız. Bazı çağdaş Doğu memleketlerinde, büyük burjuvazi ve pomeşçiklerle bağlı gerici askerî diktatörlükler, önce orduya, polise, bürokraziye, ikincisi de çoğu hallerde baştakiler tarafından yaratılan ve askerî-bürokratik rejimin yığınla desteklenmesi taklidini yapmakla görevli sözde politik örgütlere dayanıyor. Bu örgütler,

devamlı olarak mevcut politik partilere karşı kullanılıyor. İşte, Endonezya'da ordu çevrelerinin elinde «sivil» araç rolünü oynayan Sekber Golkar bu tipten bir örgüttür.

Bonapartizm çizgileri sağcı askeri diktatörlüklerin ekonomik ve sosyal politikasında da görülüyor. 1905–07 ilk Rus Devrimi'nden sonraki dönemde, V. İ. Lenin, çarlık hükümetinin tarım politikasında köy ekonomisinin kapitalist gelişmesine, çarlığın desteği olarak «bilinçli karşı-devrimci, oktyabrist bir köylü tabakasının oluşması»na ⁽⁸⁾ yol açacak bir değişikliği öngören Stolipin Reform'nun ⁽⁹⁾ «tarımsal bonapartizm»inden söz eder. Sanırım ki, Asya'daki nice askeri diktatörlüklerde de tarımsal bonapartizmden söz edilebilir, ve Pakistan'daki Eyup Han rejimi bunun bir örneği sayılabilir. Bu rejimin «yukarıdan» uyguladığı bir hayli sınırlı toprak reformu, yarı-feodal pomeşçiklerin kapitalist işletme eylem biçimlerine geçmelerine elveren bir köy burjuvazisinin doğmasına yardım etti. Bonapartist davranışlar İran'da da geniş ölçüler almıştı. Bunların aslı «beyaz devrim»den ibaretti. Ne yandan bakılırsa bakılınsa, bu memlekette dikta aracı olan orduya, baskı cihazına dayanılarak, feodal krallık Bonapartist (yani ana çizgileriyle burjuva) krallığına çevrildi.

S. Sudiman şunları belirtti: Kapitalizmi her yanıyla geliştirme hattının izlenmesi gerici askeri rejimlerin ayırıcı vasfıdır. Endonezya'da, bu hareket hattı, komprador ordu zümresi tarafından, askeri-bürokratik burjuvazi tarafından zorla dayatıldı. Bunların dileği ve onayıyla, ulusun menfaatlerine ters düşen kapitalist eylem biçimleri her araçla teşvik ediliyor, bir kısım devlet mülkü ulusun elinden çıkarılıyor, yok pahasına özel sektörcü kapitalistlere devrediliyor.

Çoğu hallerde yüksek ve kademli subaylar, bazan da orta rütbeliler, bunların rolünde eylem gösteriyorlar. Kısacası, bu elemanlar, gelir kaynağı olarak bazan devlet hazinesine de el atıyorlar. Alıp yürüyen yolsuzluklar, bir kısım komutanların bir çırpıda «servet yığma»larına yarıyor. Ordu böylece yükünü tutanlarla devlet cihazına sokuluyor, nice subaylar görev yetkilerini ekonomik imtiyazlara konmak için kullanıyorlar.

Güney Kore ve Güney Viyetnam kukla askeri rejimleri, emsali arasında en gerici karakterli olanlardır. Bunlar Amerikan emperyalizminin egemenliğini, uluslararası sermayeyi, yerli varlıklı sınıfların aşırı gerici çevrelerini temsil ediyorlar.

R. Sevortyan: Pakistan'da, Arjantin'de yakın geçmişte de Tayland'da gerici diktatörlüklerin giderek alçalma ve düşmeleri, her Bonapartizmin

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 17, s. 275.

⁽⁹⁾ Çarlık bakanlarından P. Stolipin'in adıyla anılan bu reform, otokrasinin Rusya'da yarı köleliğe dayanan tarım düzenini polis baskısı metotlarıyla değiştirip, pomeşçiklerin ve karşı-devrimci burjuvazinin çıkarlarına uygun hale getirme denemesiydi.

kaçınılmaz olarak yıkılıp gideceğinin kanıtıdır. Bonapartizmin gerek en otoriter türleri, gerekse sözde demokratik kılığa bürünmüş rejimleri uzun ömürlü olamıyor (örneğin, Pakistan'da 1960 yıllarının cumhurbaşkanlığı yönetimi biçimine dayanan «yasama» düzeni böyleydi). Arjantin'de halk güçlerinin baskısı o kadar kuvvetle hissedildi ki, yönetimi elde tutan gerici askerî diktâ zümreleri en sonra genel seçimlere gidilmesine razı olmak zorunda kaldılar, ve bilindiği üzere bu seçimler diktanın yenilgiyle sonuçlandı. Bu böyle olsa da, sağcı askerî çevreler anti-demokratik plânlarından şimdi de vazgeçmiş değillerdir. ⁽¹⁰⁾

Gerici diktatörlüklerin yıkılıp gitmesi kendi özlüklerinin yasallığıdır. Bunların yapıları, diğer bütün sınıfları ve toplumsal tabakaları ezen sömürücü kaymak tabakasının, imtiyazlı asker ve sivil bürokrasinin egemenliğini simgeleştirir. Bu rejimlerin dar sosyal temeli, ordu da içinde, bütün yönetim kurumlarının bunalımı, iç ve dış politikadaki başarısızlıklar, genellikle askersel egemenliklerin dağılıp çökmelerinin nedenleridir. «Toplumsal üstünde» olma iddiasındaki rejim, eni-sonu toplumun kendisi tarafından devrilir.

A. Haçadur: Gerici askerî diktatörlüklerin yıkılıp gitmesinin en önemli nedenlerinden biri, askerî-bürokratik idare cihazını kendi çıkarına, orduyu da kendi iktidarının biricik siperi olarak kullanan sömürücü zümrenin anti-demokratik politikasıdır. Askerî darbe sonucunda ortaya çıkmış olan anti-emperyalist rejimler koşullarında ise, demokrasi problemi bambaşka bir sınıfsal düzlem üzerinde durmaktadır.

Irak'ta son 40 yılın tarihi askerî darbelerle doludur. Krallığa karşı 1936 ve 1941 suikastleri anti-emperyalist karakter taşıyordu. 1958'deki devrimci darbe Irak'ın hayatında yeni bir sayfa açtı. Ama daha 1963'te gerici Baasçı liderlerin önyak oldukları karşı-devrimci çıkış yapıldı. Sekiz ay sonra sağcı-milliyetçi ordu generalleri bunlara bir darbe indirdiler. 1966'da arka arkaya üç darbe denemesi başarısızlığa uğradı. Ensonra 1968'de orduya dayanan Baasçıların yurtseverce aksiyonu başarıya ulaştı.

Saydığımız bu darbelerin birinden ötekine doğru geçildikçe, Irak askerî çevrelerinin ruh hali daha dayanıklı bir nitelik alıyordu. Ne var ki, ordunun anti-emperyalist aksiyonları bile halkın desteği olmadan yapıyordu. Askerler çokluk çeşitli politik akımlar arasında denge sağlamaya çalışıyor ve onların problemlerini işçiler ve köylüler olmaksızın da çözebilecekleri hayaliyle kendilerini avutuyorlardı.

Sağcı askerlerden ilerici eylemler beklemek elbette safdillik olur. Bu kuvvetlerin halka ters düşen partilerle yaklaşmaları, genellikle askerî rejimin aşırı anti-demokratik türünü yaratmaktadır. Fakat yurtsever subay-

⁽¹⁰⁾ O. Gioldi, «Arjantin hangi yoldan yürümelidir». «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, sayı 12, 1973.

ların kurdukları rejimlerin, gerek demokratikleşmede, gerekse işçilerin ve köylülerin ve diğer esas güçlerin toplumsal hayata daha geniş ölçüde katılıma çekilmelerinde her zaman menfaatleri vardır. 1973 yılında Irak Ulusal İlerleme Cephesi'nin ⁽¹¹⁾ doğuşu gibi askeri bir aksiyon sonucunda iktidara gelmiş olan yurtsever çevreler ile komünistler arasında ancak bu koşullar altında bağlaşma sağlanabilir. Demokratikleşme perspektifleri de, bizim tecrübemizin gösterdiği üzere, en çok, yığın hareketinin atılım ölçülerine, sol örgütlerin ve öncelikle komünistlerin gücüne bağlıdır.

S. Sudıman: Devrimci-askerî rejimin demokratikleşmesi gerekliliği, ordu-nun artık yıllardır politik, idarî ve sosyal işlevlerini gerçekleştirmeye koyulduğu yerlerde kendini kesinlikle hissettiriyor.

Birmanya'da burjuva idaresini deviren ilerici darbeden sonra (1962), askerler merkezde ve taşrada devlet yönetimini ele aldılar. Bir bölgenin askerî birliğinin komutanı aynı zamanda Birmanya Sosyalist Program Partisi yersel örgütünün yönetmeni ve sivil idare şefi oldu. Fakat devrimci demokratlar egemenliğinin sağlamlaşmasına yardım etmiş olan bu sistem, yığınların, öncelikle işçilerin ve köylülerin aktifliğini sınırladı.

Şimdiki yönetici çevreler, rejimi demokratikleştirme yolunu tuttular. Bu cümleden olarak ilerici bir anayasa kabul edildi, devlet egemenlik organ-ları seçimleri yapıldı. Birmanya Sosyalist Program Partisi'nin, çekirdeği askerlerden oluşan dar bir kadro partisi olmaktan çıkarak yığın partisi haline getirilmesi yönünde adımlar atılmaya başlandı. Bu yönde Birmanya Sosyalist Program Partisi'nin İkinci Kongresi (1973) önemli bir adım oldu.

M. Kossok şunları belirtti: Birçok Lâtin Amerika ülkesinin tecrübesi, ordunun ulusal-ilerici çevrelerinin devrimci dönüşümlere yol açabileceğini gösteriyor. Ne var ki, devrim askersel biçimler içinde başarıyla ilerliye-mez. Bundan ötürü, halk hareketi hakkındaki tutum, bu hareketle dolay-sız ilişki derecesi daha şimdiden köklü bir sorun olarak ortaya çıkıyor. Fakat birçok asker liderin politikalarında devrimi idare eliyle «yukarı-dan» yöneltme ve yönetme eğilimi göze çarpıyor.

Üniformalı yurtseverler egemenliğinin karışık ve çoğu hallerde küçük burjuva temelinin, kendilerini sallantıya düşürdüğü, sosyal yönelimde değişimlere yatkın hale getirdiği de gözönünde tutulmalıdır. Netekim, sosyal yönelim belirsizliği ulusal-ilerici ordu çevrelerinin doktrinlerinde de görülmektedir. Onların ideolojik inancı «ne kapitalizm, ne sosyalizm, yolumuz kendi yolumuz» biçiminde özetlenebilir. Ama üçüncü yol yoktur. Esasen problemin özü de budur: İlerici askerî rejimler, ya halk devri-

(11) Bu cepheye iktidardaki Baas Partisi ve Irak Komünist Partisi giriyorlar.

miyle organik olarak katışacaklar, ya da sağcıların etkisi altında değişe değişe «demokratik» kapitalizme dönüşeceklerdir. Kaldı ki, bu ikinci şık, yani «demokratik» kapitalizme dönüşme eğilimi belirli emperyalist çevreler tarafından hararetle teşvik edilmektedir.

Emperyalizm ve azgelişmiş memleketler orduları

Harpden sonraki ilk yıllarda, emperyalizm, Afrika-Asya ve Lâtin Amerika memleketleri ordularına düpedüz kendi harp makinesinin eklentisi gözüyle bakıyor; onlara daha çok, sözümona hür dünyanın dış sınırlarını «uluslararası komünizm»in saldırısından koruma profesyonel görevini uygun görüyordu. Fakat daha 1950 yılları sonunda, ABD politikacıları ve ideologları, sağcı ordu çevrelerinin aktifliğinde azgelişmiş memleketlerin «istikrar»ına yardımcı bir yeni etken gördüler. Ordunun sosyal-ekonomik ve toplumsal düzeni «modernleştirme» aracı olduğu fikrini benimsediler ve yaymaya koyuldular.

Araştırma Grubu şunları belirtti: Emperyalizm, gerici ekonomik ve sosyal kurumların bunalımı koşullarında ve dolaysız tehlike saydığı sosyal devrim olasılığı karşısında, Lâtin Amerika ve Afrika-Asya ülkelerine halk düşmanı askerî diktatörlükler dayatmaya gitgide daha büyük bir ilgi gösteriyor. Bu politikanın belirgin bir örneği Şili'de faşist cuntanın yaptığı darbedir. Bilindiği üzere, bu cunta, sömürücü sınıfları «komünizm boyunduruğu»ndan azat edecek «kurtarıcı» rolünü benimsemiştir.

M. Kossok şunları söyledi: Birleşik Amerikanın Lâtin Amerika ülkelerindeki askersel rejimlere gösterdiği ilgi son yıllarda, hele «ilerleme birliği» reformist plânlarının suya düşmesinden sonra artıkça arttı. ABD strateji uzmanları ve ideologları, şimdi olanca dikkatlerini birbirinin karşıtı iki politik tutum «model»i (Brezilya ve Peru «model»leri) üzerinde topluyorlar. Bu uzman ve ideologlar, 1964 darbesinin, Lâtin Amerikada Kuzey Amerikanın çıkarlarını en iyi savunma tarzı olduğunu açıklıyor ve kıta ülkelerinin Brezilya tarafından açılan yoldan yürümeleri gerektiğini ileri sürüyorlar. ⁽¹²⁾ Aynı teorisyenler, ABD Dışişleri Bakanlığına ve Pentagon'a, Peru'daki rejime karşı daha esnek davranılmasını, anti-emperyalist tutumlu yönetici çevrelerle doğrudan doğruya cepheleşmekten sakınılmasını ve bunların «kabaran milliyetçilik»inin dikkate alınmasını salık veriyorlar. Demek ki, bunların isteği, daha tam bir deyişle, askerî çevrelerdeki sağcı elemanların güçlenmesine hız vermek, bundan sonra da memleketi kapitalist yoldan gelişmeye yöneltmektir. Gerçekten, ABD hükümeti de salık verilen bu tedbirleri benimsemektedir.

⁽¹²⁾ L. K. Prestes, «Kıtada demokrasiyi tehdit eden tehlike», «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, sayı 11, 1973.

L. Padilla şunları belirtti: Lâtin Amerikada yapısal bunlalımdan çıkış reçeteleri arama çabaları, ABD emperyalizminin izlediği politikanın bir hayli belirgin ayırıcı vasfıdır. Şu da var ki, gericiliği söz götürmez görüşlerin bazan «devrimcilik» kılığına büründüğü görülmektedir. Örneğin, Vaşington yönetici çevreleriyle ilişkisi olan ve Lâtin Amerika problemleri uzmanı olarak tanınan E. Liuwen, Lâtin Amerikada «sivil işlevler»in bir kısım ordu mensupları tarafından benimsenmesinin İspanyol egemenliğinden kurtuluş savaşı zamanlarının geleneği olduğu tezini ileri sürmektedir. Bu tez, E. Liuwen'in gerici diktatörlükleri haklı gösterebilmek için yaptığı bir sahtecilikten başka bir şey değildir, zira geçen yüzyılda yabancı esaretine karşı savaştan Şili yurtseverleri silâhlı birliklerinin başkomutanı O'Higgins'in eyleminin, bugün Şili'de hürriyet boğazlamakta olan faşist vampir Pinoçet'in eylemiyle hiç bir ilişiği olamaz.

L. Ribeyro: Amerikalılar-arası askerî organlar, iki yanlı askerî görüşmeler, askerî misyonlar, yerli ordular için komuta kadrosu yetiştirmek üzere Birleşik Amerika topraklarında veya dışında kurulan sistem, Lâtin Amerika devletleri içindeki askerî okullar, akademiler vb. gibi birçok kanaldan yararlanan ABD politikacıları⁽¹³⁾, yerli subaylar arasında, kendi çıkarlarına uygun fikir ve görüşleri aşılayıp yaymaya çalışıyorlar. Programı Pentagon'un çıkarına göre ayarlanmış olan Brezilya Harp Akademisi bu eylemin belirgin bir örneğidir. «İllerleme birliği» politikasının yürütüldüğü yıllarda, Lâtin Amerika ordularının anti-komünist ideologları, Amerikan meslektaşlarıyla bir ağızdan, «modernleşme» ve sosyal reformlar yanlısı «yeni tip» asker reklâmını yapıyorlardı.

A. Haçadur: 1950'lerin sonlarında ve 1960 yılları başında, ABD Dışişleri Bakanlığına bağlı Amerikan politologları, Yakın-Doğu için de buna benzer bir yerli askerî lider «örneği» salık veriyorlardı. Bunların en uzak görüşleri, aristokrasinin, feodal-pomeşçik oligarşisinin egemenlik çağının artık geçmekte olduğunu düşünüyorlardı. Yine onlara göre, bu kuvvetlere karşı yapılan devrimler, yalnız tutucu yöntemleri değil, sömürücü düzenin kendisini de tehdit etmektedir. Bu sömürücü düzenin yıkılmasını önlemek için, emperyalizmin uzmanları, ABD hükûmetine, ordu mensupları arasındaki «dinamik» anti-komünist elemanlara evvelce olduğundan çok daha büyük bir dikkat gösterilmesini salık veriyorlardı. Bu anti-komünist elemanlara, bölgemiz devletlerinin «istikrarlı» (burjuvasal desek de olur) evrimini sağlayabilecek bir «modernleşme»nin uygulama gücü gözöyle bakıyorlardı.

R. Sevortyan: Afrika-Asya ülkelerinde ordu ileri gelenlerine yönelim, uluslararası emperyalizmin sırf pratik ihtiyaçlarından doğuyordu. 1950'-

(13) L. Padilya, H. Laborde, E. Souze, «Anti-emperyalist savaş ve Lâtin Amerika silâhlı güçleri». «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, sayı 3, 1971.

lerin sonlarında ve 1960 yılları başında, Birmanya'da, Endonezya'da, Pakistan'da ve diğer bazı memleketlerde parlamento rejimlerinin bunalımı şiddetlendi. Burjuvazi ve feodaller artık yönetemeyecek duruma geldiklerini gördüler. Bunlar bir açık diktatörlüğün varolan düzeni sağlamlaştırabileceği ümidine dört elle sarılıyorlardı. Sınıf mücadelesinin daha da keskinleşmesi koşullarında, emperyalizm, yerli askerî çevrelerle bağlaşma yolundan yürümeye büyük bir önem veriyordu. Bu yol bugüne kadar da izlenmektedir.

Emperyalist teorisyenlerin plânlarında askerî rejimin ideal modeli, akılları sıra, sağlam bir burjuva düzeninin gelişmesi için gerekli siperi yaratabilecek «modernleştirici diktatörlük»lerdir. Pakistan'da (1958–71), Endonezya'da ve Gana'da (1966–69) askerî-bürokratik egemenlik sistemleri, açıktan açığa emperyalizm yanlısı rejimler (Saygon ve Seul rejimleri) bu modelin pratikte gerçekleştirilmiş simgeleri oldular.

Emperyalizm, «modernleştirici diktatörlükler» aşılama ve türetmede Afrika-Asya ordularını daima (dolaysız ve dolaylı olmak üzere) iki yoldan etkilemeye çalışmıştır. Doğrudan doğruya emperyalizmin etkisi altında bulunan memleketlerde (Güney Kore, Güney Viyetnam), ABD yalnız yerli ordu mensuplarının aksiyonlarını desteklemekle kalmıyor, aynı zamanda diktatörlüğü uygulayacak «kadrolar» da yetiştiriyor. Afrika-Asya ülkeleri askerî çevrelerini dolaylı etkileme yolu, emperyalizmin mevzilerinin pek o kadar sağlam olmadığı yerlerde gerçekleştiriliyor.

S. Sudiman şunları belirtti: Emperyalizmin, gelişme halindeki memleketler orduları içinde giriştiği baltalama eylemlerini maskelemek için başvurmak zorunda kaldığı yeni hareket biçimleri bu eylemlerin özlüğünü değiştirmiyor. 1960 yılları ilk yarısında Endonezya-Birleşik Amerika ilişkileri bozulduğu ve Vaşington Endonezyaya sözümona yardımını ve bir arada askerî yardımı birden azalttığı zaman, Amerikan yönetici çevreleri Endonezya silahlı kuvvetleri içindeki baltalama işlerinde daha başka metotlara, mâsum görünümlü metotlara, örneğin sivil misyon yoluyla subaylar yetiştirmeye ⁽¹⁴⁾ önem vermeye başladılar. Bu cümleden olan hazırlık kurslarında, Amerikan uzmanları, yerli ordu mensuplarının yetiştirilmesi için ellerinden gelen çabayı harcadılar. «RAND Corporation» görevlileri yüksek rütbeli bazı komutanlarla özel ilişkiler kurdular. Tek sözle, Birleşik Amerika, yerli orduya sızabilmek için çeşitli dolaylı yollar bulmakta güçlük çekmedi.

Şili'de, karşı-devrimci darbe öncesi, Amerikan emperyalizmi en çok gerici askerî çevrelere belbağlıyordu. Burjuva basını, S. Allende hükümetine her türlü mali yardımı reddeden Birleşik Amerikanın, öte yandan Şili gerici askerî çevrelerine yardımı bir gün bile kesmediğini itiraf etti.

(14) Ordunun bazı sivil öbeklerde yapıcılık çalışmalarına katılması.

Pentagon bunlarla sıkı temas halindeydi. Kuzey Amerika ilgilileri, bu darbeye esinleme ve bağıntı ajanlığı rolü oynadılar. ⁽¹⁵⁾

Gelişme halindeki bütün memleketlerde emperyalizmin yerli ordular içindeki politikası, bunları kendi etkisi altına alma, ilerici ve bu arada sosyalist fikirlerin ordu çevresine girmesini engelleme hedefini gütmektedir.

Ordu için mücadele

Komünistler, ordu içindeki çalışmaya her zaman büyük bir önem vermişlerdir. Rusya'da sosyalist devrim hazırlığı döneminde, V. İ. Lenin, erler ve subaylar arasında propaganda ve ajitasyonun, orduda bilinçli yurtsever kadrolar yetiştirilmesi bakımından askerî çevrelerle ilişkiler kurmanın önemini birçok defa belirtmiştir. Lenin şöyle der: «1917 Kasımında orduda Bolşeviklerin de bir politik «güçlü yumruğu» vardı; bu «yumruk», onlara, sonuç belirleyici noktada ve çözümleyici anda büyük bir kuvvet üstünlüğü sağlıyordu.» ⁽¹⁶⁾ Partinin ordu içindeki çalışmasının önemini takdir eden Lenin, bu yönde sadece propaganda eylemiyle yetinilemeyeceği uyarısında bulunuyor ve şöyle diyor: «Ayaklanma anında ordu içindeki fiziksel savaşa da ihtiyaç vardır.» ⁽¹⁷⁾ Proletarya silâhlanmadıkça bu savaşta eylem gösteremez.

Bugünkü koşullarda, orduyu demokratikleştirme, ordu içinde ilerici reformlar yapma sorunu büyük bir rol oynuyor. ⁽¹⁸⁾ Demokratikleştirme ve ilerici reformlar, geniş yığınların, ordu mensupları ana bölümünün ve halkın ezici çoğunluğunun menfaatlerine cevap verebilir. Şili Komünist Partisi MK Politik Komitesi üyesi V. Teitelboim şunları yazıyor: «Eğer halk kendi kaderine buyruk olmak istiyorsa, silâhlı kuvvetlerini demokratikleştirmesi hayati bir zorunluktur. ⁽¹⁹⁾ Bazı azgelişmiş memleketlerin ordularına, bunları anayasa çerçevesinde salt mesleksel bir görevi yerine getiren değişmez bir kurum sayarak yaklaşım, bu konuda temel sorunu, yani ordunun sınıfsal karakteri sorununu gölgede bırakmaktadır.

Araştırma Grubu üyeleri şunları belirttiler: Azgelişmiş memleketler komünist partilerinin eylem tecrübesi, her devrimci hareketin ordu için mücadele yürütmesi gerekliliği hakkındaki Marksist yargının kalımlı öne-

⁽¹⁵⁾ V. Teitelboim, «Dramatik tecrübe ve devrimin zaferi». «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ») dergisi, sayı 11, 1973.

⁽¹⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 10.

⁽¹⁷⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 373.

⁽¹⁸⁾ Bak: Fransız Komünist Partisinin Silâhlı Kuvvetlere Çağrısı, «l'Humanite» Yuly 24, 1973.

⁽¹⁹⁾ V. Teitelboim, «Dramatik tecrübe ve devrimin zaferi». «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ»), sayı 11, 1973.

mini doğrulamaktadır. Karşısında yekpâre silâhlı kuvvetler yer aldıkça, devrimin üstün gelmesi zaten olanaksızdır. Yurtsever eğilimli er ve subayların ilerici çevrelerden yana kazanılması devrimin üstün gelmesi için önemli bir koşuldur.

A. Haçadur: Anti-emperyalist harekette önemli bir rol oynayan ordu mensuplarına karşı komünistlerin tutumu ne olmalıdır? Bu soruya şöyle cevap verebiliriz: Besbelli ki, bu konuda bizim önemli bir ödevimiz de ordu mensuplarının sosyal-politik yönelimine gitgide daha ilerici bir karakter kazandırmaktır. Bunun yanı sıra, sol güçlerle yurtsever subayların eylemlerinde bir uyum sağlanmalıdır. Biz Irak'ta 1958 Temmuz Devrimi döneminde böyle bir uyum ve bağlaşım sağlayabildik. Başka ülkelerde de bu gibi olanaklar ortaya çıkabilir. Lenin şöyle der: Devrimci hareketin başarılı olabilmesi için «yalnızca ordu içinde galeyanın varlığı yeterli değildir; ordudaki örgütlü devrimci-demokratik elemanlarla doğrudan doğruya anlaşmaya varılması da gereklidir.» ⁽²⁰⁾ Komünistler bu önemli uyarıyı her zaman kılavuz edinmelidirler.

Şunu da unutmamalıyız ki, devrimden sonra da ordu içinde gericiiliğin etkisi epeyce güçlü olabilir. Gericilik, orduyu politikadan ayırıp soyutlamaya, içindeki radikal elemanları, komünistlerin yandaşlarını ayıklamaya çalışır. Yurtsever rejim koşullarında (Irak'taki gibi), orduyu demokratikleştirme mücadelesi sol güçler için önemli bir ödev olur. Bu mücadele, ordu personelinin toplumsal hayata katılmasının sağlanması, erlerin haklarının korunması, aylıklarının artırılması, erlerle subaylar arasında demokratik ilişkiler kurulması, politik nedenlerle dışa itilmiş oldukları hallerde yurtseverlerin orduda canlandırılması sorunlarını içerir. Afrika-Asya ordularının bazan türdeş olmayan ulusal ve dinsel bileşimi gözönüne alınarak, askerî çevrede ırkçı ve şovnist eğilimlere karşı direniş gösterilmelidir. Anti-emperyalist mücadelenin menfaatleri, ordunun elindeki silâhların modernleştirilmesini, personel bileşiminin iyileştirilmesini de gerektirir.

S. Sudiman: Biz ilkesel bakımdan başka koşullar içindeyiz. Endonezya'da sol çevreleri ve bütün demokratları gaddarca kovuşturan gerici bir askerî rejim var. Komünistler, işçilerin, köylülerin, orta tabakaların ve ulusal burjuvazi ilerici bölümünün de yanı sıra yurtsever tutumlu er ve subayların da katılabilecekleri bir ulusal birlik cephesinin kurulmasına çalışıyorlar. Böyle bir cephenin kurulması, ordu içindeki halk düşmanı elemanlara karşı mücadelenin genişletilmesine olanak verecektir.

Sol ve demokratik çevrelerin ortak eylemleri, silâhlı kuvvetler üzerinde önemli bir etki yapabilir. Endonezyada aşırı sağcı askerlerin önyak ol-

⁽²⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 12, s. 227.

dukları karşı-devrimci başkaldırma yıllarında (1956–61) ⁽²¹⁾, komünist partisi ve ilerici örgütler, ordu içinde etkilerini sadece genişletmekle kalmayıp, subayların bazı sağ ve ılımlı elemanlarını âsi-ayrılıkçılara karşı tutum almak zorunda da bırakabildiler. Öte yandan, Endonezya Komünist Partisi yönetimi Maoistlerin etkisine kapılarak önce sağ, sonra da «sol» oportünizm yolunu tutunca, komünistlerin ordu içindeki eylemi bütün etkinliğini yitirdi. Ve düşmanlarımız durumlarını yavaş yavaş güçlendirdiler.

Biz şimdiki rejimin gönül rızasıyla iktidarı bırakmıyacağını biliyoruz. Fakat Endonezya Komünist Partisi, Maoistlerin ileri sürdükleri «bir an önce silâhlı savaş» fikrini kesinlikle reddediyor. Böyle bir savaş, titiz ve etraflı bir hazırlık ister. Ve böyle bir savaş ancak devrimci durumlara yol açan açıkça belirgin politik bunalım koşullarında başarılı olabilir.

L. Ribeyro: Biz kıtamızda komünistlerin ordulara karşı tutumunu ayarlarken, Lâtin Amerika ülkeleri devrimci komünist hareketinin köklü geleneklerini gözönüne almalıyız. Silâhlı kuvvetlerin birçok temsilcisi, komünist partilerinin politik tutum ve görüşlerini, sendika hareketinin şiarlarını, ulusal menfaatlerin ve çiğnenen emekçi haklarının savunulması yolundaki savaşımızı elbette biliyorlar. Komünistler, yurtsever ve demokratik subay ve erlerin geniş anti-emperyalist ve anti-oligarşik cephede yer almalarını tamamiyle olanaklı ve gerekli sayıyorlar. Kıta ülkeleri komünist partileri, ordu mensupları arasında yandaşlar kazanmak için büyük çabalar harcıyor, gayet titiz ve sistemli bir çalışma yürütüyorlar. Bu eylem, ordunun en radikal çevrelerini işçi sınıfından yana kazanmayı veya hiç olmazsa gerici bölümünü soyutlamayı hedef tutuyor.

Şu var ki, bu gerici bölümü soyutlama işini çoğu kere başaramadığımız bir gerçektir. İktidarda reformlar yanlısı askerler bulunduğu zaman bile, orduyu devrimcileştirme işinin derinliğini abartmaya gelmez. Ordu mensuplarının gerici bölümü, belirli bir süre, tam bir ikiyüzlülükle, ilerici hükümete katlanır görünebilir. Şili tecrübesi bunun elle tutulur bir örneğidir. Kaldı ki, kıtamızın birçok ülkesinin orduları içinde radikal eğilimler zayıf oldukça, üniformalı gericilerin elindeki ordu ilerici çevrelere karşı konulmaktadır. Şili’de faşist darbe öncesinde yurtsever ordu mensuplarını kurşuna dizen, öldüren, ordu içinde kanlı bir temizliğe girişen bu üniformalı gericiliktir.

V. İ. Lenin şöyle der: Proletarya ne kadar çabuk silâhlanabilirse, «ordu o kadar çabuk ikircime düşecek, askerler arasında ne yaptıklarını en sonu anlıyacak olanlar, kıyıcılara karşı, zorbalığa karşı, silâhsız işçileri,

⁽²¹⁾ T. Sinuraya, «Birlik uğrunda mücadele. Endonezya Komünist Partisi tarihinden çıkarılan bazı dersler.» «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, sayı 9, 1973.

bunların çocuk-çocuğunu öldüren katillere karşı halkın yanında yer alacak olanlar o kadar daha çok olacaktır» (22). Lenin'in bu ögüdünü hiç bir zaman unutmamalıyız.

M. Kossok: İdeolojik çalışmada, ordunun politik hayata karışması sorununun burjuva ve küçük burjuvaca yorumlanmasına karşı mücadele de önemlidir. Ortada belirli bir anti-militarist fatalizm vardı ve bugün de vardır. Öyle ki, ordunun her politik müdahalesi sırsıklamı gerici olarak gösterilir. Lâtin Amerikada bu olguya, sivil yönetim metotları yandaşlığı anlamında olarak, sivilizm adı verilmektedir. Bu akımı oluşturanlar (sağcı burjuva temsilcileri) iktidar probleminin sınıfsal yanını bile görmezlikten geliyor, bunun biçimi sorununa tutunuyorlar. Bir başka aşırı uç da şudur: Bazı küçük burjuva ideologları ve bu arada neo-troçkistler, özel «askeri devrim»den söz ediyor, kıtada biricik devrim yolunun ordu mensupları ulusal aksiyonundan ibaret olduğu tezini ileri sürüyorlar. «Askerî devrim» taraftarları, subaylar arasındaki ayrımlaşma sürecini hesaba katmıyor, ordunun kişiliğinde, varolan düzeni halka hacet kalmaksızın değiştirmekle ödevli sınıf-üstü bir güç görüyorlar.

L. Padilla şunları belirtti: Bunun tam karşıtı davranışları benimsiyen «sol» elemanların görüşleri de devrimci hareket bakımından gayet tehlikelidir. Lâtin Amerikada ordu mensuplarının müdahalesinin her yerde toplumun kapitalist yoldan modernleşmesine yol açtığı tezini ileri süren Peru sosyologu Anibal Kihano'nun sorunu ele alma tarzı bu görüşleri en tam biçimde yansıtmaktadır.

Maoistler de Kihano'nun ağızını kullanıyorlar. Bolivya'da, Torez anti-emperyalist demokratik hükümetinin yönetimi döneminde, Maoistler, ordu mensuplarının ilerici aksiyonlarına dair her olanağı iteleyip inkâr ediyor, ortadaki ordunun yokedilmesini salık veriyorlardı. Buna kapılan sollar, bütün subayları gerici ve sömürücü sayıyor, bunlara karşı «halk harbi» yürütülmesini istiyorlardı. Bu demogoji de orduda ve toplumdaki yurtsever güçlere çok büyük zararlar veriyor, bunların yaklaşmalarına engel oluyor, sağcı askerleri komünistlere karşı, bütün halk örgütlerine karşı kurarak, ordu içinde kışkırtıcı bir iftira kampanyası yürütmelerine olanak veriyordu.

R. Sevortyan şunları söyledi: Asya ülkelerindeki «sol» oportünistler ve Maoistler, yurtsever askerî çevrelerin politik müdahalesi probleminde dogmatik ve sekte açılardan yanaşıyorlar. Bu cümleden olarak, Birmanya Komünist Partisinin Maocu yönetimi, ülkedeki ilerici rejimi daha başlangıcından itibaren «anti-komünist askerî gerici diktatörlük» olarak damgaladı. Ve çok geçmeden, yani radikal sosyal-ekonomik dönüşümlerin gerçekleştirilmesinden sonra, aynı parti yönetimi, askerler iktidarının dev-

(22) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 9, s. 203.

rimci-demokratik özlüğünü kavramakta da aciz gösterdi. Tersine, Maoistlerin telkinlerine kapılmaya devam ederek, hükümete karşı mücadele yürüten tutucu feodal-ayrılıkçı ve sağcı burjuva kuvvetleriyle objektif olarak aynı saflarda yer almak suretiyle «silâhlı devrimci savaş» yolunu tuttu.

Araştırma Grubu çalışmasına katılanlar, gelişme halindeki ülkelerde ordunun politik rolü probleminin Marksist bilginler için gayet ilginç olduğu kanısını oybirliğiyle belirttiler. Bu politik rolün tam anlamıyla belirlenmesi, emperyalizme ve iç gericiliğe karşı politik, askeri ve ideolojik cephelerde yürütülmekte olan mücadele bakımından son derece önemlidir. Bununla ilgili olarak, Marksizm klâsiklerinin, ordu problemlerine, zaferle yüklü Büyük Ekim Sosyalist Devrimi tecrübesi ve diğer memleketlerde, özellikle Küba'daki sosyalist devrimler tecrübesi problemlerine ilişkin zengin teorik mirasının titizlikle incelenmesi gerekmektedir. Bunun gibi, Bonapartizm ve çeşitli türleri üzerinde K. Marks, F. Engels ve V. İ. Lenin'in yaptıkları tahliller de gayet aktüeldir.

Komünistler, sömürücü sınıfların ezgi makinesi olan eski devletin ve bunun eklentisi durumundaki baskı cihazının, bulundukları mevzileri savaşız terkedecekleri gibi bir hayale kapılmaktan uzaktırlar. Brezilyada 1964 yılında, Endonezyada 1965'te, Bolivya'da 1971'de yapılan darbeler, en son Şilideki faşist darbe ve az gelişmiş memleketlerdeki diğer halk aleyhtarları askeri çıkışlar, ordu gerici çevrelerinin saldırganlık ve kıyıcılığının yeterli kanıtlarıdır. Her üç kıtada halkların ulusal ve sosyal kurtuluş uğrunda emperyalizme karşı yürüttükleri çetin savaşlarda geçici yenilgiler de olabilir. Fakat tarihsel gelişme yolunda ne kadar zikzak olursa olsun, yarıların artık «goriller»in ve oligarşinin olamayacağı besbellidir. Yeryüzünde güçlerin yeni yeralımı sosyalizmin yararına, uluslararası işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin yararınadır. Bu yeni güçler yeralımı, ezgi ve sömürü sisteminin, bu sistemden doğan devletin ve onun en önemli kurumu olan ordunun geçirmekte oldukları bunalımın derinleşmesinde, dağılıp çökmelerinde rol oynayan olağanüstü önemli etkindir. Sosyal protesto tohumları bu sistemin, bu devletin bağrında çimlenip yeşermektedir. Gelişme halindeki memleketlerde devrimci galeyan orduyu giderek daha büyük bir güçle sarmaktadır. İşte bu nedenle, ordunun uzlaşmaz çelişkili toplum kuruluşlarında oynıyageldiği «rejim bekçiliği» rolü, karşıdevrime araç olma rolü sürgit belirlenmiş ve değişmez değildir. Ordu mensuplarının toplumsal misyonu ilerici de olabilir.

Güney Viyetnam'ın kurtarılmış bölgelerinde yeni hayat kuracağız

D-r Nguyen Huu Tho

Güney Viyetnam Ulusal Kurtuluş Cephesi
Merkez Komitesi Prezidyumu Başkanı ve
Güney Viyetnam Cumhuriyeti Geçici Devrimci Hükümeti
Danışma Konseyi Başkanı

Soru : Bütün dünya ilerici kamuoyu, Güney Viyetnam'ın kurtarılmış bölgelerinde yeni hayat kuruluşuna ilişkin haberleri çok canlı bir ilgiyle izliyor. Memleketinizde halk egemenliğinin nasıl doğduğu ve güçlendiği hakkında bize bilgi verebilir misiniz? Hükümetiniz şimdi ne gibi sorunların çözümünü uğraşmaktadır?

Cevap : Güney Viyetnam'da halkçı yönetim organları, ilk defa, yurt-sever güçlerin 1959–60 yıllarındaki ayaklanmaları süreci içinde doğdu. O zaman, Amerikan yeni-sömürgecileri tarafından halkın başına musallat edilen yerli ezgicilerin egemenliği birçok bölgelerde devrilmişti. 1968 ilkbaharına rastlayan genel silâhlı ayaklanma yeni zaferler getirdi: Bu defa çok daha geniş bölgeler kurtarıldı, buralarda Güney Viyetnam halkının menfaatlerini ve özlemlerini dile getiren bir devrimci egemenlik kuruldu. Böylelikle, memleketimizde bağımsızlığın, özgürlüğün ve gerçek demokrasinin temeli atılmış oldu.

1969 Haziranında bütün Güney Viyetnam milletvekillerinin kongresi yapıldı. Bu kongrenin toplanmasına, yalnız Güney Viyetnam Ulusal Kurtuluş Cephesi (GVUKC) yönetim organları değil, aynı zamanda Ulusal Demokratik ve Barışsever Güçler Birliği (UDBGB) ⁽¹⁾ organları da önayak oldular. Kongre, Amerikan saldırısına karşı savaşta daha da ilerleme ve yurdu kurtarma programını hazırladı. Güney Viyetnam'ın birçok bölgesinde devrimci halk komitelerinin (halkçı yönetim organları) varlığı ve GVUKC'nin birçok devlet ve uluslararası örgütler tarafından resmen tanınmış olması gibi etkenleri gözönüne alan kongre, halk adına, Güney Viyetnam Cumhuriyeti Geçici Devrimci Hükümeti'ni (GVCGDH) ve buna bağlı Danışma Konseyi'ni kurdu. Geçici Devrimci Hükümetin kurulmasının, Ulusal Kurtuluş Cephesi mevzilerinin güçlenmesi ve Güney Viyetnam halkının Çin-Hindi sorunlarıyla ilgili 1954 Cenevre Anlaşmalarıyla tanınmış

(1) UDBGB 1968 Nisanında, aydınlar, küçük ve orta ulusal burjuvazi temsilcileri, üniversiteler, öğrenciler, Saygon idaresi eski askerî görevlileri tarafından kuruldu. Birlik, GVUKC'nin temel program isteklerini destekliyor ve savaşta ona ayak uyduruyor. (not. red.)

temel ulusal hakları uğrunda yürüttüğü savaşın genel gelişmesi sonucu olduğu güvenle söylenebilir.

Bugün Güney Viyetnam topraklarının daha büyük bölümü Geçici Devrimci Hükümetin (GDH) kontrolü altındadır. Şehirlere yakın bölgeler ve çok yoğun nüfuslu kesimler kurtarılmış olup, bunlar Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti'yle (VDC) ve Kamboçya ve Laos'un kurtarılmış bölgeleriyle sınırdadır. Kurtarılan bölgeleri savunmak, güçlendirmek ve kalkındırmak halkımızın en önemli ödevidir.

Viyetnamla ilgili Paris Anlaşması, Güney Viyetnamda iki iktidarın, iki ordunun ve iki kontrol kesiminin varlığını kabul etti. Fakat ABD hükümeti ve Saygon idaresi, «Nikson Doktrini»ne dayanan yeni-sömürgecilik düzen ve yöntemlerini koruma çabasıyla, bu anlaşmanın hükümlerini en ağır biçimde çiğniyorlar. Bunlar, kurtulmuş bölgeleri silâh zoruyla geri alma denemelerinde bulunuyorlar, Saygon idaresinin eli altındaki kesim-deyse halkı «uslandırmak» üzere ceza ve sindirme harekâtına giriyorlar. Bu aksiyonların yardımıyla de, Güney Viyetnamdaki realiteyi, yani iki iktidarın, iki ordunun ve iki kontrol kesiminin varlığını tanımamaya çalışıyorlar.

Bu yeni durum bize aktüel bir ödev, yani Güney Viyetnam halkının kutsal ve âdil istek ve emellerini gerçekleştirmeyi başarabilmesi, daha somut bir deyişle ulusal barış ve anlaşma ruhunda bir bağımsız, demokratik ve barışçı Güney Viyetnam kurabilmesi için Paris Anlaşmasının eksiksiz ve kayıtsız-şartsız uygulanması uğrunda kesinlikle mücadele yürütme ödevini yüklüyor. GDH, Viyetnamla ilgili Paris Anlaşması hükümlerine saygıya, bunların eksiksiz ve kesin olarak yerine getirilmesine dayanan, öte yandan ABD hükümetinin ve Saygon idaresinin de aynı biçimde hareket etmelerini sağlamayı hedef tutan mücadeleyi daha da geliştirmeye dayanan değişmez bir davranış içindedir.

Geçici Devrimci Hükümetin yerine getirmeye çalıştığı diğer ödevleri de şöyle sıralıyabiliriz:

- Sosyal-politik yapılışı halka bağımsızlık, gerçek demokrasi ve kendi kaderini belirleme hakkı garanti edebilecek bir toplum kurmak;
- Harbin açtığı yaraları sarmak, halkın yaşama düzeyini istikrara kavuşturmak ve yavaş yavaş yükseltmek, ekonomiyi canlandırmak, yükseltmek, bağımsız ve gelişmiş bir hale getirmek;
- Ulusal, demokratik, ilerici kültürü ve eğitimi yaratmak, bilim ve tekniği geliştirmek;
- Güney ve Kuzey Viyetnam arasındaki ilişkileri normalleştirmek, yurdun barışçı yoldan birleştirilmesi için çalışmak;
- Çin-Hindi'nin üç halkı arasında karşılıklı yardım ruhunu geliştirmek,

barışçı, bağımsız ve tarafsız bir dış politika gütmek, sosyalist devletlerle ve aynı zamanda diğer ülkelerle bağımsızlığa, egemenliğe ve hak eşitliğine saygıya dayanan diplomatik ilişkileri durmadan güçlendirmek ve genişletmek.

Bu ödevler ve amaçlar, GVUKC'nin ve GVCGDH'nin politik hareket hattından doğmaktadır. Biz bunları halkla beraber yerine getirecek, böylelikle devrimi daha ileri götürecektir ve kurtarılan bölgelerde yeni hayatı kuracağız.

S o r u : Yeryüzünün çeşitli kesimlerindeki ulusal kurtuluş hareketlerinde GVUKC'nin tecrübesi özel bir dikkatle incelenip öğreniliyor. 1973 Paris Anlaşması'nın imzalanmasından sonra, bu cephenin eyleminin başlıca özellikleri nelerdir?

C e v a p : Paris Anlaşması'nın imzalanmasıyla bizim savaşımızda yeni bir aşama başladı. ABD ve bağlaşıklarının silâhlı kuvvetleri Güney Viyetnam'dan çıkmak zorunda kaldılar. Böylece, Güney Viyetnam topraklarının önemli bir kesimi üzerinde Amerikan yeni-sömürgeciliğinin egemenliğine son verilmiş oldu. Güçler oranı devrim güçleri yararına değişti.

ABD, yenilgiye uğradıktan sonra, halkımızın temel ulusal haklarına saygı göstermeyi ve Güney Viyetnam'ın içişlerine askerî müdahaleye son vermeyi vaadetti. Fakat, buna rağmen, Amerikan emperyalistleri saldırı politikasından hâlâ vazgeçmiyor, kukla hükümeti ve Saygon askerî birliklerini yeni-sömürgecilik aracı olarak kullanmaya devam ediyorlar. Paris Anlaşması'nın imzalanmasından önce, Birleşik Amerika, harbi «viyetnamlaştırma» politikasına hız vererek, ülkemizin bir kesimi üzerinde egemenliklerini koruyabilmek amacıyla, kukla hükümet ordusuna önemli miktarda silâh, cephane ve donatım sağladı. Anlaşmanın imzalanmasından sonraysa, ABD'nin gizlice Güney Viyetnam'da bıraktığı ve sonradan da gönderdiği asker danışmanların sayısı 20 bini aştı. Sivil kılıktaki bu danışmanların savaş harekâtını yönettikleri bir gerçektir. Vaşington'un 1973 yılında Saygon idaresine göndermeye devam ettiği büyük miktardaki silâh, cephane ve donatımın, gösterdiği askerî yardımın tutarı 1 milyar doları aşmaktadır.

ABD'nin yeni plânı, yalnız Saygon idaresini güçlendirmeyi değil, aynı zamanda halkımızın devrimci egemenlik organlarını yoketmeyi öngörüyor.

Güney Viyetnam halkı, GVUKC ve GVCGDH, Paris Anlaşması'nı tam ve eksiksiz uygulamaya çalışıyor, bu anlaşmaya aykırı hareket edenlere ve barışı bozanlara, kurtarılan bölgelere el atmaya kalkışanlara karşı kesin bir direniş gösteriyorlar.

Devrimci demokratik idealler uğrunda mücadele yeni ve elverişli koşullar içinde geçiyor. Kazanılan zaferler gitgide artarak birbirine ekleni-

yor, kurtarılan bölgeler kalkındırılıyor, bizim bağımsızlık, barış ve ulusal birlik politikamızın esinlediği halkın kenetli topluluğu güçlendiriliyor. Biz devrim dâvasında yeni zaferlere ulaşma yolunda çalışıyoruz. Dünya halklarının destek ve yardımı devam ettikçe, Viyetnam halkının haklı savaşı mutlaka kesin zaferle sonuçlanacaktır.

S o r u : 1973 Eylülünde Cezayir'de yapılan bloklar dışı devletler yöneticileri konferansında, GVCGDH, Güney Viyetnam'ın biricik yasal hükümeti olarak tanınmıştı. Bu karar, Güney Viyetnam'ın kurtarılan bölgeleri halkı arasında nasıl karşılandı? Siz bloklar dışı devletler hareketine katılımı nasıl değerlendiriyorsunuz?

C e v a p : Güney Viyetnam GDH, daha kurulduğu andan itibaren gerçekten, kutsal ulusal menfaatleri uğrunda ve kendi kaderine buyruk olabilmek için savaşıyan Güney Viyetnam halkının biricik yasal temsilcisi ve onun âdil istek ve özlemlerinin sözcüsü oldu.

Güney Viyetnam GDH'nin dört yıllık eylemi, Paris Anlaşması'nda ve «Güney Viyetnam Uluslararası Konferansı Eylemi»nde bu hükümetin oynadığı rolün takdirle karşılanması, Güney Viyetnamda devrimci egemenliğin ne büyük bir itibara sahip olduğunu göstermektedir. Dünyanın birçok memleketi GDH'yi tanımışlar, bu hükümetin kişiliğinde Güney Viyetnam halkının biricik yasal temsilcisini görerek, onunla diplomatik ilişkiler kurmuşlardır. Cezayir'de yapılan bloklar dışı ülkeler yöneticileri konferansının GDH'yi tanımış olmasının da büyük bir önemi vardır. Bu, GDH'in eyleminde ciddi bir başarı ve aynı zamanda Amerikan emperyalizminin yeni-sömürgecilik plânlarını uygulamada araç olarak kullandığı Saygon idaresine indirilen ağır bir darbedir. Güney Viyetnam halkı, GVUKC ve GVCGDH, bu tanımaya yüksek bir değer vermekte ve bunda bloklar dışı ülkelerin yürüttükleri hareketin emperyalizm ve sömürgecilik aleyhtarı yöneliminin parlak bir belirtisini görmektedirler. Biz, bloksuz ülkeler büyük ailesinin üyeleri olan memlekete, dâvamıza gösterdikleri değerli destekten ötürü bir kere daha teşekkür ederiz.

Bloklar dışı ülkeler hareketi, emperyalizmin saldırı ve müdahalelerine karşı, sömürgecilğe ve yeni-sömürgecilğe karşı bir harekettir. Ulusal bağımsızlığın elde edilmesi ve sağlamlaştırılması uğrunda mücadele etmekte olan halkların yekpâre bir topluluk meydana getirme hareketidir. GVUKC ve GVCGDH'nin yönetimindeki Güney Viyetnam halkı da aynı hedefleri gütmektedir. Güney Viyetnam GDH, bloksuz ülkeler hareketine aktif olarak katılırken, bu hareketi güçlendirmenin, uluslararası sorunların çözümünde «üçüncü dünya» ülkelerinin oynadığı önemli rolü pekiştirmeye yardım edeceği düşüncesini çıkış noktası yapmaktadırlar.

Bloklar dışı ülkeler, kendi başarılarına dayanarak, aynı zamanda sosyalist ülkelerin, barış ve demokrasi için savaşıyan örgütlerin dayanışmasıyla

daha da güçlenerek, yürütmekte oldukları hareketi, hiç şüphesiz, barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerleme mücadelesinde eylem gösteren büyük bir politik güç ve önemli bir etken haline getirebilirler.

Sözlerimi bitirirken, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisine en iyi dileklerimi sunmak, bana burada memleketimizin sorunlarından söz etme olanağı veren Yazı Kurulu'na derin teşekkürlerimi belirtmek isterim.

Bu yılın Haziranında, kurtarılmış bölgelerde Güney Viyetnam GDH'nin beşinci kuruluş yıldönümü kutlandı. GDH'in kurulduğu günler, Moskova'da Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı günlerine rastlıyordu. 12 Haziran 1969 günü Moskova'dan Viyetnama şu telgraf gönderiliyordu: «Moskovada yapılan komünist ve işçi partileri danışma toplantısı, Güney Viyetnam Cumhuriyeti Geçici Devrimci Hükümeti'nin kurulmasını hararetle selâmlıyor. Danışma toplantımızda temsilcileri bulunan 75 parti, bu olaya, Viyetnam halkının kahramanca yürüttüğü kurtuluş savaşının yeni ve önemli bir aşaması gözüyle bakıyorlar. GVCGDH ve bütün Viyetnam halkı, yürüttükleri savaşta tam zafere kadar bu partiler tarafından kesinlikle destekleneceklerinden emin olabilirler.»

Bugün, bütün dünya, bu desteğin olağanüstü sonuçlar verdiğine tanık oluyor. Güney Viyetnam devrimci güçleri, bu destek sayesinde, emperyalist saldırıya karşı savaşta parlak bir zafere ulaştılar. Bu zafer, Saygon idaresinin devrimin gelişmesini engelleme yolundaki bütün çabalarına rağmen, Güney Viyetnamın kurtarılmış bölgelerinde yeni hayatın kurulmasına başlanması olanağını yarattı. Bugün, GVCGDH, dünya sosyalist sistemi tarafından, uluslararası komünist hareketi ve bütün dünya ilerici kamuoyu tarafından, beş yıl önce olduğundan çok daha büyük ölçüde ve hararetle desteklenmektedir.

Dürüstlük ve vicdanın sesi

Fransız komünistlerinin gazetesi «l'Humanite» 70 yaşında

18 Nisan 1904 Pazartesi günü, Paris'te, Fransız halkının bütün özlem ve dileklerini yansıtmayı, hem ak, hem de kara günlerde hep onunla beraber olmayı yükümlenen gazetesinin ilk sayısı çıktı. Böylece, bundan 70 yıl önce, bugün bütün dünyaca bilinmekte olan «l'Humanite» nin ilk sayısı okuyucularına ulaşıyordu.

Fransız komünistlerinin gazetesi kapitalist Avrupanın en yığınsal yayınlarından biridir. Partisinin fikirlerine, komünizm fikirlerine fedakârlıkla bağlı olan, hem faşist işgali sırasında, hem de «soğuk harp»in en çetin günlerinde bu fikirleri cesaret ve metanetle yayan ve savunan «l'Humanite», sayfalarından Fransanın dürüstlük ve vicdanının sesini duyuran gerçek ulusal bir yayın oldu. Artık Fransız emekçilerinin birkaç kuşağı bu özbeöz gazetelerinin okunmasına, yazılmasına ve yayılmasına katılmış bulunuyor. Bu kuşaklar «l'Humanite»yi seviyorlar, ona inanıyorlar ve gericiğin hiç bir saldırısının, hiç bir tehdidin, «l'Humanite»yi emekçi halkın menfaatlerini cesaretle savunmaktan ve memleketin sosyalist geleceği için savaşmaktan alakoyamayacağını biliyorlar.

Kapitalizm koşullarında bir komünist gazetesinin yazgısı, bir komünistin hayatı kadar güçlüklerle doludur. Bu yazgıda polis baskınları, tutuklamalar, gizlilik koşullarına geçmeler, ağır maddi sıkıntılar vardır; ama en önemlisi, en güzeli ve en kutsalı, kendi halkının değerbilirliği de vardır. Bir komünist partisi gazetesinin tarihi, kesintisiz ve sürekli bir mücadeleden tarihidir, asil idealler uğrunda gösterilen yiğitlik ve metanetin esin dolu örneğidir.

Şimdi Fransız Komünist Partisinin gazetesi «l'Humanite»nin partiyle birlikte geçtiği yolun kısa öyküsünü sunuyoruz.

«l'Humanite», Fransız Sosyalist Partisi'nin günlük gazetesi olarak belirdi. İlk sayısının başyazısında, kurucusu Jan Jores, gazetesinin adını, bunun ne anlama geldiğini şöyle açıklıyordu: «İnsanlık henüz yekpare bir bütün (!) değildir, bu yeni oluşmaktadır. Ancak sosyalizm bütün sınıfları emek araçları üzerinde toplumsal mülkiyete yönelterek birleştirdikten ve kapitalist oligarşi ile proletarya arasındaki çelişkiyi çözdükten sonra, en nihayet kendi içinde uzlaşmaya varacak olan her milletten insanlığın bir bölümünü yaratır.»

Jores, o zamanın karakteristik vasfı olan reformist hayallerden azat değildi. Bu bilinen bir gerçektir. Fakat onun, yeni gazetesinin çehresini de iyiden iyiye belirliyen insancıl nitelikleri, cesareti, gerçeğe bağlılığı, işçi birliğine, barış ve sosyalizme inanmışlığı hayranlıkla övülmeye değer.

«l'Humanite», 24 Ocak 1905'te, Sen Bölgesi Sendikaları'nın manifestosu, ilk Rus Devrimi'nin savaşçıları ile şöyle selâmlıyordu: «Devrimci Paris'in emekçileri bütün kalpleriyle sizinle beraberdirler. Bize güvene-

(!) Fransızçada «l'Hümanité» «insaniyet» «topluluk» anlamında. Not. red.

bilirsiniz, yardımımızla yanınızdayız!» Ve 4 Mart günü Jores de şunları yazıyordu: «Rus halkının kurtuluşu yalnız denetleyici yasama kurumlarının doğuşunda ifadesini bulmakla kalmıyacak, aynı zamanda Rus proletaryasını Avrupa proletaryasının öncüsü durumuna getireceğinden şüphe etmediğimiz bir emek sisteminin yaratılması anlamına da gelecektir.»

İki yıl sonra, 4 Nisan 1907'de, Rusya'da II. Devlet Duması seçimleri münasebetiyle, «l'Humanite», «Vatandaş Lenin'le bir mülakat»ı yayımladı.

Daha o zamanlar yazı kurulu tehlikeli ve güç koşullar altında çalışıyordu. Ünlü Fransız yazarı Jül Renar, redaktörlerin mumları elden geldiği kadar geç yaktıklarını, hiç olmazsa mumdan tasarruf yapmaya çalıştıklarını anımsaktadır.

«l'Humanite» Fransız proletaryasının sınıf savaşlarında yavaş yavaş ve günden güne önemli bir rol oynamaya başladı. 11 Mart 1906'da, 1.300 işçinin telef olduğu Kurier kazasına hasrettiği başvazısında, Jores şunları yazıyordu: «Onlar, komünist hayat örgütünün bütün insanlığa getirmekte olduğu o yüksek maddi ve mânevi düzeyin nimetini tadamadan ölüp gittiler ... Sözünü ettiğim örgüt, her şeye rağmen, daha bugünden mümkündür.»

1910 yılı Ekim ayında polis gazete binasına bir baskın yaptı. 1911 Nisan-Mayıs aylarında, Jores, «Sevinen generaller ve maliyeciler» başlıklı dizi yazılarıyla, bunların Fas'a karşı hazırladıkları plânları, «sömürgeciliğin ve gericiğin, korsanlığın ve ezgiciliğin» kolkola yürüdüğü plânları açığa vurdu. Jores şöyle diyordu: «Böylece, Fransanın paralarını, kanını ve şerefini çarçur etmiş olacağız. Haklardan söz etme hakkını yitireceğiz. Müslüman dünyasına adalet ve insan ümidi gibi soylu sözlerle seslenme olanağından yoksun olacağız.»

Jores, barışı korumak için «l'Humanite»nin sayfalarında son gününe kadar mücadele etti. Sırbistan'da harp artık başlamıştı, ama Jores «l'Humanite» sayfalarında hâlâ bütün ülkelerin proleterlerini «korkunç tehlikeye karşı mücadele»ye çağırıyordu. Bu çağrı 30 Temmuz 1914 günü yayımlanmıştı. Ertesi gün, 31 Temmuzda Jan Jores öldürüldü.

İkinci Enternasyonal'in dağılıp çöktüğü dönem, «l'Humanite»nin tarihinde de kara günler dönemidir. 1917 yılı mücadelede yeni bir aşamayı belirledi. Gazete, harp aleyhtarı harekete yeniden sayfalarını açtı ve Rus Devrimi'nin desteklenmesi isteğini açıkça ileri sürdü, Ekim'den sonra, emperyalist müdahaleciliğe karşı ateş püskürerek, Sovyet Rusya'yı savunmaya başladı.

1919 yılındaki büyük grevler, Sosyalist Partisi'nin III. Enternasyonal'e katılmasını amaçlayan kampanyanın başlangıcına rastlar. 14 Ağustos 1920'de, «l'Humanite», proletaryaya hitabeden ve Anatol Frans'ın imza-

sını taşıyan «Rus devrimine dair» başlıklı bir çağrı yayımladı. Marsel Kaşen genç Sovyet Rusya Cumhuriyetine hareket etti, ve gazete de onun izlenimlerini yayımlamaya başladı. Bütün bunlar, Tur Kongresi'nin kararını iyiden iyiye peşinen belirledi. «l'Humanite» 30 Aralık günü, Üçüncü Enternasyonale girme kararının 3.252 oyla alındığını bildirdi. Parti, Lenin-ci Enternasyonale girilmesini böylece geniş ölçüde destekledi. -

«l'Humanite»nin kontrol hisse senetleri eski komünar Kamelina'ya aittir ve onun sayesinde, gazete, doğmakta olan yeni tip partinin malı olmuştur.

Gazetenin oluşmasını büyük ölçüde belirleyenler, işçi ve köylü muhabirleridir. Bunlar, Marsel Kaşen'in ve Paul Vaylan-Kutürie'nin çabaları sayesinde «l'Humanite»nin yardımcıları olmaya celbedildiler. Marsel Kaşen, hapse düştükten sonra bile, işçi muhabirlerini içeriden yönetmeye devam etti. Büyük yazar şöyle diyordu: «İşçi sınıfının, gazetemizin yalnız dağıtılmasına değil, aynı zamanda hazırlanmasına, yazılmasına, tüm hayatına her zamankinden fazla katılmasının büyük önemi vardır. İşçiler ve köylüler, komünist partisi üyeleri, emellerini, duygularını, acılarını ve öfkelerini kendi gazetelerinde doğrudan doğruya dile getirebilmelidirler.»

Gazete, «Renault» ve «Citroen» fabrikalarındaki durumu, memlekette madencilerin nasıl ve hangi koşullarda çalıştıklarını anlatan mektuplara, ayrıca asker mektuplarına özel sütunlar ayıracıydı. Örneğin, gazetenin 12 Aralık 1928 günlü sayısında, bütün bir özel sayfa, Fransız işçileri ve Cezayir, Tunus, Suriye, Çin-Hindi ve Antil Adaları muhabirleri tarafından hazırlandı.

«l'Humanite» ajitatör, propagandacı ve örgütçü rolünü tedricen, ama günden güne daha iyi biçimde yerine getirmeye, böylelikle yığınların savaş kabiliyetinin ve politik düzeyinin yükseltilmesine, yeni tipten partinin yaratılmasına yardım etmeye çalıştı.

Gazeteyi batırmak için burjuvazinin başvurmadığı araç kalmadı. Yazarları defalarca hapse atıldı, gazetenin malına ve eşyasına el konuldu, arama baskınlarına uğradı, kovuşturuldu, yargılandı, birbiri ardınca para cezalarına çarptırıldı. Bütün bunlarla gazeteyi iflâsa sürükleme amacı güdüüyordu. 1929 Ağustosunda durum oldukça ümitsiz görünüyordu.

Hayır! Marsel Kaşen bir çağrı ile emekçilere seslendi. «l'Humanite»nin savunulması için yüzlerce komite kuruldu. 30 Ağustos'a kadar 187 bin frank toplandı. Bu miktar Aralık ayına kadar 1,5 milyonu buldu. «l'Humanite» kurtarıldı. İşte o günlerden itibaren, sözü geçen savunma komiteleri, gazetenin dağıtımında da kesin bir rol oynamaya başladılar. Bezon'daki «Sacco et Vanzetti» Parkı'nda, 7 Eylül 1930 günü, «l'Humanite»nin ilk bayramı kutlandı. Bu ilk bayrama birkaç bin emekçi katıldı. Bugünse, «l'Humanite» bayramı birkaç yüz bin kişiyi bir araya getirmektedir.

Moris Torez, 1931 yılında, partinin yenilenmesine başlangıç olan «Kahrolsun mankenler!», «İnsanlar düşüncelerini açıkça belirtmeye başladı», «Nihayet tartışabiliriz» başlıklı yazılarını «l'Humanite»de yayımladı. Bu çalışma memlekette anti-faşist mücadeleye ve halk cephesinin önemli başarılarına yol açtı.

«l'Humanite» cumhuriyet İspanyasının savunulmasını esinledi ve örgütledi, Münih Anlaşması'nı, Hitlerist saldırıyı şiddetle suçladı. Fransız ve Alman faşistleri bunu hazmetmediler, ve ellerine fırsat geçer geçmez, çok değerli gazeteciler olan G. Peri'yi ve Sampe'yi kurşunladılar.

İkinci Dünya Harbi öncesinde «l'Humanite» yasak edildi. 26 Ağustos 1939 günlü son legal sayının manşeti şöyleydi: «Hitlerci saldırıya karşı Fransız ulusunun birliği!» 27 Ağustos sayısı ilk illegal sayı oldu.

1944 Ağustosuna, ulusal ayaklanmanın başlanmasına kadar, gazete 317 sayı çıkarıldı (197'si şapograflla, 120'si baskı olarak). Gazete, taşra baskıları bir yana, özel sayılarla birlikte, illegal olarak toplam 50 milyon tiraj yaptı. Bir tek sayı, 29 Ocak 1941 sayısı, yalnız Paris çevresinde 121 bin 850 tane dağıtıldı.

Moris Torez ve Jak Düklo'nun Fransız halkına yönelttikleri Direniş Çağırısı 10 Temmuz 1940'da «l'Humanite»de çıktı. Aynı gün, Peten ve Laval, emirleri altındaki parlâmentonun da rızasıyla cumhuriyeti gömüyorlardı.

Bu olayı dört yıl süren bir savaş izledi. Bu yıllar boyunca, bütün ulusa kurtuluş yolunu gösteren «l'Humanite»nin binlerce komünist mensubu da savaşta kurban gittiler. Paris bölgesinde gazetenin sorumlusu Andre Breşe'ydi. Kendisi 1941 Mayısında tutuklandı. Ve kurşuna dizilen 75 bin komünist arasında ilk ağızda düşenlerden biri oldu.

«l'Humanite» ayaklanan Paris'te sokak savaşlarının başladığı 21 Ağustos 1944 günü gizlilikten çıktı, tekrar açık yayın hayatına girdi. O zamandan beri, büyük burjuvazi, Viyetnam'daki ilk harbin en nazik anlarında ve Cezayir Harbi sırasında, Fransada gerçekten yalnız komünistlerin barış, bağımsızlık ve hürriyet uğrunda döğüşükleri bütün çetin savaşlarda, gazeteyi susmak zorunda bırakmak için elinden geleni yaptı.

«l'Humanite»yi yokedebilecek durumda olmadıklarını gören tekeller, hiç olmazsa onun okuyucu çevresini sınırlama çabalarına düştüler. Evvelce olduğu gibi, bugün de, daha gizli biçimde hareket ederek gazeteyi «mali bakımdan» vurmaya çalışıyorlar. Burjuva gazetelerini besleyen ve ayakta tutan reklâm gelirinin gayet önemsiz bir bölümü «l'Humanite»nin payına düşüyor. Gazeteye bunu da çok görebilirler, fakat halkın oldukça büyük bir bölümünü temsil eden partiyi büsbütün küçümsemekten ne de olsa sakınmaktadırlar. Burjuva gazetelerinin satış fiyatlarını çok düşük tutabilmelerine karşılık, «l'Humanite», baskı ve materyal giderle-

rinin artması yüzünden, oransal olarak daha yüksek bir fiyatla satmak zorunda kalmaktadır.

Gerici propaganda, artık günlük politik gazetesinin zamanının geçmiş olduğu, radyo ve televizyonun her yere sokulduğu bir zamanda böyle gazeteye hacet kalmadığı fikrini telkin etmeye çalışıyor. Böylece, bugün basın özgürlüğünün görünüşte korunduğu, bir yandan da egemen çevrelerin yığınsal enformasyonu tekelleştirdikleri, Fransız radyo ve televizyonunun yanı sıra tekellerin dolaysız ve dolaylı kontrolü altında birkaç Paris ve bölge gazetesinin varlığına izin verildiği özel bir durum yaratılıyor.

Basında bu kapitalistçe yoğunlaştırmaya yalnız «l'Humanite» (Fransada bir politik parti merkez organı olarak çıkan biricik gazete) dayanabildi. Komünistler, kendi gazeteleri için mücadeleye hiç bir zaman ara vermediler ve vermiyorlar. Her Pazar günü, şehir semtlerinde, mahallelerde, köylerde, fabrika ve işletme kapılarında «l'Humanite»yi Koruma Komiteleri ve gönüllü dağıtıcıları gazetesinin satımına yardım etmekte ve yeni yeni okuyucular kazanmaktadırlar. Gazeteye, gönüllü olarak beş bin muhabir (yazar, bilgin ve bütün bilim kollarından uzmanlar) yardım etmektedir.

Paul Vaylan-Kuturie, Fransız emekçilerinin, «kendi gazetelerinde bütün dünyayı bulmak» istediklerini söylüyordu. Ve «l'Humanite» bu dileğe uymak için, sayfalarında toplumsal hayatı her yanıla daha dolgun biçimde yansıtmaya çalışmakta, partinin politik hattını savunmakta, anti-sovyetizme ve anti-komünist kampanyalara karşı direniş göstermektedir.

Bugün Fransa çok şeyler vaadeden bir dönemi yaşıyor. Öyle ki, kapitalizmin genel bunalımı derinleşiyor, Fransız halkının yeni yeni tabakaları işçi sınıfının mücadelesine katılıyorlar. Bu dönemde gazetesinin daha da iyileştirilmesi ve dağıtımı için daimi olarak özen gösterilmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Gazetenin özel köşeleri, sütunları, en önemli konuları ele alan yazılar, okuyucunun, çağdaş problemler kompleksini daha iyi anlamasına, perspektifleri görebilmesine yardım ediyor. Gazetenin yaymaya çalıştığı fikirlerin, burjuva propagandası etkisi altında bulunan ve komünist yayınları günü gününe okuma olanağından yoksun olanların bilincine ulaşması gerekiyor.

1972 yılı Aralık ayında yapılan FKP XX. Kongresi, «l'Humanite»nin savunulması ve dağıtımıyla Merkez Komitesini, federasyonlar komitelerini ve taban örgütlerini görevlendirdi. Ve bugün artık ümit verici sonuçlar ortadadır: Gazetenin dağıtımında genişleme vardır. Yalnız 1974 Ocak ayı sonunda, komünistlerin çabalarıyla, birkaç gün içinde ek olarak yüz bin sayı «l'Humanite Dimanche» satılabilmektedir. Partinin faal üyeleri, gazetesinin dağıtımına her gün katılma olanağı bulamadıkça, bunu en hare-

ketli ve kalabalık yerlerde süreli satış yaparak telâfi etmeye çalışmaktadırlar. Şu veya bu olayın kamuoyunu bilhassa heyecanlandığı zamanlarda, gazete fabrika ve işletme kapılarında, yeraltı geçitlerinde, metro istasyonları dolaylarında, garlarda ve otobüs terminallerinde satılmaktadır. Bu tedbir, ulusal çaptaki yığınsal satış günleri dışında uygulanmaktadır.

«l'Humanite»nin bayramı her yıl memlekette yüzbinlerce kişinin katıldığı bir halk şenliği halini alıyor. Gazetenin yazı işlerine, dost olsun olmasın, hiç kimse ilgisiz kalmıyor. Kapitalist toplum koşullarında, işçi sınıfının gazetesi, ancak savunulması ve dağıtımı yönünde azimli bir mücadele yürütülmek suretiyle varlığını sürdürebiliyor ve gelişebiliyor. Bu mücadele hiç bir zaman durmuş değildir.

Lüçien Benoit

(«l'Humanite» redaktörlerinden)

Düşünmede açıklık ve içtenlik

V. İ. Lenin, bir yazısında, politikada «olayların bilinmiyen düzenindeki özlüğün, nispeten küçük bir vesileyle, âdeta birdenbire, görülmedik bir güç ve açıklıkla ortaya çıktığı» (!) nice »haller,« olduğunu belirtir. Geçenlerde, «Vaşington'da açık konuşma» başlıklı haftalık televizyon programının geçtiği günlerde, aynen buna benzer bir şey oldu.

Programı yöneten «Time» dergisi gözlemcisi H. Sidey, ABD Harp Bakanı Ceyms Şlezinger'e, söz arasında, Arapların Birleşik Amerikaya petrol satımına koydukları ambargo devam ettiği takdirde, Yakın-Doğu petrol kaynaklarının işgali için Amerikan silâhlı kuvvetlerinin kullanılması olanağı hakkında ne düşündüğünü sordu. Tabii, çok tecrübeli olan gözlemci bu gayet nazik soruyu daha kapalı ve soyut biçimde ortaya koydu. H. Sidey dedi ki:

– Arap memleketlerinin nerdeyse sömürgeleştirilmesi gerektiği yolunda bazı homurtular duyulmıyacak mı (?) (kaldı ki, şimdi bile iş çevrelerinden yer yer sesler yükseliyor), yani Arapların petrolünün yalnız kendilerine ait olmadığını, diğer memleketlerin de bundan yararlanmaları gerektiğini iddia edenler olmayacak mı? Bu gerçi bundan 50 yıl önce olabilir, doğrudan doğruya asker gönderilerek, petrole el konulabilirdi. Ama şimdi, memleketimizde, kuvvet gösterisine geçilmesinde çoğunluğun giderek daha çok ısrar edeceği bir durum meydana gelmiyecek midir? (?)

Programı yönetenin televizyon seyircilerine ünlü bir «ekonomist ve yönetmen» olarak tanıttığı ABD Harp Bakanının eline, böylece, bu gibi müdahaleci, emperyalist görüşleri benimsemediklerini söyleyebileceği ciddi bir olanak geçmişti. Bu elbette beklenirdi. Zira, bütün dünya, son yıllarda, Vaşington'dan, Amerikan kapitalizminin artık büsbütün değiştiğine, emperyalist geçmişiyile ilişkisi kalmadığına, kaba kuvvete yaslanmaktan vazgeçtiğine, hiç bir işgal düşünmediğine, küçük ve zayıf ülkelerin hak ve menfaatleri için mücadele ettiğine dair nice şatafatlı vaatler işitmiş bulunuyordu.

(¹) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 19, s. 512.

(²) Şüphe yok ki, H. Sidey'in yükseldiğinden söz ettiği sesler öteki dünyadan sesler değildir; bunlar, «iş çevreleri»nin de ötesinde Amerikan eylem adamlarının tamamıyla somut istekleridir. Netekim, mister C. Şlezinger'e bağlı görevlilerden biri olan West-Point Harp Akademisi Başkanı tümgeneral Vilyam Novltın, görülmedik bir açıklık ve içtenlikle, petrol krizinin «Yakın-Doğuda silâhlı kuvvet kullanmak zorunda kalınıp kalınmayacağı, ya da orada bu kuvvetleri sadece bulundurmakla mı yetinileceği sorununu ortaya koyduğu»nu söyledi. Bunun gibi, petrol kaynaklarının «enternasyonalleştirilme»si fikrinin hiç değilse bir taraftarı daha vardır. Bu da ABD Başkanı'nın danışmanlarından Volter Levi'dir. Levi, Fransız basınının iddiasına göre, petrolün hiç bir devlete ait olmayan bir hammadde sayılmasından yanadır.

«Vaşington'da açık konuşma» programının seyircileri, C. Şlezinger'den de buna benzer bir cevap beklemiş olabilirler. Ne var ki, «ekonomist ve yönetmen»kişi bu bekleyişi boşa çıkardı. Açıklığa karşı açıklık değil mi ya! Adam, petrol krizinin Yakın-Doğuda işi bir Amerikan askerî müdahalesine vardırıp vardiymıyacağı sorusuna cevabında, Arapların işlerine bir emperyalist müdahale olanağını prensip itibarıyla düşünmediğini söylemeye bile yanaşmadı. Söz arasında yalnız şuna işaret etmekle yetindi:

– Bunun tehlikeli olduğunu sanırım. Bence, ulusal egemenlik görüşünü çiğnemekte çok ileri giderek kaderi zorlamak doğru olmasa gerektir...

Amerikan Harp Bakanının, böylece, zamanımızda denizlerasını askerî serüvenlerin ne gibi tehlikeler gizlediğini (ABD'nin Viyetnam deneyinden sonra pek yeni bir buluş sayılmasa bile), hesaba katması elbette iyi bir şeydir. Fakat, Şlezinger, bu tutumuyla de, kendisinin ... Yakın-Doğu devletlerinin «muazzam endüstri dünyasına zarar veren» politikasında gördüğü riziko ve tehlikelere değgin düşünceler ileri sürerek, sorunu elden geldiği kadar bulandırmaya çalıştı. Gerçekte, Amerikan Harp Bakanı, Vaşington'un, sırf bu devletlerin petrol politikasında değişme beklediği için askerî müdahale yoluna gitmiyeceğini söylemekle, onları açıkça tehdit etmiş oldu.

Arap memleketleri kamuoyunun, beceriksizce gizlenen bu şantaja gereken tepkiyi göstermiş olmasında şaşılacak bir şey yoktur. Şlezinger'in savurduğu tehdidin asıl hedefleri olan Suudi Arabistan'da ve Kuveyt'te, petrol kuyularının mayınlanması ve Amerikan «enternasyonalistler»inin kötücül niyetlerini eyleme aktarmaları halinde, bütün kuyuların ateşe verilmesi için hazırlık tedbirleri alındı.

Ateş olmiyan yerden duman çıkmadığı gibi, Şlezinger'in açıklık ve içtenliği, Vaşington çevrelerinde bugüne bugün hüküm sürmekte olan düşünüş tarzını bir hayli isabetle yansıtır ve Batı Avrupa basınında, öncelikle Fransız basınında yazılanların doğru olduğunu gösteriyor. Daha bu mülâkatın ertesi günü, Fransız «L'Aurore» gazetesi »Arap petrol kuyularının işgali için bir yıldırım harbi mi?» başlıklı bir yazı yayımladı. Bunda özetle şöyle deniliyor: «Amerikanın askerî tepki göstermesi fikri günden güne biraz daha ağır basıyor. Hattâ, Amerikan Devlet Sekreteri Kissincer'in de dile getirdiği bu tehdidin, Arap petrol «boykot»u konusundaki Amerikan politikasının yeni etkenlerinden biri olduğu söylenebilir.»

Basının bildirdiği üzere, Pentagon'un «beyin»leri tarafından düşünülen ve «Vulkan» gizli adını taşıyan harekâtın iki safhası vardır. Bu harekâtın Suudi Arabistan petrol bölgelerine İsrail paraşütçü birliklerinin indirilmesiyle başlaması, ikinci safhada da, birbirine giren tarafları (İsrail ve Arap kuvvetlerini) «ayırarak» için Amerikan VII. Filosunun işe karışması

öngörülmektedir. Ve VII. Filo gemilerinin şimdi Hint Okyanusunun kuzey kesiminde bulunmaları belki de rastgele değildir.

Bu müdahale plânı, Fransız basınının elde ettiği bilginin ne kadar tam olduğu bir yana, ABD emperyalizminin serüvenci stratejisi bakımından her yanıla tipik ve karakteristik bir örnektir (plânın adı bile, gerçekleştirildiği takdirde uluslararası ilişkilerde gerçekten yol açabileceği patlamaları düşünürsek, gayet anlamlıdır). Kaldı ki, petrol servetlerine el konulmak üzere Arap dünyasına karşı girişilecek yeni bir saldırıda İsraille bir dinamitçi olarak güvenmenin hiç de inanılmayacak bir yanı yoktur. Bundan başka, Amerikan VII. Filosuna korsanlık rolü verilmesi de şaşırtıcı değildir. Üstelik, bu rol, Amerikanın Hint Okyanusu'nda deniz üsleri edinme çabasının, bu kesimde her hangi bir «Sovyet tehlikesi»nden duyduğu endişeye değil, tersine, İran Körfezi memleketlerinin Arap devletlerine karşı ABD'nin saldırganlık niyetlerine bağlı olduğunu bir kez daha göstermektedir.

Tek sözle, «Vaşington'da açık konuşma» bu sefer gerçekten açık ve samimidir: Emperyalizmin cibilliyeti öyledir ki, çıkarlarına dokunuldu mu, tatlı sözlerin yerini hemen çoğu kere açık saldırının izlediği açık şantajlar alır.

L. Dean

Komünist ve işçi partileri hakkında

Kısa Bilgiler

İrlanda Komünist Partisi (İKP)

Parti 1921 yılında kuruldu. İrlanda'da iç harpten (1922–23) ve adanın Britanya emperyalizmi tarafından iki devlete ayrılmasından sonraki karmaşık koşullar içinde parti bir bunalıma düştü. Marksist-Leninist görüşlere bağlı kalanlar, partiyi yeniden kurmak amacıyla, İrlanda Devrimci İşçi Grupları'nı (DIG) meydana getirdiler.

1923 Haziranında yarı gizli koşullar altında DIG'nin konferansı yapıldı. Bu konferansta İrlanda Komünist Partisi tekrar kuruldu. Parti, 1940 yılına kadar, bütün İrlanda ölçüsünde eylem gösterdi. İkinci Dünya Harbinde ve özellikle Hitler Almanyasının Sovyetler Birliğine saldırmasından sonra, İKP Kuzey İrlanda'da mevzilerini güçlendirdi, fakat Güney İrlanda'da zayıfladı. Kuzeyde İKP'nin bir bölümü bağımsız Kuzey İrlanda Komünist Partisi'ni meydana getirdi. Güneyde, diğer bölümü, 1948 yılından 1962'ye kadar İrlanda İşçi Birliği ve daha sonra da İrlanda İşçi Partisi olarak eylem gösterdi.

15 Mart 1970'te yapılan Kuzey İrlanda Komünist Partisi ve İrlanda İşçi Partisi birleştirici kongresinde, iki örgüt birleşerek, tek İrlanda Komünist Partisini yeniden canlandırdılar. Aynı kongrede partinin tüzüğü, İKP Manifestosu onaylandı ve bir Ulusal Yürütme Komitesi seçildi. Bu gelişme, İrlanda'da komünist hareketinin örgüt ve ideoloji bakımından güçlenmesine yardım etti.

Ulusal Yürütme Komitesi, gerek İrlanda Cumhuriyeti'nde, gerekse Kuzey İrlanda'da, kongrelerarası dönemde partinin yüksek yönetim organıdır. Kuzey ve güney İKP örgütlerinde il komiteleri vardır.

Halen komünistlerin % 90'ı işçidir; ortalama yaş sınırı 30–40 arasındadır.

Partinin, sendikalarda, Kuzey İrlanda Yurttaşlık Hakları Mücadele Birliği'nde önemli bir etkisi vardır. İrlanda Trejdünionlar Kongresi (İrlanda Cumhuriyeti ve Kuzey İrlanda emekçilerini kapsayan ulusal sendika birliği) yöneticilerinden bazıları ve aynı zamanda Kuzey İrlanda Yurttaşlık Hakları Mücadele Birliği'nin bazı yöneticileri parti yönetim kadrosunda yer almaktadırlar. Birçok komünist, sendikaların semt komitelerinin aktif üyeleri olup, diğer yersel sendika örgütlerinde de görev almakta ve atelye şefliğine seçilmektedirler. Parti üyeleri, geniş emekçi çevrelerinin menfaatlerini temsil eden diğer birçok örgüt içinde de aktif olarak çalışmaktadırlar.

Adanın en yığınsal ve en aktif gençlik örgütü olan «Connolly» Gençlik Hareketi, IKP ile kardeşçe ilişkilere önem vererek çalışmaktadır.

Parti basını:

Belfast'ta yayımlanan haftalık gazete «Unity» («Birlik»); Dublin'de çıkarılan haftalık bülten «Irish workers voice» (İrlanda işçilerinin sesi»); yine Dublin'de yayımlanan aylık gazete «Irish Socialist» (İrlanda sosyalisti») ve üç aylık teorik dergi «Irish Socialist Review» . . .

Filipin Komünist Partisi (FKP)

Parti, «Balintavak Çağrısı»nın (!) yıldönümüne rastlayan 26 Ağustos 1930'da kuruldu ve kuruluşu resmen 7 Kasım 1930 günü, yani Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin yıldönümünde açıklandı. Bu olay, partinin ulusal-enternasyonal görüş mevzilerini açıklar.

Parti, 43 yıllık varlığı boyunca, kuruluşundan sonra iki yıl, 1938'de açık çalışmaya geçmesinden sonra 4 yıl ve İkinci Dünya Harbinin sona ermesinden sonra da 2 yıl kadar olmak üzere, toplam olarak ancak 8 yıl legal çalışabildi.

Legal çalışabildiği süre boyunca dört kongre yapıldı. Bir kongre de 1973 yılında gizli olarak toplandı. Program ve Tüzük ilk defa 1931 yılında kabul edilmişti. O zamandan beri, bu temel belgeler, biri FKP ile Filipin Sosyalist Partisinin bir legal partide birleştikleri 1938 yılında, diğeri de 1973'te, memlekette askerî yönetime geçilmesinden sonra olmak üzere, iki defa değişikliğe uğradı.

Ağır gizlilik koşullarına ve baskılara rağmen, Filipin Komünist Partisi, legal yığın örgütlerinde çalışıyor, işçilerin ve köylülerin, üniversite öğrencilerinin ve aydınların, gençlerin ve kadınların mücadelesini yönetiyordu. Parti birçok seçim kampanyasına da katıldı, harpten önce ve sonra önemlice bir etkiye sahip olduğu bölgelerde büyük başarılar kazandı. Bu cümleden olarak, partinin birkaç temsilcisi Ulusal Kongre'ye de seçildi. «Hukbalahap» örgütünün (anti-Japon halk ordusu) kurulduğu Japon işgali döneminde, parti, silâhlı savaşa da katılıyor, hem işgal döneminin başlangıcında, hem de daha sonra, Amerikalıların teşvik ettikleri ve destekledikleri Japon işbirlikçileri memlekette gitgide büyüyen ulusal kurtuluş hareketini boğmaya giriştikleri ve Amerikan işgalcilerinin geri geldikleri sıralarda, bu silâhlı savaşı yönetiyordu. O dönemde parti ağır kayıplara uğradı.

(!) İspanyol egemenliğine karşı silâhlı ayaklanma çağrısı. 1896'da Balintavak şehrinde yayımlandı. (not. red.)

Yenilgiden sonra sağ kalanlar, partiyi canlandırmaya muvaffak oldular, legal yığın hareketlerini, işçilerin, köylülerin ve üniversite gençliğinin mücadelesini yeniden yönetmeye başladılar. Ne var ki, aynı bir örgüt kuran yerli Maocuların bölücü taktiği, partinin çalışmasını bir hayli güçleştirdi. Maocuların serüvenci eylemleri, 1972 yılında memlekette askerî yönetime geçilmesine bahane oldu.

FKP'nin temel örgüt birimi hücredir. Hücreler, sanayi ve büyük tarım işletmelerinde, okullarda ve üniversitelerde, dairelerde, yığınsal enformasyon kurumlarında, cezaevlerinde vb., aynı zamanda oturma yerlerinde, yani barnos'larda (köy veya bucak) ve şehir semt ve mahallelerinde kurulur.

Partinin en yüksek organı kongredir. Kongre, Merkez Komitesini seçer. Merkez Komitesi de, plenumlar arasındaki dönemde partinin çalışmasını yöneten Politbüro'yu ve Sekreterlik'i seçer. Alt yönetim organları, tek sistem üzere değil, somut koşullara ve bunların gösterecekleri eylemin yerine ve zamanına göre meydana getirilir.

FKP'nin örgütlediği ve yönettiği parti okulları ve yığınsal örgütler okulları, partinin legal çalışma döneminde olduğu gibi, gizli çalışma koşullarında da eylem göstermektedirler.

Legal çalışma süresince, parti, düzenli olarak gazete ve dergiler yayımlamış, gizlilik koşullarında bunların süreli çıkışı biraz aksamıştır. Partinin çıkardığı ilk gazete, İkinci Dünya Harbi arifesine kadar düzenli olarak yayımlanan «Kalayaan» («Özgürlük») gazetesidir. Savaştan sonraki legal çalışma döneminde (iki yıl kadar), «Katubusan» («Uyanış») gazetesini yayımlanmıştır. Halen, parti, yığınsal ölçüde «Ang komunista» («Komünist») gazetesini ve sadece parti üyeleri için de «Organisador» («Organizatör») bültenini yayımlamaktadır. Ayrıca da, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinden ve kardeş partilerin teorik yayınlarından yazıların aktarıldığı «World Outlook» («Dünya görüşü») dergisi çıkmaktadır.

Bildiri

Emperyalizmin, NATO'nun bölgemizdeki baskı ve kışkırtmaları artırıyor: Amaç, soğuk harbi körüklemek, silâhlanma yarışına hız vermek, İsrail saldırganlarını desteklemek, barışçı gelişmeleri baltalamak, Yunanistan'-da faşist cuntayı ayakta tutmak, Kıbrıs'ı NATO üssü haline getirme plânını yeniden hortlatmak, Türkiye'de işbirlikçi burjuvaziye güçlendirmek, militarist kliği yeniden öne sürmektir. Bununla birlikte halk hareketinin baskısı ile bazı demokratik dönüşümleri programına alan hükümeti aşındırmaktır.

Parlamentoya kadar giren komando baskınları, AP, CGP, DP, MHP elebaşlarının Af Tasarısına, halka karşı açık haçlı bir sefere kalkışmaları, İstanbul'da, Beyazıt meydanında sağdan soldan toplatılmış başıbozuk takımının harpçilik yaygaraları ve Sovyet düşmanlığı curcunası, sürekli NATO manevraları, pasif korunma uygulamaları, silâhlı kuvvetlerin sınırlara yığılması, kışkırtmalar zincirinin halkalarıdır.

Bütün bunlar, aynı zamanda, NATO'nun emperyalizmin çelişki ve bunalmalar içinde bocaladığını, çökme hızının arttığını da gösteriyor. Türkiye'de büyük burjuvazi, dayanağı emperyalizmin bütün çelişki ve hastalıklarını kendi içinde taşıyor. Ulusal burjuvazinin büyük, işbirlikçi burjuvaziye, toprak beylerine karşı direnişi artıyor.

Emperyalizmin, NATO'nun içindeki çelişkilerin artmasında gerçek neden Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin, güçlenmeleri ve o oranda barış içinde yanyana yaşama politikasının başarı ile gelişmesidir. Varşova Anlaşması devletleri Politik Danışma Komitesi'nin toplantısı sonunda yayınlanan komünikede de belirtildiği gibi, Avrupa'da güvenlik kuvvetlenmekte, uluslararası gerginlik yumuşamaktadır.

Öte yandan kapitalist ülkelerde komünist ve işçi hareketleri, dünyada ulusal kurtuluş mücadelesi güçlenmektedir.

Memleketimizde de burjuvazi arasında çelişmeler, çatışmalar artıyor. Bu çelişkileri görmemek, halkın gözünü başka yerlere çekmek, büyük tekellerin hegemonyasını kırmadan, devlet mekanizmasını gericilerden, faşistlerden temizlemeden yığınları «halk sektörü» gibi hamhayalle oyalamak kurtuluş hareketine yardım etmez. Bu, gericilerin değirmenine su akıtır.

Emperyalizm ve yerli ortakları göründükleri kadar kuvvetli değillerdır. Onları yenmek ve demokratik bir düzen yaratmak olanakları vardır.

Bütün demokratik güçler, örgütler iş ve eylem birliğiyle halk yığınlarının *anti-emperyalist*, demokrasi ve barış uğrındaki direnişini amacına ulaştırır.

19. 4. 1974

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

TÜSTAV

Af Tasarısı ve Türkiye'de yeni gelişmeler

A. Saydan

Son günlerde Türkiye'de devrimci güçlerle, işbirlikçi burjuvazi arasındaki mücadele daha fazla Af Tasarısı etrafında düğümlendi.

Af Tasarısının Meclisten geçmesini engellemek için emperyalizm ve yerli ortakları her çareye başvurdular. Bütün güçlerini harekete geçirdiler. Demirel, Bozbeyli, Türkeş, Feyzioğlu grupları Amerikan emperyalizminin politik, ekonomik ve mali imkânlarından yararlandılar. MİT ajanları, uzmanları özellikle memleketin değişik bölgelerinde Türkeş'in komandoları ve faşist eğilimli bazı polis ve idare şefleri ile üniversitelerde, yüksek okullarda, öğrenci yurtlarında baskınlar tertitlediler. Merkez Bankasındaki Amerika'nın Karşılıklı Yardım Fonundan paralar yine su gibi gericiilerin kasalarına akmaya başladı. Türkeş'in komandoları ve kampları bu paralarla beslendiği gibi «31 Martçı» şeriat komandoları da yine bu paralarla besleniyor. Af Tasarısı Mecliste görüşülürken komandoculuk bazı fabrika ve sendikalara da yerleşti. Patronlar Türk-İş Başkanı Halil Tunç'un da yardımıyla fabrikalarda gangster grupları kurdular. Bu gruplar hakkını arayan işçilere çeşitli saldırılarda bulunuyor, yeryer kanlı bir baskı yürütüyorlar. Komandoculuğu Halil Tunç bizzat sendikalara da soktu. İzmit Türk-İş merkezinde Selüloz-İş Sendikasının kongresinde Türk-İş'e bağlı sendikalarda işçilere karşı yürütülen terörü protesto eden işçiler Tunç'un gözü önünde gangsterler tarafından kıyasıya dövüldü.

Af Tasarısının konuşulması sırasında komando saldırıları AP, DP, CGP ve MHP yöneticileri tarafından Meclise de sokuldu. Bu yöneticilere bağlı sayavlar, komandolararak CHP'li milletvekili ve bakanlara saldırdılar, onları dövdüler.

Emperyalizm ve ortakları bütün imkânlarını seferber etmişti. Demirel ve öteki politikacılar Mecliste faşist komandoculuk yöntemleri uygularken, bir yandan da var güçleri ile şeriatçılığı ve onun yapışık kardeşi olan anti-komünizmi körüklüyorlardı. Yurtseverlere karşı en bayağı küfürleri savururken, bir yandan da «Allah», «Peygamber», «melâike» lafları ile halkın dinsel hislerini sömürmeye kalkıştılar. Lâyet devletin Meclis kürsüsünden söze hep «Bismillah»la başladılar. Bu politikacılar sınıfsal çıkarlarına göre bir af kanununun çıkmasını, yani devlet hazinesini soyanların, Anayasayı çiğneyenlerin, büyük vergi kaçakçıların, büyük toprak beylerinin affını sağlamak için çırpınıyor. Bir de «kaza ve kader kurbanlarının» affını istiyorlardı.

«Kaza ve kader kurbanı» deyimi ile hapse düşmüş halk çocuklarını kastediyorlardı. Demirel ve onun doğrultusunda olan politikacılar bu gibi bir deyimle, mevcut sömürü düzeninin yaptığı yıkımı gözlerden gizlemek, ayakta tutmak istedikleri düzeni, paklamak istiyorlardı. Oysa zıندانları

dolduranlar sıkıyönetim faşizminin, işkence odalarının, faşist askeri mahkemelerin, toprak beyliği, aşırı talan ve sömürü düzeninin kurbanlarıydı ve bu düzenin başlıca temsilcileri Demirel ve onun doğrultusunda bulunan işbirlikçilerdi.

Kendilerini şiddet hareketlerine karşı imişler gibi gösteren bu politikacılar şiddet hareketlerinin en azılarını, sıkıyönetimi savunuyor, komandocuğu Meclisin içine kadar sokuyorlardı.

Emperyalizmin, azılı gericiliğin bütün imkânlarını seferber etmesine rağmen Af Tasarısı Meclisten geçti. Bu olay nasıl gelişti?

Gericici güçlerin savaşını yalnız Mecliste görmek yanlıştır. Savaş memleket ölçüsünde yürütüldü. Memleket dışında bulunan yurtsever vatandaşlar da bu savaşa aktif olarak katıldılar. Unutmamak gerek ki, Demirel, Feyzioğlu, Bozbeyle, Türkes grupları ve emperyalizm de imkânlarını memleket ölçüsünde seferber etmişti.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin organı «ATILIM» gazetesinde yayınlanan 8 Şubat tarihli bildirisinde aynen şöyle deniyordu: «Demirel, Bozbeyle, Feyzioğlu gibi politikacılar, Meclis dışında olduğu gibi, Meclis içinde de bir daha dışlarını, tırnaklarını gösterdiler. Onların bu tutumları halkımızı, bütün devrimci, yurtsever güçleri uyanık olmaya, tetikte durmaya zorluyor. Yenilgiye uğrayan işbirlikçilerin saldırılarına karşı bütün yurtsever güçlerin dayanışmaları, birlik olmaları günümüzün sorunudur.»

Gerçekten de 8 Şubattan sonraki olaylar bu hat üzerinde gelişti. Yurtseverlerin memleket ölçüsündeki ortak çabaları gericileri bir daha yenilgiye uğrattı. Memleket dışındaki yurtseverlerin, Batı Berlinde, Batı Almanya'nın değişik şehirlerinde, İngiltere'de, Fransa'da, İsveç'te kurdukları alk komiteleriyle emperyalizmin ve ortaklarının saldırılarını püskürtmek, halk yığınlarının ve devrimcilerin birlikte elde ettikleri kazanımları savunmak ve onları genişlemek için büyük bir çaba harcadılar. Af Tasarısının Meclisten geçmesi bu ortak çabaların bir sonucudur.

Hemen ilâve edelim ki, Meclisten geçen Af Tasarısı gerçek sendikacıların, ilerici, devrimci aydınların, Türkiye Komünist Partisi'nin, sosyalistlerin, gerçek Atatürkçülerin istedikleri bir af tasarısı değildir. Tasarının birçok eksiklikleri vardır. Politik tutukluların tümünü serbest bırakmıyor. Onların politik haklarını tümüyle geri vermiyor. Anayasayı çiğneyenler, onu sıkıyönetim terörü altında değiştirenler, sıkıyönetimin kanlı faşist yöntemlerini uygulayanlar, işkence yapanlar ve yaptırımlar da af ediliyor. Devrimci güçler tasarının bu niteliklerini eleştirmekle birlikte emperyalizm ajanlarının ona karşı saldırılarına da göğüs geriyor ve bu saldırıları püskürtmek amacını da güdüyorlar.

Devrimci güçler, memleket ölçüsünde fiili bir işbirliğiyle azılı gericiliğin saldırılarını önlemek gibi bir başarı kaydetmişlerdir. Bu olay ilerisi için cesaret vericidir. Ecevit hükümeti bu gelişmeyi de hesaplayarak ve ona dayanarak komandoculara, büyük tekellere ve emperyalizme karşı, onların hegemonyasını kıracak tedbirler alabilir. Emekçi yığınları bu amaca ulaşmak ve demokratik haklara erişmek için ona oy vermişlerdir.

Af Tasarısının Meclisten geçmesi emperyalizmin, büyük burjuvazinin, feodalizmin hegemonyasını kırmak, demokratik bir düzen yaratmak savaşının bir başlangıcı olmalıdır. Devrimci güçler 14 Ekim, 9 Aralık seçimlerinde beliren ilerici, devrimci birikimin sağladığı atılıma Af Tasarısının Mecliste konuşulması sırasında da sahip çıkmış, anti-emperyalist, anti-feodal ve demokratik haklar için savaşı bir adım daha ileri götürmüşlerdir. Bu demektir ki, emperyalizme, işbirlikçiliğe, gölgede fırsat kollayan militarizme karşı memlekette yığınsal bir bilinçlenme olduğu gibi, devrimci güçler arasında bir eylem birliğinin gelişme olanakları da var. Esasen bilinçlenmenin yığınsal nitelik kazanması sonucundadır ki devrimci güçlere anti-emperyalist, demokratik yönde işbirliğine girişmenin şartlarını yaratmıştır. Devrimci fikirler yığınlara mal edildiği oranda devrimci güçler arasındaki prensipsiz, sübjektif sürtüşmeler bir yana bırakılacak, anti-emperyalist, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşında iş ve eylem birliğine gidilecektir. Bu iş ve eylem birliği her türlü oportünizmden uzak olmalı. Devrim hareketini içerden vurmak isteyen, devrim düşmanları ile işbirliği yapan Maocu, Troçkist, anarşist elebaşlıları ile iş ve eylem birliğine girişmek söz konusu değildir. Onları sürekli olarak demaske ve tecrit etmek devrim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Af Tasarısının Meclisten geçmesi ile bu konuda herşey bitmiş değildir. Gericilerin Senatodaki çoğunluklarına dayanarak tasarımı sabote etmeleri her zaman mümkündür. Fakat buna karşı halkı daha geniş ölçüde harekete geçirmek, devrimci eylem birliğini daha da güçlendirmek gerekecektir. Halkı harekete geçirmek için, verilen sözlerin tutulması, halkın demokratik haklarının genişletilmesi gerekir. Oysa ne görüyoruz? Ortada anti-demokratik kanunları kaldırma teşebbüslerinin yapıldığına dair sözler dolaşırken, demokratik bir toprak reformunun sözü bile resmi çevrelerin politik edebiyatından silindi. Aksine Erim-Melen-Talû hükümetleri tarafından sıkıyönetim devrinde cuntacı paşaların etkisiyle çıkarılan ve büyük toprak beyliğini daha da kuvvetlendirmek amacını güden Tarım ve Toprak Reformu Kanunu daha geniş ölçüde uygulanmaya başlandı. Yani hükümet, beylerin verimsiz topraklarını yüksek fiyatla satın alıp köylüye parayla satmak gibi reform anlayışıyla bağdaşmayan ve sıkıyönetim iktidarları tarafından hazırlanan bir kanunu daha geniş ölçüde uygulamaya koyulmuştur. Bu maksatla yeni bütçeye geçen yıla oranla % 50,3 oranında fazla ödenek konmuştur.

Hükümet ekonomik alanda «Halk Sektörü» anlayışında da bir kararsızlık içindedir. Bundan, genellikle kooperatifçilikle, emekçi halkı aracıların, tefecilerin, tüccarların elinden ve sömürsünden kurtarmak, onlara emeklerinin karşılığını kesintisiz alma olanaklarının yaratılması kastediliyor. Fakat bu halk sektörü yaratılırken hükümetin büyük sermayenin holdingleşme, yani halkın parasıyla daha büyük birikimler sağlama, böylece ekonomik ve politik potansiyelini daha da artırma gibi girişimlerine müdahalesi söz konusu değildir. Başbakan Ecevit devletleştirme yoluna gidilmeyeceğini sık sık tekrarlamaktadır. Demek ki, büyük sermayenin holdingleşme, yabancı uluslararası tekellerle daha yakın bağlar kurma, yani yabancı tekellerin Türkiye'deki hakimiyetlerini daha da güçlendirme gibi bir gelişmeye paralel olarak, halk sektörü de «başarı» ile uygulanıp geliştirilecek. CHP yöneticilerinin bu hayalci tutumunu gösteren başka bir kanıt daha var elimizde.

Gümrük ve Tekel Bakanı Mahmut Türkmenoğlu, tütün piyasasını açmak için gittiği Diyarbakır, Bitlis ve Siirt bölgelerinde şu ilgi çekici açıklamayı yaptı: Diyarbakır, Siirt ve Bitlis bölgesindeki tütün üretimi ortalama 150 milyon civarındadır. Bu para 20 ağa arasında paylaşılır. Tütünü cenanlar üretir. (Yöresel bir deyim. İrgat, hizmetçi anlamına gelir.) Bunlar toprağı «şirketler»den kiralar. (Yine yöresel bir deyim, zengin ağa anlamına gelir.) Anlaşmaya göre elde edilen gelir «şirket»lerle cenanlar arasında bölünür. Ama cenanlar aileleri ile boğaz tokluğuna çalışır. Paranın tümü «şirket»lerin eline geçer. Zengin ağalar cenanların mühürlerini torba ile Tekel Genel Müdürlüğüne gönderir, orada mühürü basar ve paraları alırlar. Bu yıl paralar ağalara değil doğrudan doğruya cenanların eline verilecektir.»

Bakan bu tesbiti yaptıktan sonra sözlerini şöyle bitirdi: «Cenanlar paranın yarısını ağalara verir mi, vermez mi onu bilmem.»

Ecevit hükümetinin bakanı Ortaçağ kalıntısı bir durumu tesbit ettikten sonra ağa ile ırgatı başbaşa bırakıyor. Ağalık devam ettiği müddetçe, yoksul köylü ağanın yumruğundan kurtulamayacaktır. O, asırlık deneyimlerle bilir ki, hükümetler gider ama ağa kalır. Ve ağanın toprağından atılan bir köylünün çaresizlik içinde açlığa mahkûm olduğunu da bilir. Bundan ötürü parayı yoksul köylünün eline vermek etkili bir tedbir değildir. Esas sorun ağalık ve toprak köleliği müesseselerini ortadan kaldıracak demokratik bir toprak reformunu başarmaktır.

Bu örnek de gösteriyor ki, CHP yöneticileri, emperyalizmin, büyük burjuvazinin ve toprak beyliğinin hegemonyası şartlarında kooperatifçilikle emekçi yığınları kurtarmayı hayal etmektedirler.

Toprak kollektiviteleri veya sanayi üretim kooperatifleri yaratarak emekçileri mutluluğa kavuşturmak, onları sömürden kurtarmak, adaletli bir

düzen kurmak hayalleri çok eskidir. Yunan felsefesine, Eflâtuna kadar dayanır. Ortaçağda Moore ve Campanella gibi ütopyistler bu gibi hayaller peşinde koşmuşlardır. 18. yüzyılda Fransız Fourier, İngiliz Owen gerek sanayi, gerekse tarım toplulukları yaratarak insanlığı kurtarmak hayallerini yenilemişlerdir. Fakat o devirden bu yana hiç bir halkın bu yöntemlerle kurtulduğu ve mutluluğa kavuştuğu görülmemiştir. Yüksek derecede sanayileşmiş kapitalist ülkeler, yani İngiltere, Batı Almanya, Fransa, Birleşik Amerika gibi memleketlerdeki kapitalizm, burjuvazinin emekçi yığınlarına karşı sürdürdüğü kanlı bir terörle ve aşırı bir sömürü ile gelişmiş ve bu yoldan sermaye birikimlerini sağlamak imkânlarını bulmuştur. Bu gelişme süreci içinde Fourier yahut Owen gibi düşünürlerin ortaklıklar yaratarak insanlığı mutluluğa kavuşturmak hayalleri, burjuvazinin emekçi yığınlarına karşı sürdürdüğü ve bütün 19. yüzyılı kapsayan ve 20. yüzyıla sarkan kanlı terörü ve dünya harplerinin sert darbeleri altında yıkılmış ve tarihin karanlıklarına gömülmüştür.

CHP yöneticilerinin kooperatifçilikle halk sektörü yaratmak fikri, gittikçe güçlenen holdinglerin halka açılmak, yani halkın elindekini de yutarak daha da palazlanmak taktiğine karşı uygulamak istedikleri bir yöntemdir. Ne var ki, biraz önce belirtmek istediğimiz tarihsel gelişme bize şu gerçeği gösteriyor: Büyük burjuvazinin, tekellerin, emperyalizmin hegemonyası kırılmadan halk sektörü yaratmak ve bu yönden bütün ulusu kurtarmak genellikle imkânsızdır. Halk sektörü bazı şartlarda yerel başarılar gösterebilir. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bu yerel başarıların izlerine hâlâ rastlamak mümkündür. Fakat bu yerel başarılar, bir devlet sistemi olarak bütün emekçi yığınlarını kurtaracak ölçülere ulaşamıyor ve bu niteliği ile devlet sistemi olarak yerleşemiyor. Bu hedefe ancak sosyalist bir devrimle, büyük toprak beylerinin, büyük tekellerin, emperyalizmin hegemonyasını kırmakla işçi sınıfının hegemonyasını kurmakla ulaşmak mümkün olmuştur. CHP Genel Başkanı Ecevit bu hegemonyayı burjuva parlamentarizmi şartlarında kısmen kırarak devletleştirmelere bile gidilmeyeceğini açıkladı. Emperyalizmin hegemonya araçlarından biri olan NATO'nun 25. yıldönümünde verdiği demeçte emperyalizmin bu baskı ve saldırı aracını savundu. Öte yandan Türkiye'de holdingleşme süreci daha da hızlanıyor. Bugün Türkiye'nin ekonomisine 50–60 aile hakimdir. Bu aile holdingleri ithalatçılıktan sanayiciliğe, turistik otel işletmeciliğinden bankacılığa kadar her alanda ekonomik yaşama hakimdirler. Kredi kaynaklarını büyük ölçüde ellerinde tutuyorlar. Bu holdingler arasında son yıllarda daha da bir kutuplaşma süreci başladı. Bunlardan 15–20 kadarı tam bir ekonomik imparatorluklar kurdular. Bu holdingler kapitalist dünyaya hakim çok uluslu şirketlerle yakın ilişkiler kurmuş, onların hegemonyasının Türkiye'ye daha da geniş ölçüde yerleşmesinde aracı olmuşlardır. Holdinglerin, silâhlı kuvvetlerin başını tutan, bir kısmı Dünya Bankası, Kalkınma Bankası, bir kısmı da uluslararası şirketlerle bağı olan

OYAK'ı yöneten militarist klikle yakın, sınıfsal, zümresel çıkarlarla bağları vardır.

Bu gelişmeyi durdurmak, bu hegemonyayı ortadan kaldırmak ve bunun için gereken devrimci reformları yapmak, halk sektörü kurmanın kaçınılmaz ve başta gelen şartıdır.

CHP yöneticileri halk sektörünün finansmanı konusunda da açık değildir. CHP yönetici çevrelere yakınlığı ile tanınan «Özgür İnsan» dergisinin yazdığına göre halk sektörü için başta gelen finansman kaynaklarından biri de sendika fonlarıdır. Bu sakat bir görüştür. Sendika fonlarına kimse el atamaz. Bu fonlar işçi hareketini, özellikle grevleri desteklemek gibi bir gaye dışında kullanılamaz. Bu fonlar işçi sınıfının elinde kapitalizme karşı yürüttüğü sınıf savaşında vazgeçilmez silâhlardır.

Gereken politik, ekonomik tedbirleri almadan halk sektörü sözleri ile emekçi yığınları oyalamak, onlara boş hayaller aşılacak tehlikeli bir tutumdur. Bu gibi bir tutum hiç bir zaman ilerici, demokratik akımların gelişmesine yardımcı olamayacaktır. Aksine halk yığınlarının uğrayacağı hayal kırıklığı gericilerin işine yarayan sonuçlar doğurabilecektir.

Türkiyede devrim hareketinde akımlar: Gençlik ve militarizm (5)

A. S.

Sık sık tekrarlanan bir gerçek vardır: Gençlik bir ulusun yarınıdır. Bir ulusun yarını olduğu gibi, değişik akımların da yarınıdır. Bundan ötürü komünistlerin gençlik arasında çalışmaları büyük bir önem taşıyor. Gençlik hareketinin gelişmesi komünistler için çözümlenmesi gereken çok ciddi teorik ve pratik sorunları ortaya koyuyor. Ancak bu sorunların doğru bir biçimde çözümlenmesiyledir ki, barış, demokrasi, ulusal kurtuluş hareketlerine, sosyalizme daha geniş ölçüde genç kuşakları çekmek mümkün olacaktır.

Bu sorunların başında, gençlik hareketinin sınıfsal niteliği ve gençlik akımlarının işçi sınıfına kıyasla sosyal-politik savaşta yerini tespit geliyor. Birçok burjuva ideologu gençliğe bir takım sapık akımlar aşılacak veya onu politika dışına itmekle yetinmiyorlar. Canlı, atılgan ve fedakâr devrimci gençlik atılımlarını «kuşaklar arasında bir çatışma» olarak niteliyorlar. Oysa gençlik hareketi «kuşaklar arasında bir çatışma» değil, kapitalizmin, emperyalizmin dayattığı sömürü, halkları köleleştirme, talan etme düzeninin zorladığı bir savaş yoludur. Büyük Oktobur Devriminde, daha sonra Sovyetler Birliğinde sosyalist düzenin kurulmasında, Büyük Anayurt Harbinde gençliğin yiğitlikleri, Küba'da diktatörlüğü devirme ve sosyalizme geçiş mücadelesinde gençliğin oynadığı rol, Viyetnam'da, Angola'da, Mozambik'te anti-emperyalist, devrimci gençliğin kahramanca savaşları, Guevara'nın genç yaşta emperyalizme karşı silâh elde savaşta şehit düşmesi, dünya gençlik hareketini ve bu arada Türkiye'de devrimci gençliği derinden etkilemiştir.

Gençlik bir sınıf değildir. Gençlik hareketi içinde, burjuvaziden, orta tabakalardan, aydın zümrelerden, işçi sınıfından, köy emekçilerinden gelen gençlik kaynaşmıştır. Lenin gençlik için «henüz burjuvazinin çamuruna bulaşmamış» diyor. Gençliğin sınıf olmaması, sınıf savaşında yerinin inkârı anlamına gelmez. Devrimci gençlik hareketinin yeri işçi sınıfının yanındadır. Emperyalizme, kapitalizme, sömürgecilğe karşıdır. Burjuvazinin hedeflerinden biri de, geçen yazımızda da belirttiğimiz gibi gençliğin işçi sınıfının yanında yer almasını engellemektir. Bu amaca ulaşmak için başta gelen araç gençlik arasında ideolojik keşmekeş yaratmak, özellikle burjuva ulusçuluğunu, şovenizmi körüklemektir. 13 Nisanda İstanbul Hürriyet Meydanında yapılan ve MTTB yöneticileri tarafından tertiplenen «Yunanistan'a İhtar Mitingi» gençliğe şovenizmi, harpçılığı ve avantürizmi aşılacak için burjuvazinin, emperyalizmin hiç bir provokasyondan çekinmediğini bir daha gösterdi. 29 yıl önce gençliği basımevi ve

kütüphane tahrip ettirmeye sürükleyen emperyalizmin ajanları Mehter takımının marşları, «ordu Kıbrıs'a», «mücahitler geliyor» gibi şiarlarla, gençliği ve tabii bütün ülkeyi askeri avantürlere sürüklemek istiyorlardı. Maksatları açıktı. Bir yandan faşist Yunan cuntasının durumunu kuvvetlendirmek, Yunan halkının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını körletmek, bir yandan da Ecevit hükümetini zor duruma düşürmek, gericiliğe, militarist kliğe yeşil ışık tutmaktı. Bu olaydan kısa bir süre önce genel kurmay başkanı bir kitaba yazdığı önsözde «ordulaşmış millet olma niteliğinin korunmasını, Türk silâhlı kuvvetlerinin ulusun özünü teşkil ettiğini» belirliyordu («Yankı» dergisi, sayı 160). Oysa silâhlı kuvvetler gençliğin ve halkın bir parçasıdır. Halkın hizmetindedir. Ödevi emperyalizme karşı yurdun bağımsızlığını, halkın egemenliğini savunmaktır. Ulusun özünü ise, bütün değerleri yaratanlar, işçi sınıfı, emekçi yığınlar teşkil etmektedir. Nevar ki, işbirlikçi burjuvazi, militarist kliğin de aracılığıyla gençliğe, tabii bu arada halka da, militarizmi, şovenizmi, avantürizmi ve saldırganlığı aşılamaya çalışmaktadır. Bu da gençliği davasından, işçi sınıfından ayırmak çabalarından yalnız biridir.

Türkiye Komünist Partisi gençlik arasında çalışmayı, onu örgütlemeyi ilk plâna almıştır. Partinin yeni program tasarısında bu noktaya özel bir önem verilmiştir. Devrimci gençlik hareketinin gelişmesinde partinin uzun yılları kapsayan gizli çalışmalarının etkileri olmuştur. Partinin gençlik arasında ektiği tohumlar filizlenmiş ve güçlü sosyalist, anti-emperyalist bir gençlik hareketinin doğmasına yardımcı olmuştur. 13 Şubat 1961 tarihinde TİP'in kurulması ile legal sosyalist gençlik akımının kurulması imkânları da açıldı.

Legal sosyalist partinin kurulmasıyla gençliği sosyalizmin büyük ilkeleri ile eğitmek imkânları daha da genişledi. Gerçekten de legal sosyalist partisinin paralelinde sosyalist gençlik hareketi de hızla gelişmeye başladı. Ayrıca fikir klüpleri gibi sosyalist gençlik örgütleri de hızla kurulmaya ve fikir yaşamını etkilemeye başladı. Fakat bu gelişme karşısında burjuvazi ve ideologları boş durmuyorlardı. Bir yandan Maoculuğu, Troçkizmi, anarşizmi gençlik hareketine aşılamaya çalışırken, bir yandan da sosyalizm akımı içinde sağ oportünizmi geliştiriyor, değişik biçimleri ile de militarizmi gençliğe aşıyorlardı.

Türkiye'de Osmanlı İmparatorluğundan kalma kuvvetli militarist gelenekler vardır. Militarizm Osmanlı emperyalizminin ayrılmaz bir parçasıdır. Çöküş devrinde bizzat imparatorluk sanayi devrimine girmiş olan Avrupa kapitalist ülkelerinin bir yarı sömürgesi durumuna düşmüş, ama buna rağmen Anadolu emekçi gençliği «Yemen çöllerinde» kahrolup gitmeye, erimeye devam etmiştir. Osmanlı padişahları çoğu zaman emperyalist bir grubun Orta Doğuda jandarmalığını yükümlenmiş ve halk çocuklarını komşu halklara karşı sömürge harplerinde harcamıştır. Uzun

süren bu durum, Yeniçeri ordularının yayılma devrinin başarıları ile kuvvetli militarist, şovenist bir geleneğin yerleşmesine yardımcı olmuştur. «Panturanizm» hareketleri bu militarist geleneklerden beslenmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu ile sözde bütün moral bağların kesildiği Cumhuriyet devrinde bile, özellikle Atatürk'ün ölümünden sonra, «Tuna boylarında atları sulamak» ve Kızıl Elma edebiyatı almış yürümüştür. Bugünlere kadar bu edebiyat gerici çevrelerde gençliği militariştirmek, komandocuğa, avantürizme çekmek için geniş ölçüde kullanılmaktadır. Antikomünizm, militarizmin bir parçası ve burjuva ideolojisi olarak, din sömürücülüğü ile de birleştirilerek ordudaki üniformalı gençliğe aşılacak istenmiştir. General Sancar'ın silâhlı kuvvetleri ulusun özü sayması, milletin ordulaşmış olarak kalmasından söz etmesi militarist terbiye ile gençliği sorunlarından uzaklaştırma girişimlerinin bir örneğidir.

Hürriyet Meydanı mitinginde «mücahitler geliyor» diye şiar ileri sürenler yalnız Kıbrıs Türk gençliğini hedef almıyorlardı. Din sömürücülüğü ile militarizm karışığı bir ideolojiyi canlandırmanın da çabası içindeydiler.

Gençliğin eğitiminde halkçı ve memleket sorunlarına açılan bir eğitim sisteminin yokluğu veya cılızlığı, orta tabakalara ve fakir zümrelerden gelen gençliğin bir kısmını askeri okullara ve askerlik mesleğine doğru sürüklediği gibi, bir kısmını da «İmam Hatip Okullarına» din kurslarına çekiyor. Sanayileşme iddiasında olan Anayasası lâyük bir ülkede son yıllarda teknik okullardan çok, İmam Hatip Okulları açılmıştır. Burjuvazi sosyal şartların sonucu olarak din okullarına çektiği bir kısım gençliği İslâmiyetin gerçek ilkeleri ile ilgisi olmayan şeriat komandoları olarak yetiştirmeye çalışıyor. Bir cins yeniçeri ocağı sayılan bu okullarda okuyan bütün gençler değilse bile, bunların önemli bir kısmı bugünkü emperyalizm-komprador-toprak beyliğinin hegemonyasına dayanan düzenin vurucu-kırıcı hücum birlikleri ödevini görüyor. Resmi askeri okulların bir kısmında Yeşil Bereliler, Rancersler yani resmi üniformalı komandolar yetiştirdiği gibi, din sömürücülüğü okullarında da şeriat komandoları, «Saidi Nursi müritleri», «31 Martçı»lar «Kanlı Pazar»cılar yetiştiriyor. Resmi polisin de yardımıyla, 1965'den bu yana Bursa, Kayseri, Tunceli ve Konya saldırılarını, İstanbul «Kanlı Pazar»ı tertipleyenler bu tip «31 Martçı» ve din kurslarından çıkma komandolarla Türkeş'in adamlarıdır. Son günlerde yeni hükümete karşı Erzurum ve Tunceli olaylarını, İstanbul'da yurt baskınlarını tertipleyenler bazı polis şeflerinin de yardımıyla bu komando gruplarıdır. Esasen Türkeş'in komandoları ile din kurslarında yetiştirilen komandolar talim kamplarında birleşiyorlar. Bunları birbirinden ayırmak güçleşiyor. Yeşil Bereliler, Rancerslerse, şovenist, ırkçı uygulama alanını Kürt halkına karşı baskınlarda, katliamlarda ve mezalimde buluyor. İdeolojik alanda da bu tip faşist hücum bölüklerinin kini komünistlere, sosyalistlere, gerçek sendikacı ve Atatürkçülere karşı saldırılarda bileniyor.

İşbirlikçi burjuvazinin, silâhlı kuvvetlerin önemli bir kısmını sıkıyönetim devrinde bütün ulusa karşı çevirmesi, onu kanlı bir baskıya araç olarak kullanması, İstanbul, İzmir ve Ankara gibi devrim hareketinin geliştiği büyük merkezleri, işçi yataklarını abluka altına aldırması, bastırması, gençliğe ve ulusa karşı sınıfsal politikanın bir yanıydı.

Er ve subay olarak ordunun ezici çoğunluğunu teşkil eden gençlik silâhlı kuvvetler hiyerarşisinin tepesini tutmuş ve kompradorlaşmış generallerin komutalarına gereği gibi karşı çıkamıyordu. Esasen İnönü ve Demirel'in başkanlıkları devrinde ilerici, yurtsever subaylar ya tutsak edilmiş, ya Talât Aydemir gibi idam edilmiş, ya Harbiye sıralarındayken ordudan çıkarılmış, ya da değişik vesilelerle emekliye sevk edilmişti. Ordu hiyerarşik yapısı ile, burjuva iktidarının dayanaklarından biridir. 12 Mart Mühtırasından sonra gelişen olaylar, yani silâhlı kuvvetlerin halka, bütün devrimci, anti-emperyalist, demokratik akımlara karşı emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin vurucu-kırıcı gücü olarak kullanılması MDD'cilerin, bir kısım Baasçı, Nasırcı aydınların, yani asker-sivil aydın kadroların eylemleri ile iktidarı ele almak hayallerini tuzbuz ediyordu.

27 Mayıs'tan sonra ordu hiyerarşisinin başını tutan generallerin kompradorlaşma süreci bir hayli hızlandı. Amerikalılar OYAK'ı bu generalleri kompradorlaştırmak için yarattılar. OYAK bugün Türkiye'nin en büyük 12 milyarı bulan ve cari harcamalara giden savunma bütçesinin önemli bir kısmı, OYAK, oradan da yüksek komutanların kasasına girer. Generaller aynı zamanda Dünya Bankası, Kalkınma Bankası ve holdinglerle bağlar kurmuşlardır. Bunların yönetim kurullarında bir hayli emekli general vardır.

Emperyalizmin, yerli yabancı tekellerin, holdinglerin değişmez stratejisi, Türkiye'yi ucuz ham madde, emek ve pahalı sürüm pazarı olarak elde tutmaktır. Yerli büyük sermaye ve holdingler emperyalizmin bu politikasını benimsemişlerdir. Esasen yerli ve yabancı gerici güçler arasındaki ittifak bu noktada kurulmuştur. Militarist klik, işte bu düzenin ayakta tutulması gayesi ile yabancı sermaye-komprador-toprak beyleri ittifakına katılmış ve halka karşı onun silâhlı bekçiliği ödevini yükümlenmiştir. 12 Mart sonrası devir, ordu hiyerarşisinin bu rolünü daha açık bir şekilde gözler önüne sermiş, üniformalı gençliğin bu militarist kliğin emri ile bizzat kendi sınıfsal menfaatlerine karşı kullanıldığını, militarizmin, halk çocuklarının, halka karşı çıkarılmasına hizmet ettiğini daha açık seçik göstermiştir. İşbirlikçi burjuvazi NATO yoluyla, üniformalı gençliği bir yandan da Amerikalı generallerin kumandasına vermiştir. Silâhlı kuvvetlere katılan kuşaklar dolaylı dolaysız biçimlerde emperyalizmin, mali oligarşi, yabancı tekellerle bütünleşen militaristlerin kökü emperyalizmde olan ideolojilerinin zehirli etkisine konu oluyor. Esası anti-komünizm olan bu ideolojiler, aynı zamanda koyu dinci ve ulusçu bir ambalaja da bürünmüştür.

Ne var ki, ulusçuluğun asgari kaçınılmaz şartı anti-emperyalizmdir. Atatürk ulusçuluğunun da esas ilkelerinden biri anti-emperyalizmdi. Çünkü ulusların, özellikle sanayileşme devrimini başaramamış, az gelişmiş ulusların en büyük düşmanı emperyalizmdir. Emperyalizmin boyunduruğuna girmiş ulusların kalkındığı, insan onuruna yakışır bir yaşam düzeyine girdiği görülmemiştir. Türkiye'nin bütün bunalımlarının, yıkımlarının, sosyal, politik depremlerinin tek nedeni işbirlikçi burjuvazinin eliyle emperyalizmin ekonomik, politik ve askersel sistem ve paktlarına bağlı olmasından doğuyor.

Ulusçuluğun özünde onun ayrılmaz bir parçası olarak bulunan anti-emperyalizmin biçimleri değişiktir. Ulusal Kurtuluş Savaşımızda olduğu gibi bu, silâhlı savaş biçimini alabilir. Fakat kaçınılmaz olarak anti-emperyalizm, silâhlı savaştan sonra emperyalizmin müttefiki olan toprak beylerinin, işbirlikçi burjuvazinin, kompradorların, militaristlerin hegemonyasına son verecek reformlar, devrimci tedbirler biçimini de almalıdır. Türkiye'nin son elli yıllık Cumhuriyet tarihi ulusçuluğun ve onun ayrılmaz unsuru olan anti-emperyalizmin bu gibi bir gelişme göstermesinin kaçınılmaz olduğunu ispatlamıştır. Aksi halde silâhla kovulan emperyalizm işbirlikçilerin hıyanetiyle kapıları açmak ve memleketin kumanda mevkilerine yerleşmek olanaklarını buluyor. Birçok Atatürkçülerin anti-emperyalist ulusçuluk noktasından hareket ederek sosyalizan fikirlere, hattâ sosyalizme doğru gelişmeleri bu tarihsel gerçeği görmelerindendir. Ulusçuluğun başka bir temel ilkesi de, ulusun özü, bütün kıymetlerin yaratıcısı ve ulusal varlığın temeli olan emekçi yığınların bir avuç tekelci, toprak beyleri, yabancı sermayeciler tarafından sömürülmesine karşı savaşını aydınlatmak, halk yığınlarını gerçek özgürlük ve mutluluğa kavuşturmak için onları örgütlü mücadeleye yöneltmektir.

Bu anlamlarından boşalmış olan bir ulusçuluk, şovenizmdir. Yalan ve demagoji ile halk yığınlarının ulusal duygularını sömürerek onları halk düşmanı bir düzen içinde tutmak çabasıdır.

Emperyalizme karşı olmayan, halk yığınlarının sosyal kurtuluşuna yönelmeyen her tür ulusçuluk, onun ayrılmaz parçası anti-komünizm ve din sömürücülüğü gençliği hedeflerinden şaşırtmak ve onu işbirlikçi düzenin bir manivelası haline getirmek amacını güder.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan satın alabilirler:

Collektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 1

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67

Dein Buch Volksbuchhandlung
2800 Bremen 1
Richtweg 4

Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover-Linden
Limmerstraße 106

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3300 Braunschweig
Adolfstraße 1

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurther Straße 15

Büchershop Angela Davis
4600 Dortmund
Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5000 Köln

Fleischmengergasse 31

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Buchhandlung Rosa Luxemburg

4150 Krefeld

St.-Anton-Straße 86

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Friedrich-Engels-Buchhandlung

5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55–57

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

6300 Gießen

Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3550 Marburg

Am Grün 56

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3500 Kassel

Werner-Hilpert-Straße 5

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»

6000 Frankfurt/Main

Schumannstraße 56

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Bücherzentrum Süd-West

6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Buchhandlung kollektiv GmbH.

6900 Heidelberg

Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

U 2, 3

Buchhandlung Walter Herbst

7800 Freiburg

An der Mehlwaage 2

Buchhandlung Hornung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung Grossmann

7140 Ludwigsburg

Hohenzollerstraße 5

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Augustinerstraße 4

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Sayın okurlar,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Biz bu istekleri elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okurlarımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Adreslerini değiştirenler, yeni adreslerini bize derhal bildirmelidirler.

Dergiye abone olmak ve diğer yayınlarımızı edinmek isteyenler adresimize bir mektupla bildirebilirler. Sonra Avrupadaki okurlarımız aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 Berlin 10

Postfach 100 229

West Berlin

Ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Postscheckkonto 342 441

West Berlin

1. L. İ. Brejnev, «LENİN'İN 100. YILDÖNÜMÜ, SBKP'NİN XXIV. KONGRESİ, SSCB'NİN 50. YILI»
2. NAZIM HIKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
3. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
4. LENİN (Biografisi),
5. SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİNİN PROGRAMI
6. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA,
7. S. Üstüngel, «GÜNEŞLİ DÜNYA»
8. A. Saydan, «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ»
9. A. Saydan, «YEDİ SOSYALİST ÜLKEDE DÜN-BUGÜN-YARIN»
10. A. Saydan, «SOVYETLER BİRLİĞİNDE 12 GÜN»

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Gerhard Danelius:

Bariş, devrim ve komünistlerin sorumluluğu 259

Sonomin Luvsan:

Asyada kolektif güvenlik zamanımızın buyruğudur 267

Gerhard Grüneberg:

Alman Sosyalist Birlik Partisinin tarım politikası 276

Otto Sançes:

Devrimci prensiplere sadakat 285

xx: Partilerden haberler 288

xx: Ordu kime hizmet ediyor 292

Nguyen Huu Tho:

Güney Viyetnamın kurtarılmış bölgelerinde yeni hayat kuracağız . . 313

Lüçien Benoit:

Dürüstlük ve vicdanın sesi 318

L. Dean:

Düşünmede açıklık ve içtenlik 324

xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler 327

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi 330

A. Saydan:

Af Tasrısı ve Türkiyede yeni gelişmeler 332

A. S.:

Türkiyede devrim hareketinde akımlar: Gençlik ve militarizm (5) 338